

Quidā obligauerat sup hoc. c. pauci titi. habēt vel rub. q. aut habēt talē s̄ uenerūt habere: de usu mediolani. quo nō vtimur.

lit logo tpe. vt. C. d pig. ac. nec credito res. ac.

c. Summ. post ista p̄ba q̄dā exem plaria i ter. habēt hec adiecta: a dño suo post inuestiturā p̄dictā defuncto postea cōtinuatur subsequen. scilicet p̄ inuestiturā p̄dictā r̄. q. sequunt.

d. per. xxx. an. hic no. p̄scrip. xxx. an. in feudo locuz habere. vñ si aliq̄s per. xxx. an. feuduz possedit r̄ fuituz dño exhibuerit q̄uis de ea re num̄p̄ inuestitus fuerit: tñ p̄scriptionē acq̄siuit / ita q̄ se tueri possit. vt. i. si de feu. cōtro. fuc. c. si q̄s p̄ xxx. an. qd̄ ergo si a possessiōe ceciderit iste q̄ p̄scriptiōne se tueri p̄t nūquid v̄dicare poterit? Rñ. vñ q̄ adhibita distictiōe q̄ fiti. C. de p̄sc̄. xxx. vel. xl. an. si q̄s em̄ptiōis r̄. q. q̄d̄ d̄. J. e. videt mirū q̄ fili⁹ iurare d̄z p̄ inuestiturā p̄f̄z suū mortuū fuisse et se p̄ feudū q̄q̄ rez tenuisse: ita vt p̄ xxx. an. p̄statō p̄gnoris facta nō sit. sed dño defert de inerto. f. defunctū militē p̄ feudū inuestitū nō fuisse: s̄ cur nō

sufficit ipsum probare contestationem pignoris factam: vbi tantū alter p̄scriptione feudi se tuerit? Rñ. hoc non negatur hic: sed hic filius volebat se tueri dicēs p̄rem suū inuestitū. vnde puto q̄ si tñ p̄scriptiōne feudi alleget filius defuncti: q̄ filius dñi nō aliud teneatur. p̄bare nisi patre suū p̄gnorasse et cōtestationē factā fuisse ante spaciū xxx. annorū: est enī legitima interruptio si p̄ executorē conrectura sit conuentio: vt. C. de p̄scrip. xxx. an. licut. ar. ad hoc. C. de pig. actio. neq̄.

Explicit liber primus. Incipit secundus.

De feudi co. Quidā nō habēt de feudi cognitione.

Quidam obligauerat terrā quā daz suo militi: deinde cū fili⁹ suū longuz post t̄p̄s pecuniam offerendo p̄gn⁹ liberare voluisset: filius militis contēdebat patre suū a dño suo defuncto de p̄dicto pignore inuestitiōne feudi ac cepisse: vnde viri prudentes mediolanēses interrogati laudauerūt in electiōe filij militis esse cū. xij. sacramentalib⁹ iurare p̄rem suū vel se a dño suo per inuestiturā p̄dictā terrā tenuisse: ita vt p̄. xxx. annos cōtestatio pignoris a pte dñi aduersus ipm̄ vel patre suū facta non fuisset. Si autē ipse iurare noluerit/filius defuncti dñi necesse h̄z iurare cū. xij. sacramentalibus defunctuz militē inde per feudū inuestitū nō fuisse.

Si ita iurare recuset: inuestire ipm̄ filium militis domini filius de iam dicta terra per feudum debet.

Explicit liber primus. Incipit secundus.

De feudi cognitione. Cause generaliter aut deciduntur iure romano/aut legibus longobardorū/aut cōsuetudine. sed cause feudales deciduntur consuetudine que vi

do coherere b̄: nā fructus p̄dentes fundi p̄s esse vident vt. ff. de rei vendi. fructus. i. Immobilia. vi sūt panes ciuiles. vt. C. de iu. do. l. i. s̄. p̄terea. sed nunq̄d debitor nomina inter immobilia cōputantur: Respō. hoc ab antiquo questum est r̄ alibi fatig disputatum: et ideo omittimus. h̄ De cauena. meli⁹ dixisset iudicio meo velut se. r̄. vt int̄ intelligat q̄ nō sit expositiū illi⁹ p̄bi aut in h̄is q̄ inter mobilia cōputant. r̄ sic feudū camere aut cauena cōputabimus in reb⁹ immobilib⁹ vel etiā solo coherenti bus. vt. ff. vnde vi. l. i. s̄ ij. Accur.

Bertus de otto. vim suam extendit: ac si apte dicat: cōsuetudo in feudis vicit leges: s̄ p̄. di. catur. C. q̄ sit lon. s̄. cōsuetudinib⁹. s̄ hoc in feudis intelligo de equa/nō de iniqua cōsuetudine: nimirū male inuēta: r̄ male cōsuetudines non cit.

cit legē in hac parte: licet contrarium dici soleat. consuetudine autē deficiente decidit post sunt etiam lege scripta. Bal.

Bert⁹ de otto anselmo filio suo dilecto salutē Lausarū q̄rū cognitio frequēt nobis cōmittitur: alie dirimuntur iure romano: alie vero legib⁹ longobardoz: alie autē fm̄ regni cōsuetudinem: que q̄s sint varie q̄q̄ fm̄ diuersorū locorum aut curiarum mores sint diuersi nec breuiter potest dici: nec hoc libello facile cōprehendi: vsum tamen feudi qui i nostris p̄tibus obtinet prout possibile est exponere tibi necessariū duxi. In iudicio etei qd̄ de feudis agit: illud legib⁹ nris cōtrariū dici solet. legum aut romanoz nō est vills auctoritas: sed nō adeo vim suaz extēdit vt vsum vincant aut mores. strenu⁹ aut legis p̄tus sicubi cas⁹ emerferit q̄ s̄uetudine feudi nō sit cōprehēsus absq̄ calūnia vti poterit lege scripta. Sciendū est autem feudum s̄ue b̄ficiū nō nisi in reb⁹ soli aut solo coherētib⁹ aut in h̄is q̄ inter immobilia cōnumerant (veluti cū de camera aut de cauena feuduz daz)

do coherere b̄: nā fructus p̄dentes fundi p̄s esse vident vt. ff. de rei vendi. fructus. i. Immobilia. vi sūt panes ciuiles. vt. C. de iu. do. l. i. s̄. p̄terea. sed nunq̄d debitor nomina inter immobilia cōputantur: Respō. hoc ab antiquo questum est r̄ alibi fatig disputatum: et ideo omittimus. h̄ De cauena. meli⁹ dixisset iudicio meo velut se. r̄. vt int̄ intelligat q̄ nō sit expositiū illi⁹ p̄bi aut in h̄is q̄ inter mobilia cōputant. r̄ sic feudū camere aut cauena cōputabimus in reb⁹ immobilib⁹ vel etiā solo coherenti bus. vt. ff. vnde vi. l. i. s̄ ij. Accur.

Coherētib⁹. veluti in reb⁹ immobilibus: et qd̄s q̄ tur aut solo coherenti bus: vtp̄ta l̄ fructibus qui p̄c̄dēt in fundo. vtp̄ te fundi p̄s ipi fun

do coherere b̄: nā fructus p̄dentes fundi p̄s esse vident vt. ff. de rei vendi. fructus. i. Immobilia. vi sūt panes ciuiles. vt. C. de iu. do. l. i. s̄. p̄terea. sed nunq̄d debitor nomina inter immobilia cōputantur: Respō. hoc ab antiquo questum est r̄ alibi fatig disputatum: et ideo omittimus. h̄ De cauena. meli⁹ dixisset iudicio meo velut se. r̄. vt int̄ intelligat q̄ nō sit expositiū illi⁹ p̄bi aut in h̄is q̄ inter mobilia cōputant. r̄ sic feudū camere aut cauena cōputabimus in reb⁹ immobilib⁹ vel etiā solo coherenti bus. vt. ff. vnde vi. l. i. s̄ ij. Accur.

Cōsuetudo in feudis vicit leges: s̄ p̄. di. catur. C. q̄ sit lon. s̄. cōsuetudinib⁹. s̄ hoc in feudis intelligo de equa/nō de iniqua cōsuetudine: nimirū male inuēta: r̄ male cōsuetudines non cit. cōfirmant etiā long tpe. vt in aut. vt nul iudi. s̄ nulli e ro. col. ix. r̄ in decretis disti. viij. c. mala cōsuetudo. r̄ ca. cōsuetudo.

Cōprehēsus ac si apte dicat argumētis nō est credendū: nisi in s̄uetudinib⁹ feudi. s̄ i legib⁹ rep̄at p̄tra. ff. d̄ re mili. nō oēs s̄. a barbaris. s̄ mundā de s̄tib⁹ ad s̄tia est p̄cedendū Et vtiq̄ vt opinor vt in legib⁹. ff. de le gl. r̄ cōsti. non p̄nt. qd̄ ergo qd̄ dictū est i feudo q̄ argumētis nō est credendū: Rñ. intelligas qn̄ s̄ile nō app̄et. et lex qd̄ fieri debeat indicat. nā tunc se quēda est. l. r̄ ar. s̄ p̄ua nō cōcedunt ergo hic p̄mo cōsideratur s̄uetudo. secūdo s̄itia vel lex nā lex cōsuetudini nō p̄t obuiare. qd̄ est intelligendū vt s̄. s̄ite legit in decre

Decretis. nā nec decretis leges obuiare si possunt

Coherētib⁹. veluti in reb⁹ immobilibus: et qd̄s q̄ tur aut solo coherenti bus: vtp̄ta l̄ fructibus qui p̄c̄dēt in fundo. vtp̄ te fundi p̄s ipi fun

do coherere b̄: nā fructus p̄dentes fundi p̄s esse vident vt. ff. de rei vendi. fructus. i. Immobilia. vi sūt panes ciuiles. vt. C. de iu. do. l. i. s̄. p̄terea. sed nunq̄d debitor nomina inter immobilia cōputantur: Respō. hoc ab antiquo questum est r̄ alibi fatig disputatum: et ideo omittimus. h̄ De cauena. meli⁹ dixisset iudicio meo velut se. r̄. vt int̄ intelligat q̄ nō sit expositiū illi⁹ p̄bi aut in h̄is q̄ inter mobilia cōputant. r̄ sic feudū camere aut cauena cōputabimus in reb⁹ immobilib⁹ vel etiā solo coherenti bus. vt. ff. vnde vi. l. i. s̄ ij. Accur.

si nisi inuestitura intelligatur aut eo qd habet p inuestitura...

posse consistere. at feudum ne minem posse acq̄rere nisi inuestitura aut successione.

Quid sit inuestitura. Inuestitura alia propria vt possessio: alia abusiva vt quādo haeta vel aliud corporeum porrigitur vasallo a dño p inuestitura. Bal.

Inuestitura quidez pp̄te dicitur possessio: abusiua autē modo dicitur inuestitura qñ haeta vel aliud corporeum qdlibet porrigitur a dño feudi se inuestiturā facere dicente: q liquidē ab illo fiat q alios hz vasallos / saltē coram duob⁹ ex illis solēnter fieri debet. alioquin licet alij intersint

ne istud pōt habere locū in coheredibus hz nō i filio cū patri succedat: nimirū etiā viuentē p̄e dñs intelligit vt in l. de here. q. et d. §. sui. r. alibi dō: q p̄ne ad p̄pa bona venire intelligitur. vt ff. de suc. e. l. i. §. largius. vñ nichil ei deest p̄ter administrationē. ff. de lib. et posth. i. ius. ex his ergo colligitur q filij nō acquirunt patri succedendo: sed acquisitionem capiunt. Accur.

Quid sit inuestitura. Quidā non habent hic titū. nec rub. et male.

Inuestitura vasallos. circa hūc articū tālis est faciēda distinctio. aut agē de noua inuestitura aut de veteri. aut dñs hz pares aut nō. itē aut vasall⁹ pōt pbare p breue testatū aut nō. als possidet dñs als nō. itē aut ē dñs cleric⁹ aut laic⁹. als cōpellit pares als non vult cōpellere. itē als hz vas. feuduz. als nichil hz. si dē agē de noua inuestitura: r dñs hz pares et est i possessione feudi: tunc dñz pbare vas. inuestiturā p pares: vel etiā p breue testatū: et ab ip̄s partib⁹ p̄firmatum. vt. l. §. p̄ri. §. fm mediolanē. etiā si ab alio est cōfirmatum sufficiens est. vt. l. q̄ testes sūt necessa. ad proban. nouam inuesti. cap. siue clericus. r cap. se. sciendū est. r hoc vbi dominus compellit pares iurare. si autē pares aliqua ex causa noluerint iurare nec dñs p̄pellit eos: tunc licet etiā p extraneos inuestiturā pbare. vt. l. p̄ri. §. r si extranei noluerint iurare: tūc a comite vel a p̄po debēt cōpelli iurare. q si noluerint eos cōpellere: tunc vasall⁹ cum misso dñi ad impatorē ibit. et qd impator iudicauerit seruabit. vt. §. si de inuesti. inf. do. et vas. lis ou. c. i. r hec vera sunt cum dñs hz pares. si autē dñs nō hz pares tunc sufficiēt et testes extranei ad probandā nouā inuestiturā. vt. l. §. si vero. Nec dicat qd iur-

stura valere cum sine partib⁹ facta est: qñ pares haberēt qñ si absint expectādi sūt. vt. l. de cōsue. re. fe. c. sciēduz. hec vera sunt cum vasal. pbare pōt p testes. si nō pbare nō potest p testes nec p publicum instrumentū siue p breue testatū: tunc dñs dabit sacramētum vt aut iuret aut referat vas. vt. l. §. p̄ri. r §. si vero inuestitura. qd quidem verum est scz q dñs debet iurare si vasal. alium de nō habet feudū ab ip̄so dño. als ei de cōtate remittit dño iurandum vt. §. de cōtro. iue. §. si vero feudum. et hec vera sunt cū de noua inuestitura agitur. si autem agat de veteri: tūc etiam extranei testes recipiunt. vt. l. de cōsue. re. cti. feudi. ca. sciendū. in fi. Et hec ha sūt in laico domino: i clerico autem dño indistincte admittuntur pares et extranei. vt. §. si de inuesti. inter do. r vasal. lis ou. §. si autem se venturum. qd verum est cum de reb⁹ ecclesie fa-

ctis inuestitura minime valeat. Si enim domino ad huc in possessione constituto an facta sit inuestitura queratur: non dñz pbare nisi p pares curtis illi⁹ dom⁹ vel p publicū instrumentū a p̄bus vel a duob⁹ partib⁹ cōfirmatū. nam si instrū defecerit: vel qz factum nō fuerit: vel qz amissuz sit: tūc q pbare desiderat pares curie illius q interfuerit offerat. q si denegauerit forte corrupti odio vel gra seu p̄cio: et dicat se nō interfuisse cū inuestitura facta fuerat vel non reminiscit tūc dño cogētē iuret tactis sacrosanctis scripturis q huius rei veritatem nesciant: et tunc actor: aut alios pducatur pares aut iurisiurādi dño detur electio: vt p̄inde iuret inuestiturā factā nō esse: aut sacramētū vasallo referat: et ille aut iuret

cit inuestituram. si autem de suis p̄p̄: tunc idem dicendum est r obseruandū in clerico qd obseruatur in laico. vt. l. qui test. sunt neces. ad proban. no. inue. cap. i. et hec vera sunt quando dominus est in possessione. Si autem vasallus est in possessione: tunc si stetit in possessione per annum et domino sciente r nō contradicente sine aliqua probatione testium solus iurabit vasallus vel se vel patrem suum inuestitum fuisse: ne als iusta ignorantia vel parui temporis negligentia cum inique possessione per iurio quandoqz domino possessionis damnum afferat. vt §. si de inuesti. inter do. et vasal. lis ou. ca. si vero quis. que autem dicta sunt de sacramento prestando: intelligenda sunt cum determinatione eius qd legitur. l. de consuetu. re. cti. feudi. cap. sacramentum. et cap. item si inter dominum. Accur.

Domino cogente. huic videtur obuiare. C. de testam. nimis graue. et illud accidit propter iurisdictionem quā habet dominus. est enim istocum iudex: et ideo ab eo compellendi sunt veritatem reuelare. vt in lombard. de offi. iud. vt iudex. que autē dicta sunt de probatiōe noue inuestiture intelligenda sunt de eo qui aliud feudum non habet. vt. l. de succel. fe. per inuestituram. c. illud quidem. Sz forte vbi hz breue testatū vasallus: hic faciēda est subdiuisio: scilicet vtrum possideat dominus an ipse vasallus: vt in primo casu non sit sufficiens corroboratio p extraneos vt hic. in secundo sufficiant extranei. vt. l. qui testes sūt necessa. ad proban. nouā inuesti. ca. siue clericus. Accur.

Compellat. hanc penā patit dñs si nō cōpellat. scz q̄ extranei et q̄ alii repellere admittant: q̄ extranei a populo vel comite compellunt. vt. §. si inter do. 2. val. lia. oia. c. i. Sed quero si vasallus p̄ alios testes nō possit pbare nisi p̄ partes et dñs eos testimoniu diceret reuētes nō cōpellit. quid iuris sit?

Rñ. intelligo q̄ possit a comite vela populo postulare vt cōpellant. qui si cessauerint impatorē adire dz 2 qd̄ inde statuerit obseruare: sicut de extraneis dictū est. §. pre. n. nā qd̄ dr. si. li. c. re. p̄ alios pbare: fauore vasalli dr. vnde non dz ad er. leuonem retorqueri: qd̄ est si patrium p̄ductio denegaret per extraneos cuz extranei abfuerūt. nā 2 alibi dr fauore pupilli necturor possit hereditatē delatā puillo sine er. voluntate vel actu acq̄re. ff. de iur. deli. post. qd̄ sic. i. intelligēdū ēvt in ei. p̄niciem non reuertat qd̄ fieret si adhuc facti non possent vel sensu careret. vt puila qz est furiosus. C. ad treb. l. pe. sic ergo ita est interpretatio faciēda vt in vasalli perniciē nō reuertat qd̄ in ei. p̄uilegium fuerat cōcessum. si multa studiosus liquirat: sed dicit potest q̄ a p̄uicrate puuet dñs hoc ipso sicut no. §. i. qui. cau. feu. amut. §. illud te non lateat. alij. §. uem qui domino suo.

b. possideat. intelligo de ea re q̄ vere possideri potest.

Uel si feudum. istud vlt̄ deo dixit. qz hñd̄i annue prestationes loco v̄iufuct. habent. vt pote fututes vere nō possunt possideri sed quasi. vt. ff. de v̄iufuct. si quis ita. et de an. leg. in singulos. 2. de v̄iufuct. sequij. et de seruitu. quotiens. nō ergo in talib. vera possessio est sed q̄si. vnde nec vera traditio. ff. de ac. emp. ratio. §. si inter. 2. hoc est qd̄ dicitur duabus seu trib. acceptionib. quasi. 2c. huc simile est

aut acquiescat. qz si iurare pares aliqua ex cā recusauerint/ nec dñs eos iurare p̄pellat: liceat vasallo etiā p̄ extraneos probare inuestiturā. testib. vero deficientib. iurifurādū electio domino datur.

¶ Vasallo possidente feudum cauene nō opus est probatiōe sed aut iuret aut deferat si de inuestitura inter se et dominū lis orta fuerit. Bal.

¶ Si vero vasallus quidē possideat v̄l si feudū camere aut cauene in duab. seu trib. acceptionib. quieris q̄si possideat dñs autē feudū negans esse rē suam petat: vel quod de camera vel de cauena bis vel ter (si cut dixim.) iam solutum est deinceps soluere renuat: tūc non est opus probatione: sed possidenti data electione aut iuret suuz esse feudū rectū/ aut dñs referat iusturādū. ¶ Si aut iustitura ab eo qui vasallos non habebat dicitur facta: tūc per quoslibet idoneos testes aut per publicū instrumentū pbari potest: aut inopia probationis emergente/ res decidatur per iurifurandum.

¶ Contentione orta inter dominū et vasallū de pactis ap̄positis inter eos preter conditionem feudi/ vel naturā: vel qz dominus allegat pactū in sui fauorem. vel dicit feudū dātū sub tali conditione vt vasall. associet vxorem suam ad ecclesiam festiuis diebus: dñs qui-

quod de fideicō. dicit. C. de fideicō. l. i. 2. arg. ff. de iur. cum de in rem verso. l. 3. cōtra videat. C. de pac. si certis.

d. Eū esse feudum. quod intelligēdū est fm̄ distinctionem illius. c. §. de con. re. fu. c. sacramentum.

e. Adēpta. hoc sic intelligit. i. dñs in p̄batione deficientē et p̄ellat postea iusturādū ad eum/ telam ab ipso vasallo sicut et. §. notatū est. nā si aliter intelligat absurdū videt. vt qd̄ vasallo in codē casu cōcedit. pbare denegat dñs. §. §. pro. xi. dicit. l. 3. cni tenore 2c. vel si vis intelligere qz dñs nō admittat ad p̄bationem/ intelligas illū q̄si violētā p̄sumptio et talis q̄ nō recipit probationē in p̄tratum erat. p̄vasallo. 2. de hac p̄sumptiōe tractat in p̄n. li. di. spu. hic ergo 2. l. §. seq. not. sic semper aliqd̄ fore cōcessuz vt cōsuetudo cōfirmet interpretādū et p̄sumendum. Sicut impator p̄uilegiū alicui concedendo nō intelligit cōtra cōsuetudine cōcessisse. vt. C. de inof. test. si quando.

dem incumbit probatio. eo autem in probatiōe deficientē: vasallo defertur iusturādū. Bal.

¶ Preterea si aliq̄s tenor preter cōmunē feudi rationē in inuestitura a dñs dicat interuenisse/ vel si dicatur feudum sub tali cōditione dedisse/ vt vasall. in festiuis diebus vadat cū vxore sua ad ecclesiam: omni facultate p̄bandi dñs adēpta/ hēat vasallus p̄tāre defendi se p̄ sacramētū. ¶ Itē si vasallus per pactū sp̄ale contra feudi cōsuetudinē allegat veluti de filiarū successione: liceat ei tenorē si potest sicut in inuestiturā pbare. qz si in probatiōe defecerit v̄l cessauerit: cōcedatur domino hoc denegare iureiurando p̄stito.

¶ Per quos fiat inuestitura et per quos recipiatur.

¶ Aetus inuestitura fieri potest etiā a maiore v̄l a quocūqz noua autē non potest fieri ab alio q̄ ab eo qui habet legitimam bonorum administrationem. qui enim alienare phibetur sua bona nec in feudum dare potest. h. d. Bal.

¶ Inuestitura autē aut fit de veteri b̄sificio/ aut de nouo. q̄ veteri fit ēt a maiore p̄t fieri. siue a teze a minore siue a maiore fiat/ nō de omni possessione vasalli: sed de iusta tantū

firmat. vnde dicitur qz si pign. incepta a maiore: 2. fm̄ cōuentionē creditor distraherit illud: qz minor restitui p̄soluans non auditur. vt. C. si aduer. ven. pig. l. i. et. l. j.

¶ Sed de iusta causa. simile reperit in transactione facta. nō enī reb. semplegitime possessis nō furtiuis obstat pactum. ff. de pac. res fratres. et. C. de excep. aduersus. Item si debitori meo liberationē relinquo. quoniam tātū de

p̄batione deficientē et p̄ellat postea iusturādū ad eum/ telam ab ipso vasallo sicut et. §. notatū est. nā si aliter intelligat absurdū videt. vt qd̄ vasallo in codē casu cōcedit. pbare denegat dñs. §. §. pro. xi. dicit. l. 3. cni tenore 2c. vel si vis intelligere qz dñs nō admittat ad p̄bationem/ intelligas illū q̄si violētā p̄sumptio et talis q̄ nō recipit probationē in p̄tratum erat. p̄vasallo. 2. de hac p̄sumptiōe tractat in p̄n. li. di. spu. hic ergo 2. l. §. seq. not. sic semper aliqd̄ fore cōcessuz vt cōsuetudo cōfirmet interpretādū et p̄sumendum. Sicut impator p̄uilegiū alicui concedendo nō intelligit cōtra cōsuetudine cōcessisse. vt. C. de inof. test. si quando.

¶ Per quos fiat inuestitura et. ¶ Inuestitura autē aut fit de veteri b̄sificio/ aut de nouo. q̄ veteri fit ēt a maiore p̄t fieri. siue a teze a minore siue a maiore fiat/ nō de omni possessione vasalli: sed de iusta tantū

¶ Inuestitura autē aut fit de veteri b̄sificio/ aut de nouo. q̄ veteri fit ēt a maiore p̄t fieri. siue a teze a minore siue a maiore fiat/ nō de omni possessione vasalli: sed de iusta tantū

¶ Inuestitura autē aut fit de veteri b̄sificio/ aut de nouo. q̄ veteri fit ēt a maiore p̄t fieri. siue a teze a minore siue a maiore fiat/ nō de omni possessione vasalli: sed de iusta tantū

¶ Inuestitura autē aut fit de veteri b̄sificio/ aut de nouo. q̄ veteri fit ēt a maiore p̄t fieri. siue a teze a minore siue a maiore fiat/ nō de omni possessione vasalli: sed de iusta tantū

¶ Inuestitura autē aut fit de veteri b̄sificio/ aut de nouo. q̄ veteri fit ēt a maiore p̄t fieri. siue a teze a minore siue a maiore fiat/ nō de omni possessione vasalli: sed de iusta tantū

¶ Inuestitura autē aut fit de veteri b̄sificio/ aut de nouo. q̄ veteri fit ēt a maiore p̄t fieri. siue a teze a minore siue a maiore fiat/ nō de omni possessione vasalli: sed de iusta tantū

Violentā p̄sumptio an p̄batione nē recipiat.

¶ Inuestitura autē aut fit de veteri b̄sificio/ aut de nouo. q̄ veteri fit ēt a maiore p̄t fieri. siue a teze a minore siue a maiore fiat/ nō de omni possessione vasalli: sed de iusta tantū

¶ Inuestitura autē aut fit de veteri b̄sificio/ aut de nouo. q̄ veteri fit ēt a maiore p̄t fieri. siue a teze a minore siue a maiore fiat/ nō de omni possessione vasalli: sed de iusta tantū

his videos liberatione reliquitte q̄ in se sine dolo vel frau de michi tenebat. unde de rebus furtiuis ab herede se tu eri nō poterit. ff. de lib. le. nō solū s̄ si heres. nā ecōtra si he res possessionē tradere iustus victiois tradat possessionē nō videt tradidisse. vt. ff. de le. iij. q̄ cōcubinā. s̄ s̄ si he res. r. ff. d̄ acq. pol.

non videt. et de ac. emp. et ven. ratio. a. **S**uoz bonoz hic videt q̄ de bo nis nō alienat q̄ ve terē facit inuestitu rā: et merito: q̄ in bōis ius feu. com. putatur. vt. ar. ff. d̄ verb. sig. bonoz. nimirū si ager ve ctigalis in bōis cō ductiois est: quāto fortius feudū i bo nis vasalli ē vt ibi b.

De suis reb⁹ huic instat sollicitus si phibitus sit heres vendere feu dū sibi legatū (vt sepissime accidit) nūqd̄ i feu. dā po terit aliqd̄ de bōis suis cū sit verū ali qd̄ de bonis suis alienare phibitū? Rñ. istud est dictū tñ de re phibita. id ergo qd̄ non pōt

facta intelligitur: nisi aliud no minatim dicatur. Noui s̄o in uestitura feudū non ab alio re cte fit: nisi ab eo q̄ legitime suo rum bonozū administratio nem habet. qui em̄ qualibz ra tiōe aliquid de suis reb⁹ im peditur aliēare: is nec per feu dum poterit inuestiturā facere.

Res cuius alienatio prohibetur in feudum dari non potest. fallit in duobus casib⁹ hic posita. Bal.

St̄d etiam res cuius alie natio phibetur: nec per benefi cium dari cōceditur: nisi in ca sibus vt ecclesi q̄s ex agnatis tuis rem q̄ a cōmuni parēte p successionem ad eum peruene rit alienare voluerit: non pmit titur et etiā s̄m antiquā cōsue tudinem alij eam vendere: ni

est p̄ciū restituendū. vt. C. de p̄scrip. xxx. an. l. i. r. C. de euic. l. si fundū. l. s̄ sit ar. contra. C. cōia dele. l. vi. sed de hac mate ria recurras ad distinctionē p̄y. cū q̄rit an malefidei em ptozi sit p̄ciū restituendū r. Itē intelligi hoc q̄n p̄tra con stituciones fiebat alienatio q̄ ip̄o iure nulla sit: r qd̄ d̄: re

si tibi vel alij proximiorū pro equali precio accipere volēti. per feudū tamen cui libet da re potest nisi fiat in fraudē hu ius noue n̄re p̄suetudis vel le gis bone memoriē lotharij vel federici imperatoris: tunc em̄ rescissā inuestitura reddito a te vel ab alio proximiorū vide licet s̄m antiquam consuetudi nem precio si qd̄ dederit: is q̄ inuestiturā accepit p̄pellat rē tibi restituere. Personam ve ro inuestituram accipiētis nō distinguimus. nam etiam ser uis inuestiri poterit: nisi igno rantia p̄tendatur. Sed vt si ipse vel alius pro te inuestitu ram faciat vel suscipiat: nichil interesse putamus: potest em̄ hoc negocium et per procura torē ab vtraqz parte expediri.

scissa: intelligas d̄ facto et non de iu re. sicut no. in. C. d̄ rescin. ven. l. i. r qd̄ d̄: s̄m antiquā cō suetudinē nūquid hodie istud est im mutatum. et certe puto q̄ non cū nō inuenio correctū r qd̄ nō est imutatū quare stare. phibe tur. C. de testa. san cimus. coheres er go suo coheredi rē vendicare et loca re pōt s̄m hanc rati onē: vt hic. r. J. de alie. feu. pater. c. i. sed nunqd̄ illd̄ ob tinet siue p̄ diuisio siue p̄ diuisio pos sideat coheres. dic q̄ sic ar. J. si de feu. fuerit contro. c. oēf Itē nunqd̄ siue in uestiturā accepit r fidelitatem presti terit: siue non pre stiterit. Rñd. hec. J.

plenius et vberius notabuntur. Accur. **In fraudē. in fraudē: s̄suetudinis facere videt forte q̄ caste nar⁹ est vel ita ad eam etatem peruenit vt filios ha bere non possit. vel si ideo facit vt p̄uuet eum qui i ea suc cedere debet a sua successione: vt habes de eo qui alienat in fraudem creditorum.**

Proximiorū. nam r̄ als volentibus emere p̄dia sit orum maiorum ius fauorabile inuenitur. vt. ff. de contra hen. emptio. qui officij. r de mino. xxv. annis. si in emptio nem. Accur.

Restituere. hoc ita verum est vt reddat proprium p̄ ctum vasallo inuestuto nisi ei succedat in proprietate r in alijs etiam preter feudum. alioquin et sine precio recupe rabit nulla obstante p̄scriptione. vt. C. de bo. maf. l. ij. r ij. Accur.

Distinguimus. hic rōne p̄sone recipiētis inuestitu rā nichil interest: nā et alibi no. q̄ nichil interest a quo qd̄ fiat. vt. s̄. r. J. hoc eodem libro.

Ignorantia. nam si dñs putat liberum qui postea ser uis apparet merito nō valer inuestitura. nimirū inciden te errore etiā matrimoniū non tenet. vt in decre. cā. xxviij. per totum. et in auf. de nup. s̄ si vero. col. iij. argu. ff. solu. ma. si cum. s̄ si. pariter ergo serui et liberi possunt inuisti ri sicut heredes in situ. vt. ff. de here. institu. non minus.

Putamus. hic no. q̄ licitum est per aliū qd̄ per seip̄s nō licebat. vt r als. C. de solu. l. nichil. et. ff. de solu. l. soluē do. et. l. nichum. s̄ vsufruct⁹. r. C. de epi. r cle. q̄ q̄ ad simi li. r isti. de re. diui. s̄ nichil. asit. r in sum. vt l. i. p̄y. iij. car. R. mo. l. r. paliū r. l. j. contra sit supior. rub. p. xi.

Dñs si trāstert q̄ in feu dū con cedit.

Gener appellatōe q̄z et sp̄es cōtinet.

A Feminam quosq. ergo in datione nō successōe simi-
lis est femina masculo. vt. s̄. dicit̄ est. r̄. adhuc. i. notabitur.
B Recusat. hoc videlz sic intelligo si penit̄ dño fide-
litatē se facturū negat: nō q̄ inuestitura nō debeat fidelita-
tem p̄cedere. vt. i. p̄p̄e. nec enī est ei fides p̄standa q̄ vult
cōtra fidē p̄sari: vt
alibi nō ui sollicit̄
C. de pac. cuz pro
ponas.

Feminam quosq. etiam no-
ui feudi inuestiturā facere pos-
se plerqz consentiunt. **A**ul-
la aut̄ inuestitura debet et fie-
ri qui fidelitatem facere recu-
sat: cum a fidelitate feidū di-
catur vel a fide: nisi eo pacto
aquisitum sit et tenet̄ vt sine
iuramento fidelitatis habeat̄.

Quid p̄cedere de-
beat an inuestitura vel
fidelitas.

Fidelitatem p̄cedere de-
bet inuestitura. b. d. Bal.

Vtrū aut̄ p̄cede-
re debeat fide-
litatis inuestiturā an
inuestitura fide-
litatem quesituz
scio: r̄ sepe r̄isū
est inuestituram debere p̄ce-
dere fidelitatem. Fidelitatem
autē dicimus iusurādum q̄
a vasallo prestatur domino.

Qualiter iurare de-
beat vasallus domino
fidelitatem.

Vasallus dño iurare debet
q̄ sibi erit fidelis: et q̄ creden-

fidelis:
tat̄ for-
ma.

a te possidevel possidere debeo postulo: r̄ fidelitatem tibi
cōtra oēm hoīez (exceptis anteriorib⁹) meis dñis: et ipato-
re) volo et parat⁹ sum facere. sufficit etiā si dicat tñ postu-
lo inuestiturā mei recti feudi. quo facto dñs statim dz in-
stiturā facere r̄ sacramētū suscipere si sibi placuerit. sin autē
poterit differre. r̄ erit hic talis adhibēda distinctio. s̄. an
velit dñs incōtinētī facere inuestiturā r̄ suscipere fidelitatem.
aut velit differre. qd̄ ergo si dñs nō faciat statī qd̄ facere dz
Itē si vltra diē r̄ annū steterit q̄ inuestiturā nō fecerit cuz
sra anā fuerit petita. Rñ. hoc nō debet obesse vasallo. suffi-
cit enī si inuestiturā petiit s̄m q̄ debuit cū aliud nō dica-
t̄ in. l. federici impialē. ip̄m facere debere. nec. c. coradi. im-
mo forte hoc ip̄o a p̄prietate dñs debebit p̄uari. nā sicut
vas. p̄uarect̄ feudo si inuestiturā nō peteret infra annū r̄
diē. ita r̄ dñs dz a p̄prietate puari si nō postq̄ fuerit ab eo
petita sicut debuerit ip̄m vas. infra id tēpus nō inuestie-
rit. ar. j. qualiter do. a p̄prietate p̄ue. ca. et facto. r̄ j. si de feo.
contro. sue. ca. domino cōmittente. fidelitas vero talis fa-
cienda est vt sequitur statim. c. qualiter autem debeat r̄.
et in r̄ru. de forma fidelita. et in alio titu. de no. fide. for:

ma. et in decre. causa. xxiij. c. de forma. et distinc. lxxij. c. tibi fidelitas
domino. ergo notabis q̄ fidelitas pariter cum fama do-
mini finitur cum dominus excommunicatur. et pariter cū
fama restituitur. vt. j. hic finitur lex. c. domino guerram. r̄
in decre. ry. q. vi. capi. alius. et. c. fi.

Etiam sibi commissam non ma-
nifestabit. domesticus autē r̄
subditus addere debet nomi-
natim seruare virā / mēbrum /
mentem / et eius rectum hono-
rem. b. d. Bal.

Qualiter autē de-
beat iurare vas-
fallus fidelitatem
videamus. Iu-
rare. s̄. sic debet:
Ego iuro ad hec
sancta dei euāgelia q̄ ammo-
do in antea ero fidelis huic / si
cut debet esse vasallus domi-
ni: nec id qd̄ michi sub nomi-
ne fidelitatis cōmiserit domi-
nus pandam aliq̄ ad eius de-
trimentum me sciente. Sive
ro domesticus / id est familia-
ris ei⁹ sit cui iurat: aut si ideo
iurat fidelitatem non q̄ habe-
at feudum / sed q̄ sub iurisdi-
ctione sit eius cui iurat: nomia-
tim vitam / membrum / mentem
et eius rectum honorem custo-
dire iurabit.

De forma fide-
litatis.

futor erit eius s̄m suum posse. vt habetur in iuramen-
to qd̄ fecit rex Otto. pape Johanni.
Si vero domesticus. hic nota differentiam inter sa-
cramentum domesticę persone et aliarum. sed cur nomi-
natim dicitur in persona domesticici: et sufficit si in genere
dicatur in extraneo: Respond. quia citius fraus presumi-
tur in persona domesticici ad quem forte domini heredis-
tas spectare videtur post mortē. vt. C. de nup. vi. duc. et. C.
vbi pupil. educ. l. fina. et quia plus solet timeri qd̄ specia-
liter pollicetur q̄ qd̄ generali sponsonē concluditur. idē
circo specialiter i domesticorum personis faciendā est
missio. vt in decre. lxxij. distinctio. q̄p̄. Sed queritur que
sint domesticę persone: Respond. omnes quos leges do-
mesticos appellāt. vt. C. de testib⁹. etiā iur. civili. et ist. si-
ce p̄o de testa. or. s̄. in testibus. r̄. C. de q̄tio. placuit. r̄. C. de his
qui ad ecclesi. confugi. l. fina. s̄. penult. no. et omnes ad
quos domini successio est peruentura in feudo. p̄pter p̄e-
dictam rationem.
De forma r̄ fidelitatis. Quidam non habent hunc ti-
tulū. sed male.

Quid p̄cede-
re debeat an inue-
stitū. vel fide. Qui-
dam hic nō habēt
rubricā sed neg. c.
immo. s̄. tantū. sed
male.

Qualiter iurare
debeat vasall⁹ doc-
trina fidelitatem.

Qualit̄
autē.
deci
mētū
iuste
en potē hic vasal-
lus iurare cuz als
dicatur q̄ amites
ret feudum si cre-
dentā domini sci-
enter ad eius detri-
mentum manife-
stauerit. vt. s̄. h̄ po-
test esse titulus. q̄-
bus mo. feu. amit.
ca. i. et i hoc sacra-
mētō p̄tineri vide-
tur q̄ ip̄m et do-
minuz suum totū
exaltabit iniquitū
poterit. r̄ nunq̄ vi-
tā aut mēbrū negz
honore quē habet
sua voluntate aut
consilio aut exhor-
tatione perdet. sed
in his omnib⁹ ad-

Domes-
tice p̄o
ne q̄ sint

Nep̄la p̄hiberi. de forma q̄ ista. c. exprimi-
tur notabilia sunt oia. s; id p̄cipue nō est omi-
tēdū qd̄ ē in fine. s; qd̄ dñs in hīs obibus fidelit̄
suo vicē reddere d; qd̄ si nō fecerit merito cēse-
bitur malefid⁹ sicut ec. s; nūqd̄ aliā penā patiet. Rñ. vti.

q̄ talē qualē vasal-
lus. i. si vasall⁹ p̄-
uaret a feudo dñs
a proprietate: vt le-
gis. i. qua. do. a pro-
prie. p. c. ex facto.
et hoc est sicut qd̄ de
patrono dicitur et liber-
to. nō liberti nō alē-
do patronos suos
in paupertate posi-
tos puniunt a pa-
tronis et in p̄tate
eorū redigunt. s; a
vice patroni nō p̄-
stantes alimēta li-
bertis carebūt ope-
ris impositis cau-
sa libertatis et ab-
soluti hereditate ex-
cludunt vbi here-
des institui fuerit
et ius patronatus
amittit. vt. ff. d. ali.
p̄. alimēta. z de
iure patro. diuus
claudi⁹. et de do. li-
ber. si patron⁹ nō.
et hic est ar. ad mu-
tuā p̄stationem.

**De noua for-
ma fidelitatis** Qui-
dam nō habent h̄
titulum nec rub. z
male.

**Et et alia
de nouo.** istud. c. in
punctis cōsuetudi-
nibus inueni. q̄
nouiter est inuētū.
vt in pun. ipsi. ca.
potest perpendi.

**Uasall⁹
p̄ officio
auxiliū
dño p̄e-
stare d;**

**Contra oēm
hōfē. z merito des-
bet ita iurare qm̄
vasallus cōtra om-
nes debet dñm ad-
iuuare etiā contra
fratrem et filiū ni-
si contra alium do-
minū antiquiores
hic em̄ ceteris est
preferendus. vt. i.
hic sinitur lex. s; cō-
tra omnes. vnde si
antiquior dñs i sa-
cramento similitur**

**Ca saluus et dominus sibi i
uicem auxilium et consiliū pre-
stare debent. h. d. Bal.**

**Hep̄stola phili-
berti ep̄scopi in
decretis. xxij. cau-
sa de forma fidelit̄
tatis aliquid scri-
bere monitus hec vobis q̄ se-
quuntur breuiter ex librorum
auctoritate notauit. qui domio
suo fidelitatez iurat ista sex in
memoria s; habere debet ico-
lume/turū/honestū/vtile/faci-
le/possibile. Incolumē ne sit i
dāno dño de coipe suo. Turū
ne sit ei in dāno de secreto suo
vel de munitionib⁹ suis p̄ q̄s
esse tutus p̄t. Honestū/ne sit
ei in damno de sua iusticia v̄l
de alijs causis q̄ ad honestatē
eius p̄tinere vident. Utile/ne
sit ei in dāno de suis possessio-
nibus. Facile vel possibile/ne
id bonū qd̄ dñs sū facere pos-
terit leuiter/faciāt ei difficile
neve id qd̄ possibile ei erat faci-
ciāt impossibile. vt fidelis hec
documenta caueat iustum est.
S; quia nō sufficit abstinere a
malo nisi fiat qd̄ bonum est: re-
stat vt in sex p̄dictis. s; cōsiliū
et auxiliū dño p̄stet si benefi-
cio vult dignus videri et de fi-
delitate eē saluus. Dñs quoq; in
hīs oib⁹ vicē fidelit̄ suo red-
dere debet. qd̄ si non fecerit
merito censebitur malefid⁹ si-
cut ille qui in eorū p̄uaricaci-
ōne vel faciēdo vel p̄sentēdo
deprehensus fuerit perfidus
et perituros.**

**De noua forma fi-
delitatis.**

**Tradit hic noua forma in-
iurandi fidelitatis qd̄ p̄stat**

excipiat non erit absolum. q̄ autem persona imperato-
ris nominatim debet excipi de omni sacramento fidelitatis:
expressum dicitur. i. de probi. seu. alie. per sede. i. impe-
rialem. s; illud quoq; precipimus.

**In se continet. et vere continet cum ille qui fidelitatez
iurat ea semp-
dy habere in mēo-
ria z facere que cō-
tinent. s. ti. p̄. de
forma fidelitatis.
f. Nūciabo. qd̄
sq̄ vas. facē tenet
vt. p̄inde sciēs p̄u-
dentisq; periculū va-
leat declinare. alio
quin si vasall⁹ sup
hoc negligens fue-
rit inuētus aut do-
losus beneficiū a-
mitter. vt. i. in qui.
cau. seu. amit. s; p̄-
terea si vasallus.
Accur.**

vasallus domino. Bal.

**St z alia d
nouo sup fi-
delitatis iu-
ramēto for-
ma inuenta
et vtentium
approbata
consuetudie q̄ hodie fere in oī
curia videt obtiere: hec. s. ego
tici⁹ iuro sup hec sc̄rā dei enū-
gelta q̄ ab hac hora in ātea vsq;
q; ad vltimum diem vite mee
ero. tibi fidelis gaio domino
meo cōtra omnem hominem⁹
excepto imperatore vel rege:
quod verbum si recte intelliga-
tur nulla quidem indiget ad-
fectione: s; integrā z p̄fectā in
se p̄tinet fidelitatē. s; p̄p̄ sim-
plices et noīs significationis
ignaros ad illi⁹ verbū interp̄-
tationem hoc adisci solet: id ē
ego iuro q̄ nunq̄ scienter ero
in consilio vel auxilio vel in fa-
cto q̄ tu amittas vitā/vel mē-
bium aliquod: vel q̄ tu recipi-
as in persona aliquam lesionē
vel iniuriam vel cōrumeltiam
vel q̄ tu amittas aliquē hono-
rem que nunc habes vel in an-
tea habebis: z si sciuero vel au-
diuero de aliquo qui velit ali-
quod istorū cōtra te facere: p̄-
posse meo vt non fiat impedi-
mētum prestabo. z si impedi-
mētum prestare nequiuero: q̄
cito potero tibi nūciabo: z cō-
tra eum prout potero auxiliū
meum tibi prestabo. z si conti-
gerit te rem aliquaz qm̄ ha-
bes vel habebis iniuste vel for-
tuito casu amittere/eam recu-
perare iuuabo: z recuperatam
omni tempore retinere. Et si
sciuero te velle iuste aliquē of-
fendere: z inde generaliter vel
specialiter fuero requisitus:**

**Prout pote-
ro. nam si non pos-
set vasallus domi-
num adiuuare nō
amitteret ob hoc
feudum. vt. i. in q̄.
causis seu. amittis.
s; item. licet qui-
dam non habeant
illud in textu.**

**Iuste offen-
dere. bene iuste di-
cit. quia non tene-
tur vasallus domi-
num adiuuare si i-
uste velit aliquē
offendere: nisi ad
domini defensionē
vel nisi dubi-
tetur vtrum iuste
an iniuste velit eū
offendere siue guer-
ram facere. tūc em̄
tenetur eum adiu-
uare: licet quidam
dixerint q̄ indisti-
cte teneatur eū ad-
iuuare. vt. i. hic si-
mitur lex. c. i. z hec
vera sunt q̄ tenet
dñm adiuuare sicut
supradictū est
nisi dñs sit excoica-
tus vel a rege ban-
nit⁹. qm̄ tūc interi-
vasal. est a sacro fi-
delitatis solut⁹. vt
ibidē dicitur.**

**Requisit⁹. istud
verbū nō ponitur
hic sine quare. nec
p̄ uij**

eni va fall' tenet officiu offerre dño. quāto cūq; enī tempore steterit q' dño nō seruerit ob hoc nō amittit feudū dūta mē dño petenti seruire parat' sit. si tñ sciuerit dño magnū periculū iminerē: puta mortē vel captiōē vel quid simile tunc vltro se ei offerre debet. vt. i. hic finitur lex. §. ad hoc. r. i. si de feu. contro.

fue. c. licet vas. et. i. ti. an ille qui interfe. fra. dñi sui feu. amit. c. nō cogit.

a. Pandam. scz scienter ad dānuz tuum. vt. §. quali. ter va fall' iurare debeat fide. circa pun. vnde si cōtra postea fecerit va fall' feudū amittet vt. §. hic pōt esse ti. tu. q. mo. feu. amit. c. si capitanei.

b. Expedire. qd va fallus tenet fa. cere si bñficio vult dignus videri r. si delitate esse salu'. vt. §. titu. pxi. cir. ca finem.

c. Ex psona. et merito. cū enī va fall' tenetur domi. ninū adiuuare cōtra alios: ab alijs eum defendere ne p̄dicta ei eueniāt. multo fori' in sua persona hoc atē. dere dz. vt. ar. ff. de cōdi. inde. frater a fratre. r. c. d. euic. sine.

d. In vacuā. sic ff. de act. emp. rō.

e. Anlitate. que sit circa rē. neq; ei si potuit ex vino et ex redditu nego. ciari r. lucrum ca. pere id estimabit. vt. ff. de acti. emp. si sterilis. §. cū per

venditorem. item si dñs ei fidem nō seruauerit: aut si feudū. pmissum sibi nō dederit: nō tenet seruare iuramētum fidelitatis. qz semp inheret cōditio si fidē seruauerit dño aut si feudum promissum p̄stiterit. et qz fidē seruare ei q' cōtra fidem nititur graue est et iniqū. C. de trāfac. si diuer. sa. et in decre. causa. xxvij. q. ij. agathosa. et. xxij. q. ij. ne qd. r. c. quare. §. i. et. C. de pac. cū pponas. et. ff. de mino. xxy. an. auxiliium. in. fi. l. r. C. de non nu. pe. l. fi. et. ff. ad. l. iul. de adulte. si yroz. et. ff. loca. qro. §. inter locatore. et de lega. ij. cum pater. §. libertis.

f. Prestabit. nec liberabit dñs volēs ei soluere lteresse si est peniteat inuestiturā fecisse. vt. i. si b feu. pto. fue. c. si facta

g. De inuestitura de re aliena facta. Quidam hic non

meum tibi sicut potero presta bo auxiliuz. Et si aliqd michi de secreto manifestaueris: illd sine tua licētia nemini pandā vel per qd pādā faciā. et si cō silium michi sup aliquo facto postulaueris: illd tibi dabo cō siliu qd michi vidētur magis expedire tibi: r. nūq; ex perso na mea aliquid faciā scienter quod pertineat ad tuā vel tuo rum iniuriā vel cōtumeliam.

h. Inuestitura facta r. fide litate subsecuta oimodo cogatur dñs inuestitū in vacuā pos sessionē mittere. qz si differat omnē vtilitatem ei prestabit.

i. De inuestitura de re aliena facta.

k. Miles ignorās a comite de aliena re aut impignorata in uestitus: habet p̄tra dñm actio nem pro euictione. sciens autē nō: nisi stipulatio aut pactū in teruenerit. Bal. Tit. g.

l. Am de re aliena vel ali obligata inuestitura fiat: illud distiguitur vtrū scienti aut ignorāti facta sit: qui enim aliene rei sciēs inuestiturā ac cepit: nisi pacto spālī sibi p̄spe xerit: de euictiōe agere nō po

habent titu. nec etiam. c. et male.

m. Am de re. agere non poterit. huic simile. §. C. de euic. si fundū. r. ff. de doli. exce. l. ap. §. item

n. Ignorauerit. verū est qz scire (labeo. debuit. ff. de edic. l. i. §. cā. r. ff. loca. sed ad des. §. i. et. C. cōi. vtrū. iud. si frames. et. ff. de pig. ac. tu. tor. §. i. r. ff. de con. trahen. emp. l. si in emp̄tione. §. ij. et l. domū. r. C. cō. de leg. l. vtrū. §. vlti. k. Vendicare. nec miretur quis cum r. et competit reuē. vtilis q' ppe tuo vel ad nō mo. dicū ips fundū cō duxit dñi ips nō sit finitū. ff. si ager veeti. l. i. §. fi. et. l. fi. item r. suspiciario dat. ff. de reuē. su. perficiario. r. ff. de pig. ac. tutor. §. fi. et suspiciariū tues tur p̄tor interdico vtrū possidetis fm cōuentionē suā. vt ff. vti. pos. si duo. §. labeo. cū ergo vti lis vendicatio sus. piadictis cōcē. dñ. multo fori' feuda tario cōcēdi solet r cōceditur. vt. i. de cōcentio. inter va fallū et aliū. c. si cā inter va fallū. quidā aut hñt h qñ. h autē potes facere illā qñtionē quā in summa fecim'. scz vtrū va fall' hēat aliquod dñiū feudi. r. de hoc dicas vt in sumā dixim' Ricursus.

o. Rei autē per bñficiū re cte inuestite va fallus hanc hz potestare vt tanq; dñs possit a quolibet possidente sibi qñi vē dicare: et si ab alio ei rei noie cōueniā defensionē opponere. nam et seruitutē eidem rei debitā petere pōt r. retinere.

p. Quid ergo si precio vel do lo aut incuria seruitutē rei be neficiarie iponi patiat r. ad do minū ex q̄libet cā postea bene ficiū reuertat: an ex eo p̄iudici um dño generef qñtū fuit: et responū est vt va fallo qdē do nec feudum tenet possit obel se. domino autē et si per longa tempora perseverauerit seru tus minime noceat.

q. Va fallus potest fundi cōdi tionem facere meliorē non de teriore in alterius p̄iudici um. Bal.

r. Contrario autem si qd feu do a va fallo additum sit: si qui dem tale adiectum sit quod p se subsistere possit. i. vt per se censeatur vt p̄edium: id nō ac crescit feudo. Si qd per se non possit subsistere vt seruitus: pleriq; placet feudo accedere

s. Per lōga tpa. idē intelligendū ē

t. de tpe lōgissimo maxime hodie: qz alienatio videt p̄hibi ta. r. hic est vn' alienatiōis mod' vnde nulla obstat p̄ scriptio. et puto hoc intelligendū i possidēte va fallo et ma xime ignorāte dño. alioquin si dñs possidēbat bene potest seruitus longo tempore acquiri. multo fori' longissimo arg. C. de serui. l. i. et. ij. r. ff. de serui. foramē. habita tamen distinctione inter fututē et seruitutē fm q' ibi nota.

u. Subsistere. nam si per se subsistat obseruabitur qd legitur. i. hic finitur lex. §. si va fallus. in feudo igit ratione rei indiuisibilis licitum deprehenditur quod alio nō lice ret. sicut alio licite petitur in solidum quod alio pro parte peti non possit: quia res est indiuisibilis vt. ff. de ser. leg. l. si. et. ff. q' in fraudē pa. l. i. §. quis. et de re. iur. ea que. et

in summa. vt in lib. p. rubrica licitum est insolidum qd pro parte non liceret. licet contrarie sint alie rubrice sequentes. Accursus.

a Meliore. et in hoc similis est fructuario. vt. ff. de usufru. sed et si quid s. proprietatis. idem dicitur de filio vel de suo. C. de pac.

si filius. r. C. de rebus credi. et iure iurando. nec fili.

b Quarte. de hac qra iure romano reperitur qd si maritus sine dote uxorem accepit. et ptemoriatur maritus. vxor que superflua inopia laborat qra parte suorum bonorum si tres liberos vel pauciores vnde cūq; habuerint referuare cōpellitur alioquin si plures in virilem portionem cum ipis succedit. in qua computabuntur alia sibi relicta a viro. vt. C. vnde vir et vxor. r. in aut. ibi posita. r. in aut. de exhi. et intro. re. s. fi. col. v. et hec qra non debet excedere summam. c. lib. auri. vt in aut. vt lic. ma. r. aue. s. qd vero. col. viij. p. spe.

c Sine tertie. de hac tertie re peritur iure longobar. quoniam si longobardus voluerit relinquere in vltima voluntate vxori sue usufructū de rebus suis vltra id quod debet sibi pro mouigrapho. r. metha. et habuit vnum filium aut duos ex alia vxore nō possit vltra tertiam partem relinquere sibi ad usufructū dū. r. vide in lombar. de his que a viro in vxorem dan. l. fi.

d Nec pignus. in hoc s. quid de pignore obseruet nisi

et sicut partē feudi disponendam esse. meliorem nāq; conditionem feudi facere potest: deteriorē vero sine dominivoluntate vel eorum agnatorum ad quos per successiōem pertinet / facere non potest.

¶ Feudum alienari nō potest in alium: quinimo nec pignori obligari. Bal.

¶ Quāvis enīz possessio per beneficium ad eum pertineat tamen proprietatis ad alium spectat: et ideo quarte siue tertie ratione que a longobardis seu a romanis viris vxoribus fieri solet post mortem viri ad mulierem nichil pertinet nam nec pignus quod consuetum dicit fieri potest ex feudo.

¶ Qualiter olim poterat feudū alienari.

¶ Olim regulariter venditio feudi pro parte dimidia pmissa: tenebatur altera parte retenta. hoc dicit Bal.

¶ St autez optima consuetudine iter dicta feudi alienatio: sup quā multe et diuerse sententie dabant in singulis ciuitatibus seu curijs donec imperator diue memorie lothari⁹ tertius pmulgauit super hoc nouam constitutionem que posita est in titulo de beneficijs.

¶ Necessitate nāq; suadente poterat olim vasall⁹ domio inscio vel inuito feudi partē ven-

¶ dē retenta videlicet alia parte Sivero vel totum vel partem volebat per feudū aliquē iuestire hoc licebat ei sine fraude facere. Si autem dissentiente domino vendebat siue per feudum inuestiret (quod r ipsum sine fraude et sine fraude licet ei facere) si tamen sine herede masculino descendente decebat: vel feudū in manu domini refutabat / aut alia forte ratione intercedente culpa amittebat: tunc ois feudi alienatio ad irritum reuocabatur: eo excepto qd ille qui secundo loco beneficiū acceperat non amittebat / si prior domio seruire et ab eo feudum recognoscere volebat.

¶ Casus enumerat in qd etiam de iure antiquo alienatio fuerat prohibita. Bal.

¶ Donare aut iudicare pro anima / vel in dotem p filia dare nulli curie poterat consuetudine: licet possit loca remisi locatio esset fraudulēra alienatio: sicut est per libellum vt dicatur venditio. quis enim dubitabat qd libellario nomine sub vilissima duorum denariorum pensione perpetuo concedatur vtendum / alienatum in fraudē esse? Porro siue de bona cōsuetudine siue de praua queramus: cōcessa erat domino pro equali precio redemptio / nisi hoc bñficiū amiserit dñs per refutationē vel anna-

¶ opinoz. nam cum noua lex omittatur et vetus consuetudo in alienatione obseruetur: merito veteri non est detrahendum: maxime cum illud specialiter nō sit correctum et ideo stare nō prohibet. vt. C. de testamēto. sancimus.

¶ per refutationē. intelligas id est ius suum refutando. est enim iuris antiqui regula omnes habere licentiā his que p se introducta sunt renunciare. vt. C. de pac. l. si

chil statum: qd i cōstitutiōe determinabit.

¶ Qualiter olim poterat feudū alienari. Et autē optima cōsuetudine. hic dicitur de optima p̄suetudine: alibi vero de beata. nā vt maiores questiones ad apostolicum referantur et sancta synod⁹ r beata consuetudo cōfirmat. vt in decre. r. v. cā q. ij. c. multis.

¶ Dōare. i hoc variat vasallus ab emphiteoticario q tenet rē in emphiteosim a fisco. quoniam ipse potest rē emphiteoticariā donare: salua tñ ratione pensionis sicut C. de fun. p̄. l. i. s.

¶ Uel in dotē pro filia. in hoc variat a libertovasal: qm potest libert⁹ dotare filiā suā. et si nō sufficiat relictū ad legitimam patroni. vt. ff. q in frau. parro. l. i. s. si libert⁹. nā r res que subiacet restitutioni dimini dotis causa licite potest. C. ad trebel. ubi bemus. aut. cōtra. r. C. cōtra de lega. aut. res que.

¶ Sub vilissima. simile ē quod dicitur. ff. locati. l. si quis vno numero cōdixerit. licet videatur contra. ff. de iu. do. si usufructus.

¶ Equali precio. sed nunquid hodie p̄feri domin⁹ volens pro equali precio redimere maxime in ciuitatibus in quib⁹ vasallorū feuda sunt qd p̄p̄sori debitis creditorib⁹ suis venduntur: r itaq; vt

opinoz. nam cum noua lex omittatur et vetus consuetudo in alienatione obseruetur: merito veteri non est detrahendum: maxime cum illud specialiter nō sit correctum et ideo stare nō prohibet. vt. C. de testamēto. sancimus.

¶ per refutationē. intelligas id est ius suum refutando. est enim iuris antiqui regula omnes habere licentiā his que p se introducta sunt renunciare. vt. C. de pac. l. si

opinoz. nam cum noua lex omittatur et vetus consuetudo in alienatione obseruetur: merito veteri non est detrahendum: maxime cum illud specialiter nō sit correctum et ideo stare nō prohibet. vt. C. de testamēto. sancimus.

¶ per refutationē. intelligas id est ius suum refutando. est enim iuris antiqui regula omnes habere licentiā his que p se introducta sunt renunciare. vt. C. de pac. l. si

quis in conscribendo. et nota q' antiquitas videtur cofonare cum statuto ciuitatis vicentie. quod tale est si per annum et diem distulerit creditor secundus ius suu' erequi vel allegare a tempore venditionis facte postea no' auditur nisi interruptionem instrumto confecto per manum

Quis dicatur dux marchio etc. Uia pncipe. marchio. marchio et comes proprie dicuntur capitanei regis vel regni. sive pro qui ab ipsis feudum accipiunt dicitur. p'pue valuasores regis. sed hodie capitanei appellat. vt. C. qui feudum da. pos. in pun.

Tps post sciencia currit.

li silentio ex quo sciuerit computando. prescriptione autem xxx. anozu' submouebat tam sciens q' ignorans: in prohibendo autem vel redimendo potior erat proximi agnati q' domini conditio. si tamen feudum erat paternum. Ubi illa vero feudi alienatione que a domino fit si dubitetur lex imperatoris corradico salutar. que posita est in tam dicto titulo de beneficijs.

Quis dicatur dux: marchio: comes capitaneus vel valuasor.

Primo ponit que p'one nobilitentur per feudum: et declarat gradus nobilitatis feudi. Secundo que sunt p'one que non nobilitantur. Bal.

Uia pncipe de ducatu aliq' inuestitus est: dux solum more vocatur.

Qui solum de marchia marchio dicitur. dicitur autem marchia quia marcha et vt plurimum iuxta mare sit posita. qui vero de aliquo comitatu inuestitus est comes appellatur. qui vero a pncipe vel ab aliqua potestate de plebe aliq' vel plebis pte p' feudum est inuestitus capitaneus appellatur: qui p'pue valuasores maiores olim appellabantur. qui vero a capitaneis antiquitus beneficium tenent: valuasores sunt. Qui autem a valuasoribus feudum quod a capitaneis habebatur similiter acceperint: valuasini. i. minores valuasores appellantur: qui antiquo quidem vsu consuetu

dinem feudi nullam habebant. valuasore autem sine filio mortuo feudum quod valuasori ministro dederat ad capitaneum reuertebatur. sed hodie eodem iure vtuntur in curia mediolanensi quo et valuasores. Ceteri vero qui ab antiquis temporibus beneficium non tenent licet nouiter a capitaneis seu a valuasoribus adquisierint: plebei nichilominus sunt. nam illi qui soldatam habuerunt vel acceperunt vel habent per eam nullum pedagium sed nec feudum vsu acquirunt. Soldata autem est prestatio quedam annua et gratuita que a neutra parte transit in heredem: morte enim dantis vel accipientis interueniente finitur. soldata vero dicitur quia plerumque in solidorum donatione consistit: quandoque autem in vino et anno na consistit.

De successione fratrum vel gradibus succedentium in feudo.

Feudum acquiritur inuestitura et successione. nam vasallo mortuo prima causa est liberorum masculorum: filiorum: nepotum et aliorum descendantium: sed filie neptes et proneptes non succedunt: ipse ne natus est nisi feudum sit femineum vel eo pacto acquisitum. non extraneis autem liberte succedunt fratres primos: et filij fratrum: demum agnati vt maiores si feudum sit paternum. Bal.

De successione quoque sicut p' inuestituram beneficium ad nos pertinet. mortuo et eo qui beneficium tenebat prima causa liberorum

Capitaneus. similiter et ille qui feudum accipit a marchione vel comite capitaneus hodie proprie dicitur vt. s. p'xime notatum est.

Valuasini. sed illi qui a minoribus feudum accipiunt dicitur minime valuasores. vt. s. tit. an maritus succedat vxori si beneficium. c. si feminus et. c. sequens.

De gradibus succedendi in feudo.

De successione. hic nota quod feudum successio sic deseritur ad heredes descendentes sicut hereditatis successio iure nouissimo. vt hic. et. de suc. feu. in prin. et i. auf. de here. que ab intest. dese. in prin. et. s. i. col. ix. et. s. na. suc. feu. in pun. de successores autem ideo dixi. quia ad lineas ex transverso non porrigitur nisi antiquum et descendibus deficientibus vt hic. et. s. de suc. feu. et. s. de natu. success. feu. Recursus.

XXX. an. hoc intelligo de illis fuisse dictum: quibus potest de iure talis prescriptio curere. vt. ff. de prescrip. xxx. an. l. ij. s. nunquid hec antiquitas corrigatur resp. hoc in constitutione federici determinabilis domino fauente. illud tamen quod sequitur non est omnium scilicet quod proximior agnatus redimendo vel prohibendo dominum excludit. vnde apparet quod necessitatem personarum ratio habetur. vt. s. notatum est.

Lex imperatoris. et alia lex imperatoris federici imperialem decet solertiam etc. s. preterea ducatus. et. s. de le. corradico. s. ex eadem lege.

Titulo. scz in lombarda.

Feminini sexus licet femine vi masculi succedat: legibus tamen a successione feudi femine remouent et eorum filij. vt. s. qui feudum da. possunt. hoc autem notandum.

Qui nouum. sicut heredi incumbit probatio si aliquis nouum in testamento testatore asserat addidisse. vt. ff. de pbat. c. i. c. i. tacitum. et illud intelligo quando neuter possidebat qz possessori non solebat on probatio: nis incumbere. vt. C. de proba. l. ij. et l. actor. nisi forte p' f' data actoris intentionem. tunc enim et reus pbare deberet. C. de pba. l. siue possidet. Accursus.

Pronunciati. qd forte ideo facti sunt: qz maior erat pro actore presumpcio. et ideo dicit qz non datur semper possidenti iusturandum. vt. l. de consue. re. feu. c. sacramentum. huic simile est. C. de iur. reur. l. beneficij. iudici autem merito indagandū committitur cui sit potius iusturandus deferendum: quia equitate ante oculos habere debet. ff. de eo qd cer. lo. qz si ephes. s. vlti. licet dicatur aliter actore non pbante. vt. s. notatu est. r. not. l. et. ff. de iudi. l. ij. et. C. de ede. qui accusare. huic autem consona revidetur quod legit in crimine falsi. C. ad. l. cornel. de fal. et ibi huius questionis dominus iudex est. vt. l. eo. quidam.

De fratribus de nouo beneficio inuictis. **S** duo. portio. quid ergo si portio fieri non valet cum forte res sit indiuisibilis? Rñ. ne tu leuis efficiaris hoc tibi sollicito. id e tibi studio qui sollicitus esse debes ad indagandū relinquo. py. posses forte dicere tunc ad vasallum totum pertinere maxime alterius partis ratione quā possidet. vt. s. de co. inue. s. cum autem quis dixerit. immo et ratione possessionis quā in totum habet: maxime cum sit reus qui fauorabilior esse debet. vt. ff. de re. iu. fauorabiliores. et promptiores sumus ad absoluedum qz

ad eodem non dñ. vt. ff. de actio. et oblig. arrianus. nec mirum cum ratione rei indiuisibilis quid pmittitur qd alio non permitteretur. arg. s. de inuesti. rei al. s. ex contrario. e contra videtur qz dñs totum debeat habere. s. eadem ratione: quia res est indiuisibilis: et maxime cum dominus debeat esse maioris auctoritatis qz vasallus. nimirum alio licet petatur insolidum qd pro parte non petat. vt. ff. de ser. l. vlti. r. ff. de reg. iu. ea que. Itē si dñs agat vt res liberet et maxie qm est seruitus merito debz esse potior vasallo arg. C. de coi. ser. ma. l. i. et maxime si dominus emat aliam portionē a vasallo. vt. ibidem est arg. Sed dicit sollicit' inlere pacis exemplum rerum indiuisibilium Rñ. seruitus et si quis dicitur indiuisibilis. argu. ff. de leg. iij. l. i. s. pe. et si qua alta iur. r. ita decurre. vt. l. e. feu. dñi ei. r. simile est huic. ff. de coi. al. e. emp. pacta. r. ff. de pactis. l. iurisgen. tum. no. etiā hic expellim qz pacis licet quoa alio non licet. vt. nota uimus. s. de successio. feudi.

De fratribus de nouo beneficio inuestitis.

Quando non habet locum ius accrescēdi inter eos qz prestantur primā seu primordialem inuestitura. Bal.

S duo fratres de nouo beneficio et non de paterno simul inuestiti fuerint vno sine herede defuncto ad alterum non pertinet eius beneficii portio: nisi facta fuerit eo pacto inuestitura

Si duo fratres i casa communi post mortē patris remanserint. i. habitauerint simul: et vnus eorum feudum acq'uerit pleriqz dicunt ad aliu non pertinere sed ad dominū nisi p' pactū: s; neqz viuente eo qui acq'uerit neqz post mortem ei: fructus tñ erūt cōes donec simul habitauerint. **Q**uod si cū equis et armis cōib' vel pecunia cōi sit acq'uerit: ad huc idē dicit' qz

inspiciedū est. vt. C. si qd alteri vel sibi. q' aliena. r. C. de pba. ad. pbatōne. r. C. de reu. s. ex ea. ghalit' eni pecunie origo nō inquiri. vt. C. si certū peta. nō vñ. et. l. q'uis. s; casualiter queda in notantur que iatis. s; qui feu. da. possut nominata videntur.

Fructus intelligo maxime cum de coi fuerit aq'sitū. s; in supiori nichil intersit: hoc ad similitudinē q'si castre sis peculij videtur statutū. vt. C. de adu. diuer. iudi. fori.

Dicunt. hoc intelligo quando domino ignorante fuerit acq'uerit de pecunia communi. secus si eo sciente. tūc enim frater succederet in eo et ei p' parte acquireret. vt. s. de bene. fra. c. i.

Pactū licitum facit qd alio non liceret.

Acquisierit. intelligas sez suo nomine tantu. licz de pecunia communi fuerit nimirum de p' muni pecunia quid ematur nichil intersit: s; cuius nomine id fiat

Restituendū
et hoc veniet i iudi-
cio cōi diuidendo.
vel fa. hercl. vi. C.
cōia vtriusq; iudi.
si patruus.

**De inueftitura
quā ticius sc.**

erat hic ti. fz. c. tan-
tū. et qz hic est pua
dubitatio: eadez er-
rit expositio: nūl-
la. Accur.

Risum. sile. s.
an maritus succe-
dat vxori in benefi-
cio. c. si femina.

**De vafallo de
crepente etate sc.**

Als non erit hie ti-
tu. sed. c. tñ.

vidā
pat-
nuz
esse.
qđ
hic dicitur nichilo-
minus esse pater-
num. intelligo ni-
si ad hoc refutauit
olno qđ nouo be-
neficio ipfos inue-
stiret: sed intelligo
consentiētib; hīs
ad qđ per successio-
nē est venturus. vt
J. de eo qđ si. fe. ag.
de feu. p. ca. et tres
erāt agnati. et no. ē
E. q. mo. feu. amit.
S. p. terea. huic sile
est qđ de solutione
bz. nā sicut hic nō
tenet pactio vel re-
futatio ita facta vt
reinuestiat: ita nul-
la ē solutio que sic
fit vt nummi red-
dant. nā qđ soluit vt
repetat nichil agit
vt. ff. de solutio. qui
sic.

**De inueftitu-
ra in uxoriā sc.**
Als non est hie ti-
tu. sed. s. tantum.

ne forte inultus dñs alium qđ
quē voluerit sibi acquirat va-
fallū: dum tamē meminim;
id qđ de cōi expensum est alte-
ri p parte competentē esse re-
stituēdum.

**De inueftitura quā
ticius accepit a sem-
pronio.**

Maritus non succedit vxo-
ri in bñficio ea mortua sine he-
rede. h. d. Bal.

a sem-
pronio talē
inueftituras
accepit feu-
di vt habe-
ret ipse et he-
redes sui le-
gitimi masculi / et hīs omni-
bus deficientibus femine: por-
ro tici; supstite tm filia dece-
sit: ipsa a dño inueftita fuit et
feudū in dotem dedit: marito
qđ supersite sine liberis dece-
sit: querebat si ad maritū suc-
cessio feudi pertineat: respon-
sum est non pertinere.

**De vafallo decre-
pente etatis qui feudū
refutauit vt filij inue-
stirentur.**

Si vafallus decrepente eta-
tis feudum refutauit vt filij in-
uestiatur et inueftiri sunt: post
ea decedere alio filioz post in-
uestiturā fratre supstite et sine
herede frat; sibi succedit et nō
reueratur ad dñm: qđ feudum
adhuc paternū dicitur et non
nouum. h. d. Bal.

Adam vafallus
cū decrepente e-
tatis ess; feudū
suum i manu do-
mini ad hoc re-
futauit vt seium
et sempromiū filios suos de eo-
dem bñficio inueftiret: vafallo
mortuo sempromi; sine legitimo
herede seio adhuc supstite
decessit: līs est inter dñm tā
qđ nouū feudū sibi delatū esse

dicentē: et seiu paternum esse
contendēt: vñ eoz snia pvena-
luit qui dixerunt hoc feudum
qđuis refutatum nichilomin;
esse paternum.

**De inueftitura i ma-
ritum facta.**

Si contentio est inter mari-
tum filie vafalli et agnatum de
beneficio an sit paternū vel no-
uum: qđ sitio dirimi bz coram iu-
dice ordinario vel arbitro: nō
coraz domino vel eius curia.
h. d. Bal.

Vafall; su-
pstitit tñ
vna filia d
cessit: illa
vero mari-
tum acce-
pit: cui do-
minus accepta pecunia partē
feudi qđ pater puelle habebat
retenta sibi parte altera dedit:
nūc qđā agnat; defuncti cum
marito agit dicens totum hoc
feudū esse pñū: et ideo oimo-
do esse ad se deuolutū. ecōtra
maritus cōtēdit hāc ptē quaz
ipse hz nouū feudū eē: et iō dño
agru. qđ it; vtrū apud dñm
eundē; et in eius curia cogatur
agnat; defuncti litigare: vel a-
pud agnatū iudicē vel arbitru
vtriusq; cōsensu electū hoc eē
debeat. michi et alijs plac; po-
tius apud iudicē ordinariū
vel arbitru qđ apud eundē do-
minū hoc litigiū fore determi-
nādum. Itē placet agnatū
nō sp cogēdū probare feudū
hoc eē paternū s; ab aduerfa

parte nouum esse probandum: qua
probatione tunc agnato vt dictum
est causa cog-
nita detur electio: quatenus vel
iuret esse pa-
ternum: vel alteri parti referat;
iurādum et il-
le aut iuret aut ta ceat. Illud
tamē sciendum est qđ si inter
duos qđ dixerint se esse vafallos
de feudo fuerit dubitatio: alter
alterum inuitum trahere non
potest ad dñm: vel eius curie
iudicium. Si vero cum sua
curia dominus vocauerit eos
nemini eorum licet illius domini
vel eius curie
examen declinare.

Vafallus
dñm eū
dez. nec
mirū vi-
detur cū vterq; do-
mini se vafallum
asserat: lz vnus de
nouo et alius deve-
teri contendat cur
ipse iudex non est.
h. d. Referat. hoc
ideo qđ manifeste
turpitudis est nec
velle iurare nec sa-
cramētū referre. vt
ff. de iureiurā. ma-
nifeste.

Ad dñz. et istō
est intelligendū p-
pter feudi incerti-
tudine. secus ei fo-
ret si iter duos va-
fal. pro. esset. s; qđ
est qđ J. d. f. qđ ne-
mini liez curie exa-
men declinare: sic
intelligo nō licet. i.
indecens est ei. nō
autem qđ non pos-
sit examē eius de-
clinare. similia stu-
diosus inqrat. S; qđ
si alter vafall; vo-
catus venire ad
dñm vel eius curi-
am pteperit: Rñ.
sine pēa abibit. s; tu
instabis. nonne
bz venire allegatu-
rus saltē puilegiū
suū. vt. ff. de iudi. si
quis ex aliēa. Rñ.
illud loquitur i iu-
dice ordinario ge-

nerali. at hic licet sit ordinari⁹ inter alijs ⁊ paucos: nō ta-
men in alienam messem manū ipotabit: sed corrigi. Jan
apud iudicē vel curiā dñi q̄stio feudi terminat d3. c. et eo ⁊ c.
a. **De cotroueria feudi apud pa. 27.** Als non erat hic
titulus aliquis sed reale.

Sinter
dñm
⁊ va-
fallū.
huic. c. glofella in-
ueni tālem. vacat
illud. c. ppter infe-
rius. c. expositū. J.
de cotrouer. inter
vasallū et ep̄m.

Faciendū. q̄s
dicat in isto. c. mi-
riū videt. s. q̄ possūt
eligere q̄s volūt ad
iudicādū int ip̄os
cū alibi dicat feuz
iudicē nō esse pre-
standū quē postu-
lauerit aduerfari⁹
vt. ff. de iudi. obser-
uandū. Respon. il-
lud loquit quādo
altera ps ignora-
bat postulationē
ipsi⁹. hic autē v̄s
sciebat ⁊ cōsentie-
bat: ⁊ licit⁹ est ex
cōfēsu q̄d als nō li-
ceret. vt. C. d. ep̄i.
et de. aut. genera-
liter. in fi. ⁊ arg. C.
de transac. si diuer-
sa. maxime cū hoc
sit litigantiū fauo-
re inuentū. vñ ap-
paret q̄ licite pos-
sunt renunciare.
vt. C. de pacis. si
quis in cōscribens.
do. et. ff. de mino. si
iudex. ⁊ in summa
si vis casus in qui-
bus de iure possūt
relaxari vtrosq̄ cō-
sentiente inq̄ras
C. de epi. et cleri.
aut. generaliter. in
fi. et. ff. de fer. l. i. s.
i. et. l. si feratis. et
de i. ius vo. q̄uis.
et de re iudi. si con-
uenit. et ad sena-
tus cō. turpil. l. vlt.

**De prouersia feudi ap̄
pares terminanda.**
Inter domi-
nū et vasallū
de feudo orta
fuerit p̄tentio
per pares illi⁹
dom⁹ sicut lex
corradī dicit
dñi mar: si tñ pares habeat: ⁊
si quidē dñs ⁊ vasallus cōfense-
rint i eligēdis parib⁹ nulla du-
bitatio est. Si hō dissentiant
tūc quid faciendū sit q̄rit. sed
p̄ualuit eorū sententia q̄ di-
xerūt dñm debere eligere p̄i⁹
quē aut quos voluerit: ⁊ vasal-
lus similiter hoc faciat s̄m nu-
merū a dño p̄probatū. Ille tñ
vasallus q̄ fidelitate dño nō iu-
rauit: dño vel vasallo dissentie-
te p̄ pari nō est eligendus.

**De prouersia feudi ap̄
pares terminanda.**

**De eo qui sibi vel here-
dit⁹ suis masculis et femi-
nis inuestiturā accepit.**
Si vasallus p̄ se et heredi-
bus suis masculis et his defi-
cientib⁹ feminis inuestituram
accepit: femina nō succedit in
bñficio q̄dū mascul⁹ supe-
stinimo nec dñs vasall⁹ q̄ feudū
⁊ vasallo recepit per feminam
recognoscere si masculus su-
perest. **Gal.**

**De eo qui sibi vel here-
dit⁹ suis masculis et femi-
nis inuestiturā accepit.**
Si vasallus p̄ se et heredi-
bus suis masculis et his defi-
cientib⁹ feminis inuestituram
accepit: femina nō succedit in
bñficio q̄dū mascul⁹ supe-
stinimo nec dñs vasall⁹ q̄ feudū
⁊ vasallo recepit per feminam
recognoscere si masculus su-
perest. **Gal.**

**Et sibi vel heredi-
b⁹ suis masculis
vel his deficiēti-
bus feminis p̄ be-
neficium inuesti-
turam feudi accepit vna tñ fi-
lia superstitē nullo alio descē-
dente relicto decesserit: hec
marito paternū feudū in dotē**

nota q̄ et rerum qualitate ⁊ differentia licitum deprehē-
ditur quod als non liceret. vt. ff. p̄dicto titulo. ⁊ capi. no-
tatur.
De duobus fratrib⁹ a capitaneo inuestit⁹ Als nō
erat hic titu. sed capi. ulū tantum.

tur alij eligūtur. vt. ff. de iudi. cum p̄tor. sed intelligo dñi
tamen idonei sint ad iudicādū. hic queri consuevit si cō-
uentus velit actorem recouenire forte de alia causā vt
possit curie examen actor declinare quasi curia non possit
extra causā feudi aliquid inter ip̄os iudicare. Rñ. non
poterit: immo si
agat de obus eti-
am causis ap̄ eā
dem curiam se de-
bet defendere. ar.
C. de sen. ⁊ sterio.
om. iudi. l. vlti. et
aut. ibi posita. ⁊ cō-
sequēt ⁊ c. et. ff. de
iudi. l. ij. omnes.
⁊ l. qui nō cogitur
nam ibi nō distin-
guitur. quare nec
nos dissigūre de-
bemus. decurras
in thesauris tuis.
**De eo qui sibi
vel heredit⁹** Als nō erat hic titu.
sed. c. tantum.
**U. p
ma-
sculo
illud
ca. ses-
pulum possit ac-
cidere. ⁊ ideo val-
de est notandum:
⁊ nota in eo posita
sime q̄tum sit pos-
tior masculorū q̄
feminarum condi-
tio: sed mirum est
q̄d dicit hic. scilicet
q̄ masculus ex-
cludit germanam
suam cum iam ad
feminam transitū
fecerit feudū. Nō
quid enī hic ma-
sculus excludit a
mitam suam viue-
tem? Et vñq̄ ea-
dem equate du-
rante. als non lice-
bit h̄di q̄d defun-
cto licebat. et crit
contra. ff. de regu.
tu. heredem. et. l. q̄
in ius. ⁊ ff. de bo.
li. si ex. et no. ff. de
feu. mar. c. i. h̄ etiā**

**De duobus fratrib⁹ a
capitaneo inuestit⁹.**
Si duo fratres simul de no-
uo beneficio a capitaneo fue-
runt inuestiti: vt q̄dū ipsi vel
eorum heredes masculi viue-
rent: ⁊ masculis deficientibus
femine feudum haberēt dece-

nota q̄ et rerum qualitate ⁊ differentia licitum deprehē-
ditur quod als non liceret. vt. ff. p̄dicto titulo. ⁊ capi. no-
tatur.
De duobus fratrib⁹ a capitaneo inuestit⁹ Als nō
erat hic titu. sed capi. ulū tantum.

**De eo qui sibi
vel heredit⁹** Als nō erat hic titu.
sed. c. tantum.

**U. p
ma-
sculo
illud
ca. ses-
pulum possit ac-
cidere. ⁊ ideo val-
de est notandum:
⁊ nota in eo posita
sime q̄tum sit pos-
tior masculorū q̄
feminarum condi-
tio: sed mirum est
q̄d dicit hic. scilicet
q̄ masculus ex-
cludit germanam
suam cum iam ad
feminam transitū
fecerit feudū. Nō
quid enī hic ma-
sculus excludit a
mitam suam viue-
tem? Et vñq̄ ea-
dem equate du-
rante. als non lice-
bit h̄di q̄d defun-
cto licebat. et crit
contra. ff. de regu.
tu. heredem. et. l. q̄
in ius. ⁊ ff. de bo.
li. si ex. et no. ff. de
feu. mar. c. i. h̄ etiā**

Accedere. sed nunquid debet episcopus condēna
ri postea ad illam annuam prestationē si probatum fue
rit illum inuestitum fuisse a p̄decessore suo de illa. rñ. for
te non. Imo absolui debet: quia forte morte dantis fuit si
nita. vt. s. quis dicatur dux vel mar. ca. qui a principe. nisi
forte dicas q̄ aliō
sit in soldata q̄ nō
prestatur noie feu
di vt ibi dicitur.

C De vafallo
militē q̄ arma bel
lica deposuit. Als
non erat hic titu. s̄
c. tantum.

Miles q̄ rē
fact̄
est.

Miles q̄ be
neficiū tene
bat cū esset
sine liberis
venerabilē
domū intra
uit: r̄ seculo

Cel agnat̄
dñi. intellige quā
do successorem nō
habet et merito est
potior cā domini
vel agnati. q̄ cum
monasteriū ingre
dit̄ rerū suarū do
minus esse definit
vt pote ergo nō do
minus nec testari
poterit. vt. C. de sa
crofan. eccle. aut.
ingressi.

Ingres
sus mo
nasteri
um re
rū suarū
dñs cē
definit.

cto feudo inuestituram accipe
re r̄ fidelitatem iurare: r̄ sic ad
p̄cipalem causam accedere
non est dubitandum.

C De vafallo militē qui ar
ma bellica deposuit.

Miles seculi qui factus est
miles dei ex eo q̄ venerabilē
domum intravit r̄ feudo renū
ciavit: feudū amittit. Bal.

Miles q̄ be
neficiū tene
bat cū esset
sine liberis
venerabilē
domū intra
uit: r̄ seculo

renunciando arma bellica de
ponuit habitūq̄ religiosi assū
psit: r̄ sic cōuersus fact̄ ē. hic
donec vixerit feudum retinere
conatur qd̄ dominus vel agna
tus sibi pertinere contēdit: sed
iudicātū est domini vel agna
ti conditionē esse potiorē: eo
q̄ desijt esse miles seculi q̄ fa
ctus est miles christi: nec bene
ficiū pertinet ad eum qui nō
debet gerere officium.

contestata si dñs in possessionē mittat: et bñ sequitur si in
tra annū veniat q̄ possessionē valeat recuperare. nam le
gitur idem in. C. de p̄scrip. xxx. anno. si quis c̄mp̄tonis
s̄. s̄ si quis. sed dicit studiosus quero a te iuris prudentia
qualiter fm̄ ius tuū sit citatio faciēda: vt hoc p̄cepto si con
suetudo deficiat
saltem iure tuo in
causa p̄cedere va
leam: sicut exposi
tum est. s. de feu.
cogni. c. i. et si. Ju
ris prudentia res
pondit. q̄ tu r̄ me
r̄ alios frequenter
interrogasti quate
nus de citandē qd̄
sentirem ostende
rem: ideo maxime
tuis mot̄ p̄hibus
de ea quid sentias
paucis explicabo:
qui habet aures
audiendi audiat
modo cum de cita
tione quis plenē
sine desiderat sci
re. hic inquirat. sci
licet q̄ iudices pos
sunt citare: et qui
non. r̄ q̄ citari pos
sunt et quando. et
quot sufficiant ci
tationes et quod
interuallum debe
at esse interynam
citationem r̄ aliā:
quid olim quid
hodie de hoc in
teruallo obserue
tur. et quis sit cita
tionis effectus. et
citare possunt iu
dices ordinarj. de
legati autem neq̄:
q̄ siue pedanei sicut nec sententiā possunt executioni mā
dare. vt. ff. de re iudi. a diuo pio. in prin. r̄. C. de iudi. sanc
imus. et intelligo etiam si delegatus sit a principe iure no
uo. nec etiam nouissimo iure a principe delegatus recte
citabit. vt. C. quomodo r̄ quando iudex. auten. qui si mel.
et supradicti licet citare non possunt. inquirere tamē: n̄ va
lent. vt. C. de iudi. sancimus. Dicitur est ergo a quibus
citatio possit fieri. nunc dicendum est qui citari valeāt. et
vtrq̄ possint citari tam actor q̄ reus. restat igitur videre
quando. et vtrq̄ ante litem contestatam reus valeat citari
quo casu r̄ ab eo rite citatur qui in eum nullam habet iu
ris dignitatem: nimirum venire debet allegaturus p̄uile
gium suum saltem si quod habet. vt. ff. si quis in ius vo
ca. l. ij. r̄. ff. de iudi. si quis ex aliena. sed post litem cōtēsta
tam citari potest et debet actor: sed non ante. quia agere
vel accusare inuitus non cōpellitur. vt. C. vt ne inuit̄ r̄.
nisi fm̄ q̄ in p̄dicta aut. conuincitur. r̄ in aut. vt omnes
obe. iudi. col. v. s̄. s̄. vero. N̄c vidēdū ē quot sufficiāt cita
tiones. r̄ certe nisi ad solēnitates se referas tres sufficiūt. vt
i hoc. c. r̄. C. de iudi. p̄p̄r̄s̄. s̄. r̄ si qd̄ ē. r̄. ff. de iudicata. l.

C De milite vafallo qui cō
tumax est.

C P̄lo dicit qualiter p̄cedat
tra vafallum dño querimoni
am exponere de eo qui incidit
in culpā. Secūdo qualiter p̄
cedat cōtra dominū vafallo di
cente se ab eo spoliatum feudi
possessione. scda ibi: si vero va
fallus. Bar.

Dominus
vocat mili
tem qui ab
eo feudum
possidebat
dicendo eū
in culpā in
cidisse per quā feudū amitte
re dbeat: hic nō respōdet. que
rit quid faciendum sit dño: re
spōdeo eū ad curiā vocare de
bere: et si nō venerit iterum eū
debere vocare vsq̄ i spacio ter
tio septem vel decē dierum ar
bitrio eiusdē curie terminādo:
q̄ si neq̄ venerit ad f̄riā voca
tionē hoc ipso feudū amittat̄
r̄ iō debet curia dñm mittere
in possessionē. sed: si iura annū

Dominus
vocat mili
tem qui ab
eo feudum
possidebat
dicendo eū
in culpā in
cidisse per quā feudū amitte
re dbeat: hic nō respōdet. que
rit quid faciendum sit dño: re
spōdeo eū ad curiā vocare de
bere: et si nō venerit iterum eū
debere vocare vsq̄ i spacio ter
tio septem vel decē dierum ar
bitrio eiusdē curie terminādo:
q̄ si neq̄ venerit ad f̄riā voca
tionē hoc ipso feudū amittat̄
r̄ iō debet curia dñm mittere
in possessionē. sed: si iura annū

q̄ siue pedanei sicut nec sententiā possunt executioni mā
dare. vt. ff. de re iudi. a diuo pio. in prin. r̄. C. de iudi. sanc
imus. et intelligo etiam si delegatus sit a principe iure no
uo. nec etiam nouissimo iure a principe delegatus recte
citabit. vt. C. quomodo r̄ quando iudex. auten. qui si mel.
et supradicti licet citare non possunt. inquirere tamē: n̄ va
lent. vt. C. de iudi. sancimus. Dicitur est ergo a quibus
citatio possit fieri. nunc dicendum est qui citari valeāt. et
vtrq̄ possint citari tam actor q̄ reus. restat igitur videre
quando. et vtrq̄ ante litem contestatam reus valeat citari
quo casu r̄ ab eo rite citatur qui in eum nullam habet iu
ris dignitatem: nimirum venire debet allegaturus p̄uile
gium suum saltem si quod habet. vt. ff. si quis in ius vo
ca. l. ij. r̄. ff. de iudi. si quis ex aliena. sed post litem cōtēsta
tam citari potest et debet actor: sed non ante. quia agere
vel accusare inuitus non cōpellitur. vt. C. vt ne inuit̄ r̄.
nisi fm̄ q̄ in p̄dicta aut. conuincitur. r̄ in aut. vt omnes
obe. iudi. col. v. s̄. s̄. vero. N̄c vidēdū ē quot sufficiāt cita
tiones. r̄ certe nisi ad solēnitates se referas tres sufficiūt. vt
i hoc. c. r̄. C. de iudi. p̄p̄r̄s̄. s̄. r̄ si qd̄ ē. r̄. ff. de iudicata. l.

Citatio
nis mī
ta singu
laria.

Citari
q̄ p̄t et
quādo.

C De milite vafallo q̄ cōtumax est Als nō erat hic titu.
sed. c. tantum.

Dominus. vij. vel. x. dierum. sed hodie hec
solēnitās nō seruatur in vij. vel. x. dies. s̄ pl̄
patet large curie officium: vt suo arbitrio ter
minum constituat quod quot die vsq̄: sed
iure romano alia solēnitās in citando obser
uatur. Accursus.

C Tertio vocationē. hoc merito accidit q̄ cōtumax est
qui trimis edictis citatus iudici se non presentat. r̄ litis
damno cōtumacia eorum qui iudici non obtemperat̄ co
heretur. vt. ff. de re iudi. contumacia. Idem est si vnū dū
taxat edictum mittatur pro omnibus. vt. C. quomodo et
quando iudex. l. consens. aneum. Sed illud in feudo nō ob
seruat̄ scilicet q̄ pro oib̄ edictis vnū dūtaxat p̄ponat̄.

C Amittat. et merito: hoc enī ipso q̄ nō vult iusticiam
facere dño suo feudū p̄dit. vt. Jan. qui. cau. feu. amit. c. i. iē
qui dño suo. als. c. illud te non lateat.

Sed als sed si. als sec̄. r̄ vtrq̄ littera bona est. et cor
rectue ponitur ad antecēdētia verba. q̄ sufficit ante litem

contumacia. r. ff. de iu. ff. senatus. §. senatus. de solēnitati
bus ideo dixit qm̄ h̄z eas citatio est faciēda. primo elynsi
ponit edictū: mox aliud. deinde tertiu. postea vero sequit
pemptoriū. sed post pemptoriū semel dicitur iudex in
quā si voluerit. nec em̄ infert necessitatē istud dicitur: h̄z vbi
tate inducit. s̄msile

C. de pigno. l. iij. et
C. ad. l. fa. de pla.
si fratē. r. ff. de mi
no. l. iij. §. sed vtruz
nimirū et hoc totū
iudic. arbitrio cō
mittitur. vt. ff. d. iu
di. nōnunq̄. r. q̄ ta
lis sit seruāda solē
nitas d̄. ff. d. iudi.
ad pemptoriū. r.
L. r. iū. r. l. r. post.
sed q̄ de pluribus
edictis mentionez
fecim̄: r. vni dūta
rat nomē apponit: an alia. p̄pa nōla possint habere q̄rit
sollicitus. ad q̄b iuris prudentia r̄ndet vt̄q̄. p̄mum ergo
vocat admonitoriū. sc̄dm̄ citatoriū. tertium cōuētiōale:
vt̄ istoz tria nōla. p̄cedant a bono iogenio. quartuz autē vo
cal p̄ptoriū: r. a lege descēdit: hoc dixit iuris prudentia.
S̄ studiofus ait videt q̄ nomē sc̄d̄vltio edicto cui nomē
nō assignas pot̄i p̄ueniat: cum maioris sit auctoritas: su
periore: nimirū citatoria oīz causaz sol̄ p̄nceps pot̄ reuo
care. vt. C. de p̄n. agē. in reb. l. ij. q̄b ergo erit nomē sc̄d̄i q̄b
sez nomē vltimi vsurpauit: nōdum satisfactum est studio
fo. Illud autē assidue nō. q̄ vnum edictū. p̄ oīb iudex mit
tere pot̄. C. quōd r̄ q̄n iu. p̄sentaneū. r. ff. de iudi. nōnunq̄. re
stat ergo videre q̄b infuallum eē debeat inf̄ vñā citationē
et aliā iure antiquo r̄ nouissimo. certe fm̄ vefes leges nō
min̄ decē dierum spacio. vt. ff. de iudi. p̄ infualla. r. C. de
iudi. p̄perandum. §. r̄ siquidē. h̄z hodie p̄ aut. nō min̄. xxx
vt̄ in aut. de litig. §. oēm h̄o. col. iij. q̄dā t̄m dicunt aut. loq̄
q̄n actor citat. antiq̄e h̄o leges q̄n reus. r̄ iō dicunt vete
re a legea non corrigi. quod ego non approbo ne p̄mittat
actorū q̄b reo denegat. ff. de reg. iu. non d̄z. igitur veri⁹ est
leges veteres posteritati relinquēdas fore. r̄ hec vera sunt
fm̄ iura fou: r̄ nō fm̄ iura poli: iure em̄ poli p̄mo p̄sonali
ter vocat: r̄ p̄ septē dies expectat: postea h̄is dieb⁹ transa
ctis alij septē dies adiūciunt: quib⁹ ab ingressu ecclesie et
diuinis officijs indictus est. postea adiūciunt duo dies:
q̄b⁹ a pace r̄ cōione sancte ecclesie suspēsus est. deinde alij
duo dies adiūciunt sub eadē expectatiōe: quibus vno sup̄
addito die o expectatione veluti despata reus mox feriat
anathematis gladio: vt̄ in decre. v. q̄. ij. p̄senti. sed intelli
gitur q̄n eccl̄astica et crialtis cā agitatur. Sequit̄ nūc de ci
tatiōis effectu: q̄ si fuerit absens re⁹ r̄ legitime citatus nō
venit ante litē cōtestatā: si cōueniatur p̄ actionē in rē mit
tatur actor in possessionem petite rei dumtaxat: intelligo
nisi absens latitauerit. nā tunc si etiā in rē agatur in oib⁹
bonis faciēda est missio. vt̄ no. ff. qui. ex cau. in pos. ea. ful
cinius. §. idē videamus. r̄ §. celsus. als est lex si f̄ndum.
r. C. de p̄scrip. xxx. an. si q̄s emp̄nōis. §. sed q̄s. Notabis
ergo differentia inter absentē r̄ latitantē: vt̄ ibi no. nisi for
te petat hereditas fm̄ quosdā. tunc em̄ nulla erit differen
tia si latitauerit vel non. h̄z p̄y. non placet. q̄ nec idē celsus
videt̄ cōprobare nisi dolo forte fecit q̄min⁹ possideret. naz
tunc in oib⁹ bonis absentis faciēda est missio. vt̄ in §.
celsus. in fi. r̄ in casu isto dicitur quidā actorē possidere: q̄b

Edicta
sūt mul
tiplicia.

venerit restituitur ei possessio
alioquin r̄ beneficium et poss
sessionem amittit. vt̄ i lombard
da de h̄is qui ad palatium ve
nire contempserint. l. si cuius
cunq̄. ¶ Si h̄o vasallus con
queritur de domino forsan q̄
feuduz malo ordine trauit do
mino perperam respondente
quid vasallo faciendum sit q̄ri

ego non approbo: tunc causa rei seruande mittitur in
possessionē: ergo nō possidet. vt̄ ff. de acq. pos. possideri. §.
vt̄. r. ff. vt̄ possidet. si duo §. creditor. hoc t̄m cāu fm̄ p̄uo
res infra annum reuerfus possessionē recupat⁹ et iudi
cium ad h̄uc patitur: dum t̄m actorē indēnē seruet. als em̄
non auditur. vt̄. C.
de iudi. sancim⁹. r̄
in hoc casu pot̄ h̄a
bere etiam locum
q̄b h̄ic dicitur. post
annum vero reuer
fus partibus acto
ris fungit⁹ actor
quasi ex secūdo de
creto cōstituit⁹ pos
sessor. h̄ic fm̄ n̄raz
snlam aī annū nō
ē possessor h̄z post
ea fit. et h̄ec h̄a sūt
cum agitur actiōe
in rem. si vero p̄fo
nali agatur mittitur actor in possessionē: sed possessio ge
neralis erit. q̄ p̄ modica summa mittitur in vnuersoz
bonoz possessionē. r̄ hoc nisi agat de dāno isfectoy cauea
tur. tunc em̄ rei t̄m de q̄ timef̄ dānū fit missio. vt̄. ff. qui. ex
cau. in pos. ea. l. i. sed q̄ hoc videbat̄ absurdū: a iulianiano
medicia p̄stat. mittit ergo i pos. fm̄ mēsurā debuit declara
ri. sic et ex febribus p̄statur medicina. r̄ intelligo declarari
fore per snlam. r̄ erit casus vbi ante litē cōtestatā diffini
tiue pronunciat. vt̄ in aut. de exhi. r̄ intro. reia. §. si vero
col. v. r̄ in aut. de litig. §. si h̄o. col. ix. r̄ h̄ec vera sunt de reo
actor vero ante litē cōtestatā nō pot̄ citari: nisi fm̄ q̄b. §. ex
positum est. immovt verius loquar post litē cōtestatam
nō poterat olim citari actor: q̄ eo absente non cōtrahēbat
olim hermodicium: p̄terq̄ in cā libertatis r̄ ingenuitatis
vt̄. ff. de cōf. certū. r̄ ff. de libe. cau. diui. r. C. de libe. cau. si
is quē. r. C. de inge. ma. diffamari. sed hodie q̄. vt̄. C. de
iudi. p̄perandum. §. si vero actor absit: r̄ post litē cōte
statam. sicut. §. dicitur est: citatus nō venit: cum nō sit suf
ficienter aliquid agitatum: non solum ab obseruatiōe in
dicij absoluetur reus: verū etiam in expensis circa litē rei
sacramento declaratis actor cōdemnabitur. vt̄. C. de iud.
properandum. §. i. licet alibi dicitur q̄ litis damno absen
tis cōtumacia punitur. vt̄. ff. de re iudi. contumacia. et in
aut. vt̄ om. obe. iudi. §. si h̄o neq̄. col. v. r̄ hoc itelligo et an
te litis cōtestationem: post litē t̄m motam q̄n nul acita
tum est. si vero abfuerit legitime citatus: tunc omnino ab
soluitur reus vel cōdemnatur. vt̄. C. de iudi. l. p̄peranduz.
§. si autem ex gēl̄is. sed in hoc casu si reus cōdemnatur
expense de ducuntur de cōdemnatione que faciēda est p̄
absente actorē: vt̄ ibidem. q̄b autē dicitur est de lite conte
stata: idem intelligēdum est in quasi cōtestata. vt̄. C. vbi l
rem act. ex. debe. l. penul. r. C. quo. r̄ quan. i. u. l. cōfenta
neū. sed sciendū est q̄ si actor i rem agat: r̄ mutatur actor
in possessionem post litē cōtestatā: statim fit possessor. h̄ec
est differentia inter missionem q̄ fit ante litē p̄f. r̄ post. q̄
ante nō possidet: sed postea sic. si vero personali agat idēz
est p̄ omnia. vt̄. §. dicitur est fm̄. p̄.

¶ Salua reuerentia. ecce q̄ liberto equiparatur vasall⁹
nam libertus salua reuerentia cum patrono exp̄perit. vt̄
C. de lib. cau. l. cum affirmes. sicut et seruus pacifecdo cū
domino suo deliberando si aliquid. p̄pter hoc de p̄culio
dedit dño. licet cū dño nullam possit habere actionē: ad i
tus tamen p̄feca p̄ouincie salua reuerentia h̄orabitur

Lite nō
cōf. q̄n
q̄ diffi
nitue p
nunciat

domini stare placito suo. vt. C. de cōdic. ob. cau. l. si liber. s; qd est qd dicit salua reuerentia. nunqd non poterit va-

maiozem* ptatem ire et sibi cōsulere: et si dñs ei iusticiā face re noluerit potit eū depdare*.

In quibus causis seu dum amittatur.

Primo pater scribit fillo p mittens excusationē sui dicēs qd cause qbus feudū amittitur nō possunt sub regula diffiniri et addit qualiter vasallus contra dñz se debeat habere. post ea diffinit beneficium duplici ter. h. d. Bal.

Curia de ortu anselmo filio suo salutē. cogis me et super hoc sepe scribens do multū viges: vt causas quibus beneficium amittat enumeratas tibi significare. qd ideo distulit: qd sepius circa nre reipub. curā occupat et multis priuatozū causis alijsqz rerū inumerabilibus impedimētis detētus onus illud subire nō valebā: et ne videar pces tuas paruipendere: et studiū discēdi tibi nūc imminēs negligere: qd michi super hoc videatur paucis explicabo: dūmodo memineris causas illas sub aliqua certa regula aut diffinitione rotunda non posse cōprehēdi. nā sicut de probationib; i digestis scriptū reperimus: sic et de his causis si ne calūnia dicere possumus. si quis em dixerit qd cāe quē admodū alicui dño ad ingratitudinē alicui vasalli pbandam possint sufficere: nullo certo modo posse diffiniri nichil errauerit. de illa tñ ingratitudine loquor: p quā beneficium amittat. nō ei ad hoc sufficit ois occasio per quā fidelis accepti beneficij videt ingrat: sed sunt qdā (vt ita dixerim) egregie ingratitudinis cause qbz beneficium fm mores curiaz solet admitti: quo modo em vasallus qz humilit qz deuote qz benigne qz fideliter erga dñm suū debeat se habere: potit ex naturalib; et bonis curiarū psuetudinibus potit percipi: qz lege aut scripto aliq; possit cōphēdi.

In primis te illud scire optet beneficij illius qd est genus talē eē diffinitionem. Beneficium nichil aliud est qz beniuolentia aucto tribuens gaudiū capiētibus / capiēsqz tribuendo in id qd facit prona et spōte sua parata (vt ait Seneca) huius aut generis species qdam est beneficium illud qd ex beniuolentia ita dat alicui vt proprietates rei imobilis beneficiarie penes dantē remaneat: vsufruct; hō illius rei ita ad accipientem trāseat: vt ad eum heredesqz suos masculos siue feminas (si de his nominatim dictum sit) in perpetuum pertineat: ad hoc vt ille et sui heredes fideliter domino seruiāt: siue seruitium illud nominatim quale esse debeat sit expressum: siue indeterminate sit promissum.

In quibus causis feudum amittatur.

Ber; qdā hñt hic post illud. c. dñs vocat milite plura. c. qd ota vacat in hoc loco: qz sunt. s. de feu. mar. c. qd de marchia vel comitatu et. ca. si capitanei. et. c. si duo fratres. hec em oia sunt. s. p dicto et. postea hñt qdā aliud ca. qd

nō est ibi. l. post illud. c. si duo fratres. qd sic dicit in his qbus primū videndum puto qd actū sit. inuestitura ei q sit ante tres liberos hoies seruari dz nisi iuri cōtraria sit si ergo dño et fideli placuit vt paciscatur de filiab; quatenus ipse succedat: hoc qz seruandū est. qd aut tñ in predicto. c. in his primo vidēdū ē qd actū sit gñaliter in oib; obseruaf. s. vt pmo qd sit actū ispiciaf vt. ff. de transac. qd cū tutorib; q autē dicit an tres liberos hoies itelligo cū diffinitione. s. si de noua vel veteri inuestitura qraf. i. vt tñc hoim etiā liberos hābeat distinctio. sed qd dicit ante tres liberos hoies et. nunqd siue i tu re seu ex ius. verbi gra: pitef. s. vasallus feudū suū fore cōditionale coram trib; liberis hoib; nunqd ei p iudicabit: Rñ. illud disputabit in libello disputatorio pteci. postea qdā hñt illud. c. qd dicit ē qd liter p beneficij et. qd sicut vacat: qz ex positū est. s. hic potest eē tri. q. mo. feu. amit. c. i. et. c. sequē. vsq; ad illud ca. si quis ex ordine militum et.

Curia de ortu anselmo filio suo salutē. cogis me et super hoc sepe scribens do multū viges: vt causas quibus beneficium amittat enumeratas tibi significare. qd ideo distulit: qd sepius circa nre reipub. curā occupat et multis priuatozū causis alijsqz rerū inumerabilibus impedimētis detētus onus illud subire nō valebā: et ne videar pces tuas paruipendere: et studiū discēdi tibi nūc imminēs negligere: qd michi super hoc videatur paucis explicabo: dūmodo memineris causas illas sub aliqua certa regula aut diffinitione rotunda non posse cōprehēdi. nā sicut de probationib; i digestis scriptū reperimus: sic et de his causis si ne calūnia dicere possumus. si quis em dixerit qd cāe quē admodū alicui dño ad ingratitudinē alicui vasalli pbandam possint sufficere: nullo certo modo posse diffiniri nichil errauerit. de illa tñ ingratitudine loquor: p quā beneficium amittat. nō ei ad hoc sufficit ois occasio per quā fidelis accepti beneficij videt ingrat: sed sunt qdā (vt ita dixerim) egregie ingratitudinis cause qbz beneficium fm mores curiaz solet admitti: quo modo em vasallus qz humilit qz deuote qz benigne qz fideliter erga dñm suū debeat se habere: potit ex naturalib; et bonis curiarū psuetudinibus potit percipi: qz lege aut scripto aliq; possit cōphēdi.

In primis te illud scire optet beneficij illius qd est genus talē eē diffinitionem. Beneficium nichil aliud est qz beniuolentia aucto tribuens gaudiū capiētibus / capiēsqz tribuendo in id qd facit prona et spōte sua parata (vt ait Seneca) huius aut generis species qdam est beneficium illud qd ex beniuolentia ita dat alicui vt proprietates rei imobilis beneficiarie penes dantē remaneat: vsufruct; hō illius rei ita ad accipientem trāseat: vt ad eum heredesqz suos masculos siue feminas (si de his nominatim dictum sit) in perpetuum pertineat: ad hoc vt ille et sui heredes fideliter domino seruiāt: siue seruitium illud nominatim quale esse debeat sit expressum: siue indeterminate sit promissum.

Curia de ortu anselmo filio suo salutē. cogis me et super hoc sepe scribens do multū viges: vt causas quibus beneficium amittat enumeratas tibi significare. qd ideo distulit: qd sepius circa nre reipub. curā occupat et multis priuatozū causis alijsqz rerū inumerabilibus impedimētis detētus onus illud subire nō valebā: et ne videar pces tuas paruipendere: et studiū discēdi tibi nūc imminēs negligere: qd michi super hoc videatur paucis explicabo: dūmodo memineris causas illas sub aliqua certa regula aut diffinitione rotunda non posse cōprehēdi. nā sicut de probationib; i digestis scriptū reperimus: sic et de his causis si ne calūnia dicere possumus. si quis em dixerit qd cāe quē admodū alicui dño ad ingratitudinē alicui vasalli pbandam possint sufficere: nullo certo modo posse diffiniri nichil errauerit. de illa tñ ingratitudine loquor: p quā beneficium amittat. nō ei ad hoc sufficit ois occasio per quā fidelis accepti beneficij videt ingrat: sed sunt qdā (vt ita dixerim) egregie ingratitudinis cause qbz beneficium fm mores curiaz solet admitti: quo modo em vasallus qz humilit qz deuote qz benigne qz fideliter erga dñm suū debeat se habere: potit ex naturalib; et bonis curiarū psuetudinibus potit percipi: qz lege aut scripto aliq; possit cōphēdi.

In primis te illud scire optet beneficij illius qd est genus talē eē diffinitionem. Beneficium nichil aliud est qz beniuolentia aucto tribuens gaudiū capiētibus / capiēsqz tribuendo in id qd facit prona et spōte sua parata (vt ait Seneca) huius aut generis species qdam est beneficium illud qd ex beniuolentia ita dat alicui vt proprietates rei imobilis beneficiarie penes dantē remaneat: vsufruct; hō illius rei ita ad accipientem trāseat: vt ad eum heredesqz suos masculos siue feminas (si de his nominatim dictum sit) in perpetuum pertineat: ad hoc vt ille et sui heredes fideliter domino seruiāt: siue seruitium illud nominatim quale esse debeat sit expressum: siue indeterminate sit promissum.

Curia de ortu anselmo filio suo salutē. cogis me et super hoc sepe scribens do multū viges: vt causas quibus beneficium amittat enumeratas tibi significare. qd ideo distulit: qd sepius circa nre reipub. curā occupat et multis priuatozū causis alijsqz rerū inumerabilibus impedimētis detētus onus illud subire nō valebā: et ne videar pces tuas paruipendere: et studiū discēdi tibi nūc imminēs negligere: qd michi super hoc videatur paucis explicabo: dūmodo memineris causas illas sub aliqua certa regula aut diffinitione rotunda non posse cōprehēdi. nā sicut de probationib; i digestis scriptū reperimus: sic et de his causis si ne calūnia dicere possumus. si quis em dixerit qd cāe quē admodū alicui dño ad ingratitudinē alicui vasalli pbandam possint sufficere: nullo certo modo posse diffiniri nichil errauerit. de illa tñ ingratitudine loquor: p quā beneficium amittat. nō ei ad hoc sufficit ois occasio per quā fidelis accepti beneficij videt ingrat: sed sunt qdā (vt ita dixerim) egregie ingratitudinis cause qbz beneficium fm mores curiaz solet admitti: quo modo em vasallus qz humilit qz deuote qz benigne qz fideliter erga dñm suū debeat se habere: potit ex naturalib; et bonis curiarū psuetudinibus potit percipi: qz lege aut scripto aliq; possit cōphēdi.

Que fuit prima cā beneficij amittēdi.
 Prima autē cā beneficij amittēdi. hac rub. ra
 ro vti mur. qz sub supiori continetur.
 b **Q**uem loquitur fm modernos. i. fm ius
 nouissimum: id est fm constitutionem sede

rici imperialē. vel
 fm ca. Coira. vt. j.
 de ca. coira. c. i. vel
 de alijs loquit nō
 de milite sicut fatz
 est expositum. s. q
 tempo. m. inuest.
 pe. de. c. i.

c **P**etendo. nisi
 et fidelitatem pol
 liceatur. vt. j. legit
 de. c. coira. ca. i. et
 notauim. s. quali
 ter vasallus iura
 re debet fidelitatem.
 qd̄ autem dicit in
 isto. c. intelligatur
 de pubere sicut of
 citur i constitutione
 federici. impe
 rialem. item intelli
 gatur fm qd̄ dicit
 s. quo tempo. m. i.
 ne. pe. de. c. i.

d **P**ollicendo.
 istud ergo qd̄ dici
 tur habet locum i
 eo qui nondū inue
 stitus est. z ideo di
 cit pollicendo zc.
 nam si foret inue
 stitus ad quid de
 beret inuestituraz
 polliceri nō video.

e **C**onueniēti.
 s. qd̄ erat isto ipse
 Rñ. arbitrio curie
 determinādū erit. s.
 cut et. s. ii. ij. c. dñs
 vocat milite zc. in
 telligo de vasallo q̄
 cōtūmāx est. s. qd̄
 erit de eo q̄ inuesti
 tus est: dño postu
 lante fidelitatem ip
 sam facere cōtēnit
 Rñ. hoc obfua bit
 l. lōbar. s. qd̄ dñs p̄

parat: libellum enim et fidelitatem a vasallo sibi fieri po
 stulat. quod si facere recusat infra annum et diem: nichilo
 minus quiete possideat. postea vero omnino priuatur be
 neficio. et sic erit differentia inter eum qui inuestituram
 accepit et alium. nam plus iuris debet habere inuestitus
 q̄ alius non inuestitus. ergo in isto cap. maxima est dif
 ferentia a superiori: cum i superiori quiete possidere pos
 sit vsqz ad annum et diem vasallus: sed domino pollicen
 do inuestituram et petendo fidelitatem nichil debet ex
 pectare: sed vicibus trinis tantū vasallus citari si volue
 rit curia z postea poterit pronūciari: quod totum ista an

**Que fuit prima cau
 sa beneficij amittendi.**

Si vasallus ab herede do
 mini vel heres vasalli a domi
 no non petijt inuestituram in
 fra annum et diem amittit be
 neficium. **Wal.**

Quia autē
 causa bene
 ficij amittē
 di. hec fuit
 et adhuc ē
 in plerisqz
 curijs: s. in

nostra curia mediolaneñ. non
 obtinet. qz si vasallus p̄ annū z
 diem domino suo mortuo ste
 terit qz herede domini sui in
 uestituram petendo fidelitatem
 pollicendo non adierit: tanqz
 ingratus existens beneficium
 amittit. et econuerso si domi
 no superſtite vasal. decesserit
 et filius eius per iam dictum
 tempus neglexerit petere in
 uestituram/beneficio carebit.

Si dominus a vasallo pe
 tuerit fidelitatem inuestituraz
 pollicendo: nec legitime requi
 situs eam prestare voluerit: cū
 beneficium tale sit vnde fide
 litas fieri debeat: tanqz ingrat⁹
 feudum amittit. **Wal.**

Est et alia ingratitudo no
 tanda / si dominus inuestitu
 rā pollicendo vasalli fidelita

num peti potest. quod autem spacium esse debeat inter ci
 tationem et citationem: satis est notatum. s. de vasal. qui
 contumax est.

f **I**tem qui dominum. in alio loco dicit: si enim domi
 nus p̄lium cam pestre habuerit: vasallus eum mori
 tem in ipso p̄lio

tem petterit: et illo non pre
 stante dominus tribus vicib⁹
 conuenienti tempore interpo
 sito forte septem dierum spa
 cio ad curiā suam sup hoc re
 clamauerit: et vasallus tribus
 vicibus citatus a suis parib⁹
 iurare noluerit: si tamen bene
 ficium tale sit vt pro eo iustu
 randum fidelitatis fieri debe
 at. sunt enim quedam feuda
 ita data vt pro his feudis fi
 delitas non sit prestanda.

Vasallus amittit feudum si
 cum domino non iuit in p̄lio
 dum potuit. **I**tem si domini
 non certiorauit sciens sibi ma
 gnum periculum imminere qd̄
 obuiare posset. **I**tem si con
 cubuit cum filia nuru vel ſoro
 re domini manente in capillo
 z in multis alijs casibus in se
 quen. tex. insertis. h. d. **Wal.**

Item qui dominum suum
 cum quo ad p̄liuz iuerit: aut
 in acie periclitantem dimise
 rit/beneficio indignum se iu
 dicauit. **P**reterea si vasal
 lus p̄scierit aliquem contra
 dominū suum assaltū vel mor
 tem vel captionem aut patri
 monij grandem iacturam fa
 cere molentem: debet domi
 num super hoc q̄cit⁹ pōt cer
 tiorare: vt prouide dñs sciēs
 prudēs qz periculum valeat de

tem in ipso p̄lio
 dimisit non mortu
 um: sed ad mortez
 vulneratur/ feudū
 amittere debet. vt
 s. quibus mo. feu.
 amit. in p̄nci. yn
 de per omnia isib
 etiam intelligen
 dum est: vt i bi no
 tatum est.

Preterea. aut
 grandem: forte se
 cus de leui. sc. C.
 de reuo. do. l. fina.
 Accur.

Certiorare.
 quid ergo si nullo
 modo eum certio
 rare potuerit. cer
 te ipunis habebit
 tur: nisi forte resis
 tere potuit z non
 fecit. vt. ff. loc. z cō
 duc. item queritur
 s. exercitu. nimiz
 negligere videtur
 euz potuit p̄turba
 re p̄uerfos: qd̄ ni
 chil a iud est q̄ fa
 uere: nec caret seru
 pulo occulte cōfes
 sionis qui manife
 sto facinori definit
 obuiare. vt in de
 cre. distinc. lxxvi.
 ca. ij. huic conso
 nat. ff. de regu. iur.
 semper qui nō pro
 hibet. nam iudex
 qui facinus com
 pertum non vindi
 cat tegere confes
 erimia festinat. vt
 C. de commer. et
 mercato. l. ij.

Certiorare. hanc secundam glosaz innemi super hoc
 eodem textu. que glosa ponitur in hunc modum. qui dā
 habent certiorare: quidam denunciare: sed qui habent
 denunciare debent habere domino et non dominum: alis
 falsum esset latinum: ceterum si denunciare non potuit
 non debet amittere feudum. vt. ff. loca. z conduc. item que
 rit. s. exercitu. sed aliter est si potuit denunciare et non fe
 cit: tunc amittit feudū. ar. ff. m. si fideiussoz. s. ij. z in aut.
 vt lice. ma. et auie. s. his quoqz. z s. ab ea. col. viij. sed nisi
 qd̄ fili⁹ puabit feudo. p̄pter ingratitudinē quā p̄ comisit
 vt qz nō eo mortuo nec eo viuo. vt. ff. de i. ius. yo. adoptiuū

§. patroni. 7. ff. de iure patrona. diui fratres. et de bo. lib. queritur. consuetudo tamen videtur repugnare. vt. i. si va sal. feu. pri. cui dese. c. vasalli.

a ¶ Uel negligētia. hic notabis qd ex sola negligētia pua tar qd a feudo. vt i aut. vt cū b appel. cog. §. si vnū. col. viij b

¶ Rursus. isto expolitus est. s. in expolletent.

c ¶ Assalierit. isto expolitus est. s. qd de insidijs et pfe cutionib⁹ hic loqf videam⁹ qd iuris sit si vasall⁹ cū ini micis dñi amicitias copulauerit. et vt qz a feudo pua= ri pōt. vt. C. b inof. testa. liberi. 7. ff. de offi. pfect. vt. l. ij. §. cū pronus. nā 7 ac cusatores qd cū ini micis morant: vt suspecti ab accusa tiōe reprobant. vt Symach⁹ testat in decre. ij. q. v. accu= satoribus. nā et in sine loquitur qñ li= bert⁹ pspirauit cū inimicis dñi 7 con tra dñm. 7 huic p= bet sine admitticu lū qd dictū est. s. h̄ pōt esse ti. qd mo= dia feu. amit. ca. si capitanei. Istō autē ne tradas obliuioni. qd ex omnibus

cliare. Qd si nō fecerit doloqz vel negligentia⁹ sua vel fraude celauerit/ beneficio se carituz agnoscat. ¶ Rursus⁹ si domi ni vel dñe filie/ vel nurri aut fo rozi in domo adhuc manēti q in capillo dicitur sese imiscue rit: feudo quo se monstrauerit indignū carere debet. ¶ Por ro si dñm assalierit/ vel vicum in q est per vim aggressus fue rit: vel impias manus in perso nam dñi vbicūqz ingesserit/ vlt alias graues vel inhonestas i turias intulerit: vel mort⁹ eius veneno vel gladio vel alit in si diatus fuerit/ bñficiū amit= t. Illud tñ nō lateat: q si qd suo domino iusticiā facere no luerit/ feudum qd tenebat per det⁹ sicur i alio libello tibi scri= psisse hoc credo. ¶ Sed nō ē alia iustio: causa beneficijau=

ferendi qz si id propter qd be neficium datum fuerit hoc ser uituz facere recusauerit/ quia beneficium amittit. aliud est si forte ideo non seruerit qz non potuerit: tunc em̄ feudum non amittit. ¶ Item si delator do mini fuerit: et persuā de lationem graue dispendiū eū sustinere fecerit. vel si cogno uerit dominum inclusum 7 eū cum potuerit nō liberauit/ feu dum perdit. ¶ Predict⁹ mo dis beneficium debere amitti tam naturalis qz ciuiliis ratio suadet: que potest colligi si qd nouam constitutionem iustas exheredatiōis causas enume rantem/ et alias constitutiōes veteres iustas ingratiudinis et repudij causas quibus ma trimonia recte contracta solu uuntur: et donatiōes iure pfe

ri pōt. sicut heres ab hereditate: 7 patronus a bonorum possessione cōtra tabu. liberti. vt in aut. vt cū b appel. cog. §. causas. et. ff. de bo. libe. qui cū idem intelligo si pro de latorē fideiussit: vel ipm submisert: vel etiam si suo testā monio delatorē adiunxit. vt. ff. predicto ti. l. qui cū. §. i. 7 de his qui. vt indig. l. post legatū. §. qui accusauerit. Sed licet dñm vasallus accusauit. p p̄ncipe vel repub. non tamē a feudo priuabitur: qz nec filius exheredatur. vt in aut. e. ti. et eo. §. in pun. item licet accusauerit: nō tñ criminalit̄ excusat. vt. ff. de bo. libe. qui cū. in. §. i. excusatur etiā vasal lus si suā suozūqz iniuriam prosequatur. vt. ff. e. qui cū. §. patris mortem. sed et si crimen qd intendit probauerit ex cusationem meretur. vt. ff. de turciruran. eum qui nocentem. et. ff. de bo. libe. l. qui cum. §. vlti. sed et si leui causa delator vel accusator extiterit de qua sine pena poterat do minum accusare: licet in dex penā exacerbauerit: nichilo minus feudum retinebit vasal. quomam iniuria iudicis non debeat vasallo nocere. vt. ff. de euc. si per imprudentiam. et de bo. libe. qui cum. §. i. sed si se defendendo vel vl

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

h ¶ Feudum perdet. id est perdere potest: vel debet: vel eo spoliandus est.

i ¶ Recusauerit. simile ē qd de pdu ctore dicitur. nam pactū factū a loca tore cōductorū ita demū obseruatur si quod. p̄misit ob seruet. i. si pensio nem soluit: quia i promissione de colono vel conducto re de domo repellē do non fuerit adie ctū. vt. ff. loca. et cō= duc. quero. §. inter nā dōtarius qui legi dicte nō paru it dñm a se ven dicari saltem vtili ter cognoscit. vt. ff. de condi. ob cau. l. ij. sed in. l. ij. dilige tius que possunt h̄ opponi no. et ha bes in. C. b dona. que sub mō. si do tes. Accur.

k ¶ Perdit. als a mittit: als idigna tionem dñi nō cui tabit. i. a feu. puaa

de hie expeditum est qd notatur. s. titu. quid sit luesitu. §. si enim domino. super verbo illo. et iurare non com pellatur 7c. Accur.

Aduo nota. ff. si quis cau. l. ij. §. i. et argumen. ff. de his quibus catus §. dñz cas vt indig. post legatum §. cum libertas. Quid ergo si ad uocatus contra dominum suum extiterit? Respond. et agēs an vtiqz ob hoc a feudo priuabitur. vt. ff. de inofficio. testa. feudo p men. l. vlti. Ut igitur nulla sit hesitatio distinguas vt. s. uetur. Q. ij

scilicet quis aut prestat aduocationem coactus aut volum
tate. in primo casu excusatur. vt insinu. de inofficio. te
sta. §. antepe. 2. ff. de bo. libe. qui cum §. penul. scdo non. vt
ff. de inoffi. testa. l. vlti. q. autē aduocati cogant legif. C. de
postu. l. puidendū. et. ff. de offi. pcon. nec quicq. §. obfua
re. et. ff. de postu. l.

1. §. ait ptoz. Quid
ergo si vasallus in
sua penitētia ducit
ante sentētia de
sistere voluerit nisi
quid poterit a feudo
priuari vasallus
Et vtiq. vt opinor
si pferat delictū:
id est si dñm reuz
detulit: 2. iō deliti
tur: quia pbare nō
potuit. ff. quod qsi
q. iuris. l. iij. in pñ.
2. de calum. l. gene
raliter. 2. de postu.
l. i. §. operas. alto:
quin sec^o est ne ius
sue penitētia sub
manitas ampute
tur. vt. ff. de in ius
voca. §. ius. 2. C.
de appell. l. si quis
2. ff. ad. l. corne. de
fal. qui falsā. 2. de
bo. liber. qui cū §.
accusare. et no. in
ff. quod quisq. iu.
l. iij. Sed quid erit
si vasallus in cau
sa domini ptra do
minū pronūciauit
a cui⁹ sententia ap
pellauerit domin⁹ 2. obtinuerit: nunquid a feudo priuabi
tur? Rñ. videt q. sic. vt. ff. de his qb⁹ vt indig. post legatū.
§. qui accusauerit. hoc intelligo in eo casu quādo in cau
sa appellantis nichil additum fuit: maxime si bene iud
dicatum fuit a iudice appellantis. sed adhuc excusatur
vasallus si causa venerande reipubli. iniuriarū agat. sed
conuictij certe persone facti nulla est excusatio. vt. ff. de ini
urijs. item apud §. cui. si tamen curauerit facere conuictū
et factum non est: non tenet. vt. ff. eo. titu. et ea. l. i. itē apd la
beonem §. si curauerit. 2. ff. quod qsiq. iu. l. i. in fi. intelligo
quando sua voluntate delitit et non per impossibilitatē
vt notatū est. §. quibus modis feudū amitta. in prin. 2. no
taf in distin. p. cum quis habet voluntatem delinquēdi
2c. Item adhuc excusat vasallus si gratis sui iuris cōfer
uandi in aliquā predictarū causarum inducatur. vt arg.
ff. de bo. libe. l. si quis. 2. ff. de iureiurā. si quis. nā et si iusta
ignorātia ducit⁹ in seruitutem dominū suum perierit 2. ob
tinuerit: postea veritate reuelata liber apparuerit: et ita p
libero dimittatur ab ipso tamē nichilomin⁹ i feudū retine
bit. vt. ff. de bo. libe. in seruitutē §. si petierit. adhuc ingra
titudinem egregiam vasall⁹ committit si domini sui iuxo
rem adulterandam conat⁹ fuerit tradere: quia et propter
hoc vtor a marito diuertit. vt. C. de repu. aut. sed nouo iu
re. Accursius.

3. Illud. omni causa. sicut non sufficit omnis occasio

cte reuocant/ subtiliter scruta
tus fuerit. **S**z qz natura no
uas deproperat edere formas
p̄ mult⁹ mōis p̄tingere vt alie
emergant cause qb⁹ videat iu
ste adimi posse feudū: iōq. iu
dex sollers et discret⁹ et eq̄tati
obsecūdare sollicit⁹ cūta sub
tiliter dispēsans prouideat si
qua fuerit antiquiorib⁹ causis
suis seu maior: vt p̄inde sciat
vtrū beneficiū sit amittēdum
an nichilominus retinēdum.

Illud enī est certū qd nō ex
oi cā⁹ ex qua opinio vasalli gra
uatur beneficiū amittit. nam
et sepe deierat 2. beneficiū ni
chilomin⁹ retinet: vt puta qd be
neficij portione alienat absqz
dñi sciētia: bñficiū quidem re
tinet⁹ sed fidem pmissam ser
uare non videtur.

Abiciūq. dñs principaliter
offendit p̄ reatū vasalli/ ibi ad
dñs feudū fuerit: vt hāc hēat
sātē sue iniurie vltionē. Bal.

ad feudū amittēdum per quam fidelis accepti benefi
cij ingratus videatur. vt nota. §. co. circa prin.

Retinet. scilicet illud quod non alienauit. quoniam
aliud quod alienauit amittit. §. de vasal. qui contra con
stitū. lothā. si autem totum alienaret: totum amitteret: et
quia dominum cō

Deniqz sepe questū est va
sallo p̄p̄ iustā culpā a feudo
cadēte vtrū ad dominū an ad
successorē vasalli bñficiū per
tineat: sed hęc distinctio tā ra
tione⁹ qz mou⁹ cōprobata est
vt siquidē vasallus ita in dñz
peccauerit vt feudū amittere
debeat: nō ad p̄rimos⁹ sed ad
dominū beneficiū reuertat: vt
hanc saltē habeat sue iniurie
vltionē. Si vero nō in dñm sz
als grauer deliquerit vlt gra
ue quid p̄miserit: sicut ille qui
fratrē suū interfecit vel aliud
graue crimē: qd parricidij ap
pellatōe cōtinetur/ cōmiserit/
feudū amittit: 2. nō ad dñm sz
ad p̄rimos⁹ pertinet: si tñ bñfi
ciū fuerit paternū: sic enim se
pe p̄nūciatum sc̄o. **S**i va
sallus cōtra cōstitutionē bone
memorie lotharij imperatoris
beneficiū alienauerit: qz domi
nū cōtinere videat: ad dñm be
neficiū pertineat: scriptum⁹

beret redire: nisi forte velles intelligere quod hic dicitur
proximos: id est descendentes. scilicet vti illi soli excludan
tur vt videtur dici. imo dicit. §. si vasal. a feud. pri. cui de
feratur. c. vasallus. Et ita habes hic qd delictum alterius
alteri nocet. sic. §. predi. ti. 2. c. quod contingit. ppter enor
mitatem criminis: sicut et als vt. C. ad legem iulā maie.
quisquis. et de bo. prosc̄ip. l. penul. et. ff. de ritu nuptia. l.
lege iulia. als non debet alterius delictū alteri nocere vt
not. in predi. titu. si vasal. fen. pri. cui deferatur.

Ultionem. sicut et als dicitur qd virgo deo dicata ha
bet solatum de rebus raptoris qui eam rapuit. vt. C. de
epif. 2. cleri. l. raptores. sicut etiam redditur dos patri lo
co solati filie in matrimonio defuncte: ne damnum pe
cunie sentiat et filie amisse. vt. ff. de iure do. l. iure succur
sum est. Accursius.

Qui fratrem suum. intelligas et si tradendo interfe
cit: vt totam habeat hereditatem. nam et licet in curia am
plius stare non potest ad dominum non reuertitur. vt. §. iij.
tu. an ille qui interfecit fratrem domini sui feudum amit
tat. c. si qd interfecerit. quod aū dicitur in fine. si cōtra cō
stitutio. bone memorie 2c. determinabitur. §. de vasallo qui
contra consi. lothā. feu. amit. c. i.

Ad proximos. 2. non ad filiū vasalli. vt. §. si vasal. feu.
pri. cui defe. c. i.

Scriptum. totum si totū alienauerit: si autē tñ par

temnere videt ad
eū redibit. §. §.
p̄toz. in fi.
c. Ratiō. id est Ingra
titudie
amittit
scz iure romano si
qz feu
dū et re
dit i ser
uitutē.

Ad p̄rimos.
intellegerunt qui
dam scilicet quan
do feudū non erat
paternū: quod nō
puto verum. quare
enim diligueret
vtrum in dominū
peccauerit vel in
alium. Item nulla
cēn dubitatio si pa
ternū non esset qd
ad dominum de

tem alieni iurisdictione illa tantum redibit ad dominum. a. 3. no. cat. vt. 7. de pro. 2. fe. u. alie. per lotharium. l. i. circa finem.

¶ Si de feudo vasallus ab aliquo interpel- larus fuerit de domi. 7c.

Ego
cius
voca
uit.
cete:

rum si no vocauit
vt eum defenderet
nulla regressus ha
bet. vt. ff. de euc. si
fundo. 5. vii.

¶ Vasallus. qd
dicitur dñz teneri
intelligo fm distin
ctione q fit. 8. de l.
uesti. rei. alie. c. i. itē
hoc intelligo qñ de
nunciatus est dño
vel eius. pcuratoru
maxime dño scien
te. Item qñ non
per iudicis iniuri
am siue p impru
dentia iudicis snia
lata est. Item qñ
non ex copromisso
snia lata ē. Item qñ
contra pñtem
pronūciatū est: 7c
si nō denunciauit:
qñ dñs vbi esset sci
re nō potuit: nichil
lomin⁹ recte ager
et veniet etiam in
scidē melioratio
nis rōz: hec omnia
his legib⁹ colligū
tur. vt. ff. de euc. si
per imprudentia. et
l. si fundo. 2. l. si id.
2. l. si dictū. 5. l. 2. 5.
si presentem. 2. C.
de euc. emptor fū
di. 2. l. si controuer
sia. et in sum. si res
eucia sit culpa su
a: dñs nō tenet. vt
ff. de euc. si dictū.
5. si cū possit.

¶ In feudū dā
dos. i. in terrā siue
aliāquā rem mobi
lē quā teneat ab eo
i. in feudum sicut pñs: tenebat. als em aliter intelligere:
id est qd deberet tenere nummos in feudum. hoc stare nō
posset: quomā feudum siue beneficium non potest confi
stere nisi de rebus soli aut solo coherentibus: aut in
his que inter imobilia computantur. veluti cum de ca
uena aut de cauena datur feudum. vt. 8. de fe. cog. c. feiē
dum. Sed si quis simplex contra consuetudinem pecuni

est enim vt precio se cariturū
agnoscat.

¶ Si de feudo vasallus
ab aliquo interpellat⁹ fu
erit: et dominus eum de
fendere noluerit.

¶ Dominus vasallo est extra
neo litem habēti de feudo de
eucione tenetur: si monitus
eum non defenderit. Hoc di
cit Bal.

Egocuz ta
le est: qdaz
vasallus a
dño tene
bat feuduz
de quo ab
aliq⁹ interpel
lat⁹ fuit: et sic vasall⁹ dñz voca
uit vt eū defēderet: dño renuē
te ad iudicē venire vasall⁹ am
sit cām p sniam. nūc pō vasal
lus cābiuz feudi a domino pe
tit: ad quē dñs respōdens att
illum nunq̄ ab eo hoc feuduz
tenuisse: nec ab eo inuestiturā
accepisse: cōtra quē vasallus
dicit se hoc feudū ab eo tenuis
se et inuestituram recepisse: et
ab eo petuisse vt eum in iudi
cio defenderet: nec tunc tps
inficiabatur illius esse: qd ido
nets rotum testibus probat va
sallus. Super negocio isto qd
litteris insinuasti nobis tale ē
sapientū nostre ciuitatis conti
siliū: videlicet Oberti. de oz
to 7 Girardi capagisti: vt si va
sallus cum de feudo interpel

labatur auctorem suum. i. do
minū vt eum defenderet voca
uit⁹ et hoc probare possit: si in
eo iudicio vasallus fuerit vi
ctus de re aliena inuestitum
fuisse vt dominus vasallo etuf
dem estimationis qd erat tem
pore re iudicate feudum resti
tuat: vel nūmos in feudū dan
dos numeret: et hoc cum cer
tum est vasal. de feudo victum
fore. Sz si domin⁹ neget hoc
feudum nunq̄ ab eo tenuisse:
nec ab eo domino ipm vasallū
vel eius antecessores vnq̄ in
uestituraz accepisse: et hoc vel
per instrumentum publice cō
fectum⁹ vel per pares⁹ curis va
sallus poterit probare: domi
nus ad restitutionem feudi te
nebitur. alioquin dominus sa
cramentum subire cogetur⁹
istum qui est in causa vel eius
antecessores a se vel a suis an
tecessoribus nunq̄ hoc feudū
tenuisse vel inuestituram acce
pisse: quo facto dominus ab
soluendus erit.

¶ Si de feudo defun
cti contentio sit inter
dominum 7 agnatos
vasalli.

¶ Si contentio est inter do
minum 7 agnatos defuncti:
agnati interim ante litem fini
tam constituendi sunt in pos
sessione: vtroq̄ autem in pro
batione deficienter agnato de
fertur ius iurandum. Hoc di
cit Bal.

diffitebatur. alioquin contra propriam scripturam audi
tur: audiretur enim contra propriam scripturam si de
ferretur sibi iuramentum eo casu quando ab initio cum
fuit et facta denunciatio confessus fuit feudum esse: a se
detineri. quod esse nō debet: vt quis contra propriam scri
pturā et pñs. si nō audiat. vt. C. de non nu. pe. l. ghaliter

¶ Si de feudo defuncti contentio 7c.

vel a tribus parib⁹
confirmatum si de
noua inuestitura
agatur. vt. 8. qd sit
inuesti. c. si em. sed
fm mediolanēses
sufficit si etiam ab
extraneis sit con
firmatus. vt. 7. qui
teste s sunt necessa.
ad proban. nouaz
inuesti. cap. si cleri
cus.

¶ Per pares. h⁹
intelligo fm distin
ctionem predictā:
scz si agatur de no
ua inuestitura: an
de veteri.

¶ Subire coge
tur. h⁹ cur dñz domi
nus cogi iurare cū
etiam si nichil pre
stiterit dñz obinere
vt. C. de eden. q ac
cusare. utē nūquid
hoc est intelligēdū
in casu pposito. f.
qñ dñs ante sniaz
non inficiabat feu
dū esse et a se detie
ri. an vtroq̄ casu i
teligis dñm debe
re iurare: Rñs. ad
cauēlā dño defert
in primo casu: scilicet
quando non in
ficiabatur sicut ali
bi studiosus iueni
et pp. et hoc forte
ideo quia presum
ptio erat pro vasal
loric: quando do
minus non erat i
ficiatus illud feu
dum: scz quando
fuit denunciatum
et: als enim absol
ueretur nullo etiā
dato sacramento:
et sic iustitia hoc
et si tunc non con
fitebatur: nō tamē

possederit: Item nunquid istud locū habet siue est titulo siue sine titulo: Item si a possessione ceciderit nunquid vendicare poterit. et si ad vendicationē admittatur: nūquid p̄fertur dñs vendicando: an ipse: Respon. hec omnia inuenies notata in. C. de prescrip. xxx. an. l. si quis emptionis

a Amittit. hoc ideo accidit: quia ex quo incipit esse miles dei: desinit esse miles seculi. nec debet beneficium pertinere ad eum qui non debet gerere officium. vt. s. de eo qui arma bel. li. depo. Sed nunquid per alius possit feudo seruire clericus: Rñd. hec questio est scholastica: et ideo omisi mus eam: quia in hoc articulo disputatur a iuris prudentia.

b Et si vasallus istud plenus dicitur. eo. c. licet.

c Omnes filij eius. merito dicit omnes filios fidelitatem iurare: quia cum plures persone in loco vnus persone succedant omnes pro singulari persona sunt accipiendi. vt. ff. de conditio. et demonstra. cum fundus. et. C. de se cum. nup. si quis. et intelligo quod istud maxime expositiue ponatur. nam si pro diuiso possideret is solus qui possidet vasallus est censendus. huic consonat. ff. commoda. l. iij. s. heres. et. ff. de vi. et vii. arma. si plures. Et quentur an vasallus teneatur iurare et fidelitatem facere omnibus hereditibus domini: an sufficiat si paratus est iurare vni: quod sufficiat vni iurare videtur p̄bari posse: quia in principio quod recepit feudum non fuit expressum quod omnibus iurare deberet: ergo non est verbum prologandum: quia a tenore verborum in contractu appositorum non est recedendum nisi euidenter illud appareat. vt. ff. de le. iij. non aliter. Item quia in hoc casu posset deuenire ad infinitatem et infinitas est euitanda. vt. ff. de dam. infec. qui bona. s. vlti. et de re iudi. a diuo pio. et quod dies lega. ce. l. i. s. item. et de le. iij. fidei. cō. s. si quis decem. et de verb. signi. l. bo. ues. s. nuptiarum. et de verb. ob. l. eum qui kalendis. Item quia fauorabiliores sunt rei quod actores. vt. ff. de act. et ob. arrianus. itē quod isti heredes non essent p̄trariū postulaturi et quod petū: ergo non sunt audiendi. vt. ff. de dam. infec. q. bona. s. si quis. et. C. de solu. l. pe. Item quod obligatio non debet mutari ex p̄sona successorū. vt. ff. de ver. ob. l. ij. et de p̄to. si pu. l. ij. s. i. et de dā. infec. dāni. s. si quis. et de diuer. et temp. po. p̄sc. cū heres. Item quod sp̄ialis est obligatio non debet alios extendi. ar. ff. de act. emp. et ven. q. ab eo. Item quod cū vno cōtrahitur non debet in plures aduersarios distingui. vt. ff. de ex. eri. ac. l. i. s. vlt. l. ij. Et his itaq. p̄p̄t̄ vt iurando liberatur. vt. ff. de his qui deie. vel effu. l. i. s. vlti. et. l. iij. e. contra prima rō pot̄ in caput vasalli retortiri: iuratur et̄ sibi et suis hereditibus: et si non fuerit dicitur suis: hereditibus sibi: cū non fuerit additus sibi t̄m et hereditibus iurasse intelli-

aliquam vt feudum possedit z seruitum domino exhibuerit quibus de ea re non sit inuestitio prescriptio tamen triginta annorum se tueri potest. Qui clericus efficitur/aut votū religionis assumit: hoc ipso feudum amittit. Et si vasallus omni anno domino se non presentat: feudum tamen non amittit. Omnes filij eius qui feudum acquisierit fidelitatem facere debent: maxime si indiuisum habent. et si feudum ex diuisione ad vnum tantum peruenerit: ille tantum faciet fidelitatem. Adopti-

gitur: quod pactum non fuit personale: licet in eo persona fuerit inserta: ergo transit ad heredes. vt. ff. de pac. l. iuris. et tium. s. vtrum. et. l. tale pactum. et de pig. ac. l. si necessarius. s. de vendendo. et de proba. si pactum. si transit ad heredes: ergo ad omnes. vt arg. ff. de serui. vrb. p̄c. si seruitus.

ius filius in feudum non succedit. Mulier habens feudum relicto filijs ex duobus matrimonijs decessit: inter quos feudi questio aliarumque rerum maternas vertebatur. obtinuit filios prioris matrimonij tam in feudo quam in ceteris potentiores esse. Naturales filij licet postea fiant legitimi ad successionem feudi nec soli nec cum alijs admittuntur. Si minor datus fuerit feudum / fidelitatem facere non cogatur donec venerit in maiorem etate. in qua doli capax sit: feudum tamen retinet.

Indiuidua hereditas in solidum. vt. ff. de iure patro. na. carmelita. p̄. et ea que indiuidua sunt debentur hereditibus in solidum. vt. ff. de seruitu. rudi. s. vlti. ex. et de condi. et demonstra. si cui fundus. nec est incurritur infir-

mitas cum effectus sit idem. tantum tamen facies omnibus hereditibus in solidum: quantum faciebas soli defuncto. quare vni pro omnibus iurando poterit liberari. vt argumē. ff. de his qui deie. vel effu. l. iij. a contrario sensu illius. l. vt sit contrario: eadem ratio: vel si granari sentit relinquat feudum sibi p̄p̄. sed quicquid dicat p̄p̄. hoc tamē videtur expressum dictum in constitutione federici. imperialem. s. preterea ducatus. scilicet vt non teneatur fidelitatem facere vasallus nisi vni: dicendo quod pro vno feudo plures dominos habere non compellatur.

Successor licet in quartam omnimodo patri adoptiuo succedat. vt. C. de adoptio. l. ij. et insti. de adoptio. s. cū autem. et. ff. de adoptio. l. si arrogator. nec sibi putet aliquam iniuriam fieri cum patris naturalis omnia iura persistant. vt. C. de adoptio. cum in adoptiuo. circa medium prime colūne.

Ceteris potentiores esse. istud quod dicitur expressum legibus contradicit: et iniquitatem continet maximam. vt C. de legi. here. l. vlti. et. C. ad senatuscon. officia. l. penul. vel forte hic loquitur de his filijs secundum matrimonij: quod dicuntur. s. p̄p̄. c. filij nati.

Legitimi. hic notabis illud generale quod ab initio non valet: nec ex postfacto conualecit. sibi quod plenus nota in constitutione federici. imperialis. circa filii. respon. sic etiam dicitur ab iudice de clerico qui beneficium amiserit: nam licet postea debeat esse clericus: non tamen feudum possidebit. vt. ff. de feud. factō non fe. s. ex hoc illud. hoc autem quod de naturalibus dicitur ita intelligi non debet nisi fiant ita legitimi vt in feudo succedant: et hoc scit. si notat dicitur ab ipatore: licet rescripto licebit quod aliis non liceret. vt. C. de p̄c. imp. of. s. t̄c̄. et ita accidit mutine in cā cuiusdā hugo. cōtra passapōtē: vt ferebatur.

Si minor. sed de quo minore intelligendum est hic: ff. de impubere tantum: nam si fuerit pubes et p̄ annū et die

Indiuidua hereditas in solidum. vt. ff. de iure patro. na. carmelita. p̄. et ea que indiuidua sunt debentur hereditibus in solidum. vt. ff. de seruitu. rudi. s. vlti. ex. et de condi. et demonstra. si cui fundus. nec est incurritur infir-

Indiuidua hereditas in solidum. vt. ff. de iure patro. na. carmelita. p̄. et ea que indiuidua sunt debentur hereditibus in solidum. vt. ff. de seruitu. rudi. s. vlti. ex. et de condi. et demonstra. si cui fundus. nec est incurritur infir-

differat a feudo prius ut in constitutione Frederici imperialem et. istud autem favore minoris dicitur generaliter nulla est investitura factenda ei qui fidelitatem recusat. ut §. per quos fiat investitura et per quos ret. c. nulla.

A Si quis filio pubere. iste casus valde notabilis est: quia si filios habet alienator et etiam eorum viuentium reuocatur alienatio: sed si non habet demum eo mortuo. quod quare per gatis inquirat cui alia inquirenda relinquitur. Et nota quod qui alij consentit sua iura perdit. ut §. notari est in pluribus locis. et §. quod mortis feudum amittit §. preterea. et §. si de investitu. iter domi. et vasal. lis ori. §. sinat alijs alibi ad hoc pro primio agnat' succedat alienatoris mortis inspicit. ut §. de suc. feu. c. §. i. Sed quid est quod dicitur §. q. cau. feu. amittit §. deniq. l. si. scz q. si vasallus alienauerit feudum illicite: quod videtur dominum continere ad ipsum olim modo pertinet: mundum propter patris alienationem excluduntur filij: Item si excluduntur cur ad agnatos potius ad ipsos pertinet maxime cum fuerit autum et proauum: Respon. determinabit. J. n. si vas. feu. priue. cui dese. c. vasalli feudum et.

Fidelitate facere impubes non cogitur.

C Si filius impubes successit vasallo non cogitur facere fidelitatem nec seruire nisi personale potest prestare tamen si alius pro eo seruire facit admittitur. **Wal.**

C Si quis decefferit filio impubere relicto: fidelitates nec ipse nec alius pro eo facere cogitur: idem de seruitio personalitate: tamen pro eo faciens seruitium admittit. **C** Tacitus filios masculos non habens partem suam feudi seruitio: parte eius feudi possidendi agnato suo concessit: seruitio primio agnatus mortuo demum tunc parte illius feudi nullo dato precio recuperare potest: quod si tunc filios pro prios haberet precio reddito etiam viuo tunc. quod si consentit alienationi vel per annum et quod sciuit tacuit: omnia remouebit.

C Facta domino de feudo abusuua investitura cogit dominus vasallum mittere in possessionem nec liberat interesse pretado. **Wal.**

C Cogitur. no. hic quod impubes non cogitur fidelitatem facere: nec seruitium vel per se vel per alium: si tamen fecerit vel facere voluerit admittit et auditur. istud autem potissime notatis quod alius pro alio feudo seruire valeat. hunc prebet administrum. C. de epi. et de. §. quis. et l. ad similitudinem. et ff. de admini. tuto. in rebus agentes. lib. xij. et in summa §. in prin. hic autem arbitrio minoris. l. impuberes relinquitur. hodie vero per maiorem partem curiarum necessitati subicitur. nam hodie cum dominus iussit impubere alium pro eo donec pubes fiat postulat vasallum: quem impubes nulla adhibita excusatione prestat: sed tamen non puto preiudicium ei fieri si id non faciat: ut hic dicitur. et notabis quod ad id ad quod aliquis non compellitur: volens tamen admittitur: similia studiosus inquirat.

C Consensit. siue tacite siue expresse. ut nota. §. quibus modis feudum amittatur. c. preterea.

C Per annum. remouebitur ergo iste proximior agnatus a petitione illius partis feudi que tanquam proximior debebat ad eum peruenire taciturnitate vni anni a tempore scientie computandi: quod ideo forte contingit: quia ille erat de agnatis ad quem feudum spectaret nisi ipse pre-

cederet in gradum vno forte vel pluribus non curo. et hoc facit scientia et anni transcurso et agnatio illius qui possidet quasi videatur consentire alienationi facte agnato suo: secus forte esset si extraneo alienasset: quoniam tunc non nocet ei annalis transcurso: nisi forte esset tanta per quam

C Si facta de feudo investitura peniteat dominum antequam possessionem transferat: an prestando interesse vasallo liberet quantum fuit. responsum est pretermissa illa conditione dominum possessionem feudi de quo investituram fecit tradere: copulandum. **C** Filij nati ex ea vxore cum qua matrimonium tali conditione contractum est ne filij ex ea nati patri ab intestato succedant in feudo succedunt. nam quibus ratione improbetur talis conditio: ex usu tamen admittitur.

C Si qui non vult aliquid consequi sed ius questum conferuare non imminet ius offerendi nisi dies fuerit appositus. **h. v. Wal.**

C Licet vasallus domino seruitium non offerat: quanto tempore steterit dummodo domino petenti seruire paratus sit: beneficium non amittit. si tamen

investitura loqueretur: nulla esset dubitatio. ad quid enim teneretur dominus tradere possessionem cum iam tradita erat: et tunc non esset mirum si vasallus non compelleretur interesse recipere si nollet. Sed quid si alium investit postea quam istum investitauerat: et ei possessionem tradidit antequam istum unquam liberabitur soluedo interesse: et quare non: sicut si vendidisset duobus: ut tunc habeat locum si res vendita non traditur et. vi. ff. de actio. empti et venditi. l. i. Accursus.

C Tradere. sicut alibi dicitur de donatore qui omnino compellitur rem simpliciter inter viuos donatam tradere: nec temere poterit eam reuocare. ut l. i. de donatio. §. si alium est finem vnam sententiam in re vendita a cuius traditione liberat venditoris preiudicium interesse. ut ff. de actio. empti et venditi. l. i. verum tamen super cavariatur.

C Filij nati. istum filij qui lege salica dicuntur nati siue proditi in feudum non succedunt: sed nec in proprietate prioribus extantibus. si enim priores non extant tunc in proprietate succederent et non in feudo. porro vero fratribus sine filiis decedentibus succedunt: et dicitur tale matrimonium mediolani accipere: quod ad mortuam alibi lege salica. vi. §. de filiis natis de matrimonio ad mortuam naticam contracto. c. quidam habens filium. et de his forte filij loquitur. §. eo. mulier.

ius suum tolleret puta. xxx. an. vi. c. de prescriptio. xxx. anno. sicut. et aut. male fidei. de hac annali prescriptio ne habes. §. si de investitu. inter do. et va. lis oraf. c. si autem aliquis. **C** Domini possessionem feudi. scilicet vacuam possessionem statim scilicet postquam investituram et fidelitatem recepit si per pactum non remisit fidelitatem: immo si differret eam tradere: omnem utilitatem prestabit ei ut. §. de noua fidelitatis forma. c. investitura. et intelligas quod hic loquitur de ea investitura: scz §. bali que abusuuo modo dicitur et non de ea quod proprie dicitur investitura finem quod de iura: §. dicitur. §. quid sit investitura. c. l. alii nisi si de ppta

Periculum puta qz dominus obfidebatur: vel alio ei motu iminebat. tunc vltro vt dixi debet ei suum adiutorium prebere et sine nuncio et cum potuerit: alio enim feudum perdit. vt. i. hic finitur lex. §. ad hoc

Non amittere. non enim sufficit quelibet occasio p quam fidelis accipi beneficij videatur in gratia ad feudum amittendum vt. §. in q. cau. feu. amitta. circa prin. sicut nō amittitur ex omni causa ex q opinio vasalli grauat. vt. §. p. dicitio ti. §. illud enī certum est.

Si vasallus committat. argu. cōtra huc. c. c. d. decur. l. ij. §. penul. et de ster. et re. l. iij. et de in ius vo. l. adopti um. in fi.

Reuoocabuntur. notat hic quidam nisi sit feudū ab suo acquisitū: qz filius ppter delictum patris non debet amittere feudum acquisitū ab suo. vt arg. ff. de fena. l. emancipatum §. si quis. r. c. vñ de liberi. l. vlti. qd forte falsum puto. qz si nō debet amittere feudū ab suo acquisitū: ergo minus si a pro suo vel etiam a superioribus. vel etiā eadē equitate sine ratione non debet amittere. quomodo enī possent esse isti agnati de quibus hic dicitur in quarto gradu nisi ab suo vel pro suo ad minus esset acquisitū. Dicas ergo qz nullo modo debeat admitti filius ad ei portionem nisi per gratiam solam a domino acquiratur: agnati nō extant quibus aperitur: quivsqz ad quartum gradū admittuntur vt hic dicitur: imo vsqz in infinitum. vt. §. si vas. feu. p. cui. dese. c. l. imo quod plus est puto qz etiā agnati remoueant a portioe illi si talis sit feloniam qz dñm respiciat: vt dñs habeat hanc sue inturreyctonem. vt. §. an qbus cau. feu. amit. §. deniqz. licet quidā forte intelligant illud habere locū in feudo nouo fm quod ibi not.

In generali alienatione. quod hic dicitur expositum est. §. de capi. qui cu. ven. e. quidam capitaneus. et que ibi

notantur. sed hic similiter notari possunt.

Si vasallus. huic accedit. ff. de euicatio. l. ij. §. vlti. et. j. de controuer. inter domi. et empto. feu. c. domino cum emptore. et que ibi notantur hic repetas.

Sciens abnegauit. hoc satis expositū est. j. de leg. cor. ra. c. si fuerit inter dominū et c.

Dū tamē militi def. si in dans fuerit miles. sufficit. enī si sibi equali def. Itē nō debet dari alia lege nisi quā ipse hz vt. j. de. l. cor. §. ex eadem lege. p̄terea nō debet precij accipere de eo sub colore inuestiture eum vendendo. vt in cōstitutione federici. §. callidis. et hoc est etiā qd hō nichil in fraudē legis fiat et l. fraudē enī sic intelligitur facere si vltra precij medietatis acciperet. p̄ toto. et hoc ita a mlti intel ligit: accedit huic quod legit. §. qualiter olim poterat feudū alienari: circa prin. et qdāqz de hac materia notatur. j. de ca. cor. c. i. etiam hic possent notari.

Si dominus commisit feloniam per quā si eam pmitteret vasallus in dominum amitteret feudum: dominus etiā perdere debet feudi p̄uariatē. b.

Dominus committente feloniam (vt ita dicā) per quā vasallus amitteret feudum si eā committeret quid obrinere debeat de consuetudine queritur. et respōdetur proprietatem feudi ad vasallum pertinere siue peccauerit in vasallum siue in aliū

Feudū ea lege datū vt ipse et heredes sui masculi et femine: et cui dederit habeant: hīsdem culpis amittit qbus et aliud feudum. qz si vasallus alienauit: feudum esse desinit apud emptorem. **T**icius cū sepronio fratre suo feudū paternum possidente pactū fecit de eo feudo non petēdo a sepronio heredibusve suis: sepronio sine hīde masculino defuncto iter ticiū et seui fratres sui de eo feudo qd orta est: qd inde fieri debeat q̄rif. responsum est pactū nō obflare titio.

Si vasallus feudū alienauit ignorans non domino sed ipsi vasallo feudū restituendum est: ad interesse suo emptori ignorantī cōdēnāndus est vasallus.

Vasallus feudum quod sciens abnegauit amittit: ignorantī vero subuenitur. **S**i dubitet: dubitanter respondere debet. **B**eneficiū a vasallo in feudum si nichil in fraudem legis fiat recte dari potest: dum tamen militi detur.

Si vasallus feudū alienauit: si quis ea lege et c. **D**ominus committente feloniam. istud melius expō

nitur. j. qualiter dñs a proprie. p. c. ex facto. **A**mittitur. licet enim nō habeat proprietatem feudi naturam: tamen feudū censetur. poterit enim vendere et donare: vel aliter si sibi placuit alienare etiā sine domini voluntate. et hoc facit verbum illud et cui dederit et c. aliud tamen esset si dixisset et cui in feudum dederit: quoniam tunc haberet proprietatem feudi naturam. vt. j. de feu. nō habente proprietatem feudi naturā. c. si quis ea lege et c. **T**icius cum sepronio. hoc ca. exponitur. j. de eo qz si nec fecit agnato de feudo paterno. c. i. et c. et agnati. Accursus floren.

fiti nō amittit feudum ab suo acquisitū ppter patris delictū.

De pace tenēda.

Hoc de pace tenēda et eius violatōibus. Edericus littere iste videtur ergo q̄ voluerit imperator iste condere legem cum dixerit ad quos littere iste peruenierint: sed dicitur super hoc s̄m q̄ notatur. J. de pace iura,

firmā. hac edictali. Si iuria seu furtū b. C. humanas leges. hoc nō seruauit imperator iste in furto. scilicet q̄ leges in eo remanerent in suo statu cum dicit q̄ p̄ furto valenti tātū q̄n q̄ solidos: d̄z fur laqueo suspēdit. vt J. eo. l. si quis q̄nq̄ so. valēs. et alio lex dicit q̄ p̄ furto nō deat mori: sed aliter castigari. vt. C. de fur. aut. sed hoc die pro furto.

Capitalē. eo dem modo punit miles q̄ pacē perturbauit. vt. ff. de re milita. l. vlti. et ita habes hic q̄ capite puniri debz ille qui hominē occiderit infra pacē constitutam. s̄z alio per henricum imperatorem dicitur q̄ man⁹ ei debeat amputari. vt in lōbar. de ho. li. ho. l. q̄ vero intra treugam. Sed dic q̄ h̄ cōstabat h̄omicidiū perpetratum ab isto qui ita punit. ibi vero nō constabat nisi per pugnā in qua succubuit. vnde nō est miruz si mirius puniat: quoniā incertū sum⁹ de iudicio dei ⁊ multi p̄ pugnā causam suam perdunt sine iusta cā vt in lōbar. p̄dicto titu. vt recolimus.

Duellū q̄nq̄z p̄mittit.

Dper duellum. nota hic casum i quo pugna fit. s̄z q̄n constabat cum fecisse homicidium de quo dicitur hic. fit etiam pugna quando non occidit sed vulnerauit tantū: ⁊ de hoc constabat. dicebat tamen illud fecisse se defendendo sicut in superiori casu. vt. J. ea. l. si quis aliu. si autem non constaret de homicidio: s̄z q̄ ille istud fecisset: tūc posset illud per pugnā probari: siue per treugā factā siue post pacem dicatur cum fecisse homicidium illud. vt

De pace tenēda ⁊ eius violatōibus.

Imperator adulatōr omnibus suadens q̄ debeant serua re pacem: et statim penam cōtra non seruantes.

Heric⁹ dei gratia romanus imperator s̄per august⁹ episcopis ducibus comitib⁹ marchionib⁹: et oib⁹ ad quos littere iste peruenierint gratiā suā et pacē et dilectionem. Quoniā diuina preordinante clemētia solū regie maiestatis consendim⁹ dignum est vt cuius precellim⁹ munere illi omnino parcam⁹ in opere: inde est q̄ nos tam diuinas q̄ humanas leges in suo vigore manere cupientes: et ecclesiasticas siue ecclesiasticas p̄sonas sublimare: et ab incurru et ab iniurione quouilibet defensione intendentes q̄buscūq̄ p̄sonis ius suū conseruare volumus: et pacē diu desideratam et antea toti terre necessariam per vniuersas regni partes habendam regia auctoritate iudicimus. qualiter autē eadem pax tenenda sit ⁊ seruanda i sub sequētib⁹ declarabit euidenter.

Si q̄s hominē infra pacē cōstitutum occiderit: capitalem subeat sententiam: nisi p̄ duellum hoc probare possit q̄ vi-

Lib. II. feudorum.

in lōbar. de homicid. lib. ho. q̄ vero intra treugā. poteris q̄ addere istos duos casus qui sunt in lege ista in quib⁹ fit pugna alijs casib⁹ qui notantur in lōbar. in summa r̄a fredr. notabis etiam hic duos casus scilicet predictos in quibus ex necessitate causatus cogitur reus pugnam imponere s̄z si nō vult puniri. Sunt autē et alij duo casus in lōbar. in quib⁹ similiter cogitur: puta in crimine lese maiestatis. Item vbi quis alium vocauerit arisgam: id est cucurbitam. vt in lōbar. de pur. rei. l. vlti. et de conuictio. l. i. q̄ erit speciale in predictis quattuor casibus. cum alio reglariter pugna sit semp in electione actoris: vt in lōbar. qualiter q̄ se defendere debet. si quis ammodo. r. l. de p̄dij. r. l. si q̄s altum allo. l. omnes videantur dicere q̄ reus teneatur se vel per pugnā defendere vel iurare. vt in lōbar. predicto titu. c. si quis post. q̄ ita intelligit s̄z si actor voluerit per predictas leges.

Uitam suam defendendo. quod quidem iure facere potest: q̄ enim quis ob tutelā sui corporis facit iure fecisse existimatur. vt. ff. de iusti. et iu. vltim. dum tamē cum moderamine inculpare iure hoc faciat. vt. C. vnde vi. l. i. idē p̄suto si non voluntarie: sed ex improbitate occidit quos niam crimen tunc non contraxit. ea enim que ex improbitate casu potius q̄ fraude accidunt: fato non nox impuntantur. vt. C. ad. l. cor. de sicca. l. i. Idem etiam p̄suto si hoc fecit ob tutelam filiorum suorum vel uxoris vel alterius persone p̄iūte. vt argu. C. de episco. et cler. raptotes. l. r̄. et. ff. quod metus cau. isti quidē. s̄. vlti. r. ff. ad. senatuscōsul. sil. l. i. s̄. si. cum idem forte esset si ob tutelam rerum suarum. vt argumen. C. vnde vi. l. i. et. ff. ad. l. cor. de sic

tā suam defendendo illum occidit. si autem oib⁹ manifestū sit q̄ non necessario sed voluntarie illū occiderit: tunc neq̄ p̄ duellū: neq̄ quolibet alio modo excusabit quin capitali dānetur sententia. Si vero violator pacis a facie iudicis fugerit: res eius mobiles a iudice i populo publicentur et dispēsentur: heredes autē sui h̄reditatē quā ipse tenebat recipiant tali conditione interposita: vt iurando spondeat q̄ ille violator pacis nunq̄ decetero ipso: voluntate aut consensu aliquod emolumētū inde percipiat: q̄ si heredes neglecto postmodū iuris rigore hereditatē ei dimiserint comes eādē hereditatē regie ditioni assignet: et a regio iure beneficiū suscipiant.

Si quis aliu infra pacis edictū vulnerauerit: nisi duello: ⁊ q̄ vitā suā defendēdo hoc fecerit. p̄bauerit: manus ei amputet: ⁊ sicut supius dictū ē iudicet: ⁊ iudex i cā ipsum ⁊ res eius s̄m rigore iusticie strictius consequat.

Si quis aliquem ceperit ⁊ absq̄ sanguinis effusione sustulit: vel crines ei⁹ aut barbā ex pilauerit: decē libras ei cui iniuria illata esse videtur per cōpositiōez impēdat: ⁊ iudici viginti libras persoluat.

Si vero temerarius absq̄ percussione eū iniadat: eo q̄ vulgo d̄z cisteros habeat cali-

ca. furum. et in aut. vt nulli iudi. §. vlti. et in lombard. de his qui ad palatium ire contendunt. si cuiusq.

a **P**ersequi non desinat. armis scilicet legalibus quibus imperatoriam et vt in prohemio inhi. in princi. ergo et consequenter iudicem de quo hic dicitur. et quidem non aliter iudex iudicare debet q̄ qd̄ ex legibus et constitutionibus et moribus proditū est. vt in situ. de offi. iudi. in prin.

b **S**i duo homines. i. quando inuestitor dicit se illum inuestiuisse de illo officio quā inuestituram fecit dono nullo precio accepto. et hoc est quod dicit donum inuestiture reco- gnoscit et.

c **E**t vnus. nam si ambo producant eundem inuestitorem: tunc ille esset potior cui dominus sine fraude garantiret nisi aliud probaretur ab alio. vt. i. de l. cor. §. inter pares duos.

d **T**estimonium. scilicet eius qui produxit inuestitorem: quia debebat probare se inuestitum esse. vt. i. sequitur. et si idem probare poterit et. vel dicas illius testimonium et. id est et inuestitoris: quia comes debet primo audire eius testimonium: id est simplex dictum sine iuramento/vel cum iuramento si voluerit. et si dixerit se inuestitum: in illum qui eū produxit fecisse. tunc ille qui per eum produxit inuestitorem

debet probare idoneis testibus et. prior tamen intellectus magis consonat littere: nichilominus tamen comes audiet dictum inuestitoris. et hoc est quod dicit inuestitoris donum et. et intelligas q̄ iste qui produxit inuestitorem non possidebat. aliter enim non haberet necesse probare: cum actore non probante et. vt. C. de edendo. qui ac-

da manu ac verberibus: cōtume- lissiq; male tractauerit: quinque libras pro tali excessu componat: et iudici pro tali excessu decem libras persoluat. **¶** Qui cumq; iudici suo pro excessu viginti libras inuaditauerit: predictum suū pro pignore illi tradat et infra quattuor septimanas inuaditatum pecunia persoluat. q̄ si intra quattuor septimanas predictū suū soluere neglexerit: h̄rdes sui si voluerint hereditatem recipiant: et comiti infra sex septimanas viginti libras persoluant. Si autem comes eandem hereditatem regie potestati consignet: proclamatori etiam damnum restituat: et predium a rege beneficiali iure obtineat.

¶ Clericus qui pacem violauit vel pacis violatorem recepit: si liquidem comparerit in iudicio pena pecuniaria puniatur: si vero est inobediens penam maiorē puniendus est. **Hoc dicit Bal.**

¶ Si clericus de pace violata pulsatus fuerit. i. notatus et prescriptus fuerit: aut pacis violatorem in contubernio suo habuerit: et de his in presentia sui episcopi etiam sufficienti testimonio cōtactus fuerit: comiti in cuius comitatu idem clericus hoc perpetrauerit viginti libras persoluat: et de tanto excessu fin statuta canonū episcopo satisficiat. Si autē idē clericus inobediens extiterit: nō

curare. nisi forte aliud esset quod pro aduersario faceret. Sed quare dicitur q̄ debet probare se illud beneficiū absq; rapina habuisse. nonne sufficit si probet se inuestitum et illud habuisse. Respon. satis intelligitur probare hoc ipso q̄ contrarium non probatur: dum tamen probet se inuesti-

tum saltem per dictum illius inuestitoris quem producit. argumen. ff. de iure do. dotem que. et. C. qui militare non poss. super seruis. et hoc etiam videtur dici. i. proxi. §. quod si de rapina et. vel dicas q̄ ideo probare debet illud: vt remoueat postea omnis controuersia de eo: et hoc est quod sequitur: remota controuersie materia et. Accursius.

¶ **D**ns castri si violatorē pacis recepit aut eū representet cum omnibus bonis suis mobilibus/vel sub iuramento eū adducet p̄mittat: aut si hoc nō faciat puniet. h. d. Bal.

¶ Si iudex populi clamore aliquē pacis violatorē ad castrum alicuius domini secutus fuerit: dominus cuius castrum id esse cognoscitur ad faciendam iusticiam illum producat qui si de sua fuerit diffusus innocētia/et ante conspectū iudicis ventre formidauerit: si mansione in castro habuit dominus eius omnia bona mobilia sub sacramēto iudici representet: et cum decetero in domo sua tanq̄ prescriptum nō recipiat. si vero mansione in castro nō habuerit: dñs ei⁹ secure eū adducere faciat/et postmodum iudex cum populo eū tanq̄ pacis violatorem persequi nō desinat. **¶** Si duo homines pro vno beneficio contendunt: et vnus super eodē beneficio inuestitorem producit: illius testimonium cū inuestitor donum inuestiture cognoscit/comes primo recipiat: et si idem probare poterit idoneis testibus q̄ absq; rapina hoc idē beneficiū habuit/remota controuersie materia id obtineat. **¶** Si de rapina p̄ste iudice p̄uict⁹ fuerit/rapinā dupl̄ soluat

quirit beneficio vero careat et. et propter predictam penam referuatur ei hoc ius: scilicet vt possit illud beneficium in posterum requirere de iure: cum forte res bene esset illius qui eum inuestiuit: veruntamen alius possidebat: quam possessionem ille inuasit. et hoc est quod sequitur nisi iusticia et.

etiam videtur dici. i. proxi. §. quod si de rapina et. vel dicas q̄ ideo probare debet illud: vt remoueat postea omnis controuersia de eo: et hoc est quod sequitur: remota controuersie materia et. Accursius.

¶ Soluat. scilicet etei qui per rapinam abstulit. et intelligas hic rapinam non in propria significatione cum res immobilis dicatur proprie inuadi: et res mobilis rapi. vt instituta/ vt bonorum raptorum. §. qd̄ nō solum. et ita habes h̄ q̄ debet soluere duplum rapine illi. Sed nisi quid erit totū pena: an i. ipso duplo res continetur. Respon. i. ipso duplo res continetur: ne alio contradicat constitutio: ni: si quis in tantam. C. vnde yi. vel alijs que dicuntur in duplo contineri. Vel dicas q̄ totum erit pena: et propterea beneficius debet amittere: et hoc est qd̄ se

a **D**iuersos inuestitores. si aut vnū producerent iustitiam: tunc si possidenti dñs guarētare voluerit sine fraude ille obtinebit: nisi aduersarius cōtra. induyerit. vt. i. de le. corrad. §. si inter pares duos.

b **R**equirat. quid ergo erit si nullū inueniat q̄ hoc dicat. Rñ. bea. q̄ renebit: nisi forte alit eorum probauerit de iure suo. in. §. ergo. et supior. vi detur dici q̄ iudex siue comes debet cognoscere inf duos vel tres pares de cōtrouersia feudi q̄ est p̄tra aliam cōstitutionē eiusdē federici impialem decet solertis. et. §. p̄reca si inter. vbi dicit q̄ dñs debet cognoscere. s. dicas de hoc §. q̄ ibi notat in summa. ti. apud quem vel q̄s iud. causa fe. de. agitari.

c **D**e voluntate. q̄ d̄s de in lōbar. also alo. et in mult. legib. et marie i. tu. qua. quis se deb. si quis alium also alo appellauerit. et in mult. alijs legib. q̄d verbū ex ponit. i. voluntarie. s̄m q̄ h̄ ē simpliciter positū. vt in lōbar. de ho. li. ho. si q̄s puella. in fi. r. et de incen. et damno. i. in. l. i. in p̄n. iure autē romano dicitur calumnia. Accur.

d **P**ulsauerit. scilicet deserēs vel accusans: et accusando citans.

e **H**oc. scz iuramentū tale p̄sate pulsationis. Accur.

f **R**ur diuino. id est per iudicium candentis ferri siue igniti. sicut hoc est consuetudo in multis locis portari vel forte accedet ad. ix. vomeres ignitos: quozū quilibet calidus siue ignitus in terra poneret vnū an̄ aliū et ipse portabit vnū ex eis donec fuerit ad nonū: sicut ille q̄ paritidū commisit nūmēs per enm se casurū in seruuitem cum ille forte esset seruus quem occidit et hoc negauerit. vt in lombar. de parric. l. i. vel etiam per iudicium feruentis aque: sicut dicitur de seruo qui dicitur homicidium absconse pertrasse. vt in lombar. de homi. li. ho. l. vi. q̄d autem sequitur aut humano iudicio: sic itelligas. et. si per pugnam. Sed quero cum quo debet pugnare

beneficio vero careat: nisi iusticia et iudicio dictante illd in posterum requirat. **S**i tres vel plures contēdunt de eodē beneficio producētēs vtrinq̄ diuersos inuestitores: iudex in cuius presentia causa venturatur a duobus requiritur boni testimonij hominibus in p̄uincia eozūdem litigatorū cōmorantibus per sacramentū quod iurauerint: quis illoꝝ absq̄ rapina eius bñficij possessor extiterit: et cognita ex ipsoꝝ testimonio rei veritate possessor beneficiū suum quiete obtineat: nisi iudicio et iusticia dictante alter de manu sua illud eripiat.

Miles a rustico de pace violata pulsatus militari manu se purgabit. q̄ si rustico per militem obiciatur: diuino rustico aut humano iudicio suū monstrabit innocentiam. hoc dicit Bal.

Si rusticus militem de violata pace pulsans manu sua iurauerit q̄ non de voluntate sua sed necessitate hoc fecit manu militari se miles expurgabit.

Si miles rusticū de violata pace pulsauerit et manu sua iurauerit q̄ non voluntate sed necessitate hoc fecit: de duobus

iste rusticus: nunquid pugnabit cum milite an cum comite ei dato a milite? Respond. nisi cum milite debet pugnare: qm̄ principales persone debent per se pugnare nisi iuuenilis etas aut decrepita aut infirmitas eos pugnare prohibeat: et in alijs quibusdam casibus. vt in lōbar. qualiter quis se defende. debe. quicūq̄. et. l. fina. et. l. si seruus propter appetitum. et. tit. de ho. li. ho. l. q̄ vero. Vel dicas et hoc forte verius ē: q̄ nō pugnabit cū milite: sed cum cāpiōe sibi equali dato a milite: qm̄ per cōsimiles aduocatores fieri debet pugna. vt in lombar. quali. quis se defende. debe. l. vi. nec enim pōt quis cōtra militem nolēte pugnā imponere: nisi probauerit q̄ antiquit ipse cum parentibus sua natione miles existat legitimus. vt sequitur. §. proxi. nisi forte velles dicere q̄ aliud sit quando miles impōit pugnam contra rusticum: et tunc per seipsum pugnabit: et aliud qm̄ rustico vult pugnā imponere militi et tunc nō possit eam imponere vt. §. proxi. dicitur: quia tunc miles debet se purgare sacramento suo et ita erit deterioris conditionis rustico q̄ miles: nec mirum cum i. mul. tis casibus p̄uilegiū habet miles quod non habent alij: quos enumerare esset prolixum. nimirum quia magis debet puniri corporaliter rusticus q̄ miles. vt arguen. C. de sum. trinita. nēo clericus. licet pecuniariter secus. vt. C. de epi. et de. l. p̄sbyteri.

bus vnū rusticus eligat: aut diuino aut humano iudicio innocentiam suam ostendat: aut septem testibus idoneis q̄s iudex elegerit se purget. **S**i miles aduersus militem p̄ pace violata aut aliqua capitali causa duellū committere voluerit: facultas pugnādi ei nō concedatur: nisi probare possit q̄ antiquitus ipse cum parentibus suis natione legitimus miles existat.

Imperator precipit ciuitatibus q̄ post natale sancte marie prouideant q̄ sit rerū vbertas: et statuat pena non seruantibus eozum deliberationem et statuta. Bal.

Post natale sancte marie vnusquisq̄ comes septem boni testimonij viros sibi eligat: et de qualibet p̄uincia cum ip̄is sagaciter disponat: et quāto precio s̄m qualitatem temporis sit annona vendenda vt liter prouideat. Quicūq̄ vero contra deliberationem ip̄i infra anni terminum alit modum et carius vendere presumpserit: tanq̄ violator pacis habeatur: et totidem viginti libras comiti exoluat quanti modios siue maldios alit vendidisse conuictus fuerit.

legium habet miles quod non habent alij: quos enumerare esset prolixum. nimirum quia magis debet puniri corporaliter rusticus q̄ miles. vt arguen. C. de sum. trinita. nēo clericus. licet pecuniariter secus. vt. C. de epi. et de. l. p̄sbyteri.

Capitali causa. sic ergo videtur q̄ de quolibet capitali crimine pugna hodie possit imponi: quod est contra ius lombardozum quo videtur prohiberi pugnam fieri nisi in casibus a lege dictis. vt notatur in lombar. qua liter quis se defende. deb. quicūq̄. et. si. d. homine ad iudicium non mittendo. l. vnica. pugna enī est odiosa. et legi displicet. vt in lombar. de ho. li. ho. recolimus enī: et odia sunt magis restringēda q̄ apliada. vt. ff. de li. et post. l. q̄ d̄

Rustico deterioris conditionis q̄ miles

etiam potest pugnare cum seruo

vel dicas etiam q̄ nichil inuouet per id quod hic dicit̄. et intelligas q̄d hic dicit̄ aut aliqua capitali causa. sc̄z per quā pugna oriā. et hic forte est verior intellectus qui p̄t colligi ex eo q̄d dicit̄ aliqua: et nō dicit̄ qualibet: sicut̄ al̄s fm̄ quosdā intelligit̄ q̄d legit̄ in lombarda. qualiter quis se defende re d̄. l. de furtis. Vel de minoribus causis. q̄ q̄d ibi dicit̄ de minorib⁹ causis intelligunt ipsi et de his causis in quib⁹ nō p̄t fieri pugna gratia rei: q̄ est infra q̄tā tarē de qua al̄s fieret pugna: puta q̄ est furtū infra sex solidos. aut depositū negatū infra viginti solidos. non de alijs de quibus al̄s nō p̄t fieri pugna: licet qui dam istud aliter intelligant: vt ibidē notatur. sic etiā al̄i qui intelligunt legem si quis aliūz assto animo &c. sc̄z verbū illud an vn de ipsa appella = tio agat̄. id est de causa de q̄ pugna oriatur. In hoc tamen arrabit forte ius lombard. p̄ hoc quod hic dicitur: sc̄licet q̄ cōtra militem non poterit hodie pugna iponi nisi a milite: s̄z quod sequit̄ in hoc. S̄. nisi p̄bare possit &c.

Rusticus arma non portet: nec mercator q̄ negociandi cā per prouinciam trāsit nec miles ad palatū comitis. Item nullus laqueos seu r̄hetia tendat ad capiēdas venatiōes nisi aduers⁹ apros et lupos. **Val.**

Si quis rustic⁹ arma vel lanceam portauerit vs̄ gladiū iudex in cuius ptate repert⁹ fuerit vel arma tollat: vel viginti solidos p̄ ipsis recipiat a rustico. **Mercator negociandi cā per prouinciam pertrāsies gladium suū sue selle alliget: vel super vehiculū suum apponat nō vt quem⁹ ledat innocētē: sed vt a p̄done se defendat.**

Nemo r̄hetia sua aut laq̄os aut alia quelibet instrumenta ad capiēdas venatiōes tēdat: nisi ad vs̄os apros vel lupos capiēdos. Ad palatū comitis nullus miles ferat arma nisi si rogatus a comite.

Publici latrones antiq̄ dānant sententia: et his nō p̄dest appellatio vs̄ reclamatio: sicut nec ceteris qui appellare non possunt. **Val.**

Publici latrones et cōiucti antiq̄ dānetur sententia. Quicunq̄ aduocatiā suā vel aliq̄d aliud beneficium inornate tractauerit: et a dño suo ammonitus nō resipuerit: et in sua perdurans infollertia ordine iudicario tā aduocatiā q̄ beneficium exutus fuerit: si postmodū ausu temerario aduocatiā vel beneficium inuaserit: p̄uolatore habeatur.

Si furatus est aliquis valorem quinq̄ solidorum vel amplius laqueo suspēdat. si verominus: sc̄copis et forpice excoctetur et tondeatur. **Val.**

Si quis quinq̄ solidos valens aut plus fuerit furatus: laqueo suspendatur: si minus: sc̄o

eam optare vt dixit: quia non forte poterat separari a solo de quibus forte loquit̄ hec lex p̄dicta. alijs fo rustici auferet viginti solidos si habuerit. et hoc est q̄d dicit̄ lex xx. solid. &c. Vel dicas q̄ tollit vtrūq̄ sc̄z arma et pecuniā si habuerit: et exponas vel p̄t. b. Non vt quem ledat. i. non eo animo vt quē &c. ecce vt hic palam dicit̄ imperator: malium animū habere arma deferentē.

Si ministeriales alicuius dñi inter se guerrā habuerint: comes siue iudex in cuius regimine eam fecerint per leges et iudicia ex rōne p̄sequatur. Quicunq̄ per terrā transiens equū suū pabulare voluerit quātō p̄pinquius fm̄ viam stans in loco amplecti potuerit ad refectiōem et repationē equi sui ipone ipsi equo porrigat: licitū sit etiā ipsi vt herba et viridi silua: et sine vastatione aliq̄ quilibet vtatur p̄ sua cōmoditate et vsu necessario.

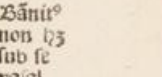
Hic finit lex deinde consuetudines regni incipiūt.

Asall⁹ dñm suū non adiunas in p̄lio iusto feudū pdit: in bello autē iniusto ad defendendū eū iurare tenet: ad offēdendū vero p̄t si vult sed non cogit nec feudū perdit. **Val.**

Domino guerram faciente alicui si scias q̄ iuste aut cū dubitate va fallus eum adiuuare tenet: sed cū palā est q̄ irratiōabiliter eam facit: adiuuet eū ad e⁹ defensionē: ad offēdendū vero aliū non adiuuet si vult. S̄z si eū adiuuare noluerit nō tamē feudū amittet fm̄ Ober. d. orto. et gerardū capagistū. Alij vero sine distictiōe dicūt semp̄ debere eū adiuuare. Sed o. et. g. vtunf eo arguimento q̄ queadmodū dominum excommunicatū vel a rege bānitum non est obligatus va fall⁹ ad adiuuandū vel seruitiū ei prestandum: imo et solutus est interim sacramento fidelitatis: nisi ab ecclesia vel a rege fuerit resolutus: ita nec istū iniuste guerram alicui facietē.

fo. rustici auferet viginti solidos si habuerit. et hoc est q̄d dicit̄ lex xx. solid. &c. Vel dicas q̄ tollit vtrūq̄ sc̄z arma et pecuniā si habuerit: et exponas vel p̄t. b. Non vt quem ledat. i. non eo animo vt quē &c. ecce vt hic palam dicit̄ imperator: malium animū habere arma deferentē. **Hic finit** Qui dam aliter habent sc̄licet ita. hic incipit lex consuetudinis regni: meliorē tamen puto hanc rubricā: quia verū est q̄ lex hic finit sc̄z superior lex de pace tenenda. i. federicus. et quod sequitur nō est lex sc̄z consuetudines sunt potius.

Omnino bānit⁹ guerrā. non h̄z solut⁹. sub se nūqd̄ va fall⁹ interim poterit v̄dere sine cōsensu ipsi⁹ domini sui bāniti: ita q̄ te neat venditio: et q̄ dominus non possit cōuentionem rescindere postq̄ fuerit restitut⁹. Et videt̄ q̄ sic ad exēplum filij eius qui deportatus est: nā ea que gesta sunt per ipsum filiū: nōc quando p̄ter ei⁹ est deportatus rata debent haberi: nec infirmatur patre restituto. vt. C. de sen. pas. l. vlt. circa. pin. et merito debet tenere venditio. nam et interim dum i. si bānitus posset dānum impune in bonis ei⁹ dari: cum al̄o nichil videtur et nocere bānitum. Item tunc non dicit̄ feudum vendi: q̄ tūc

Arma portare et pecuniam optare non audent rustici.

Lib. ii. feudorum.

non videtur feudum esse cum interim vassallus est solutus a sacramento fidelitatis a qua fidelitate feudum dicitur. vt. s. per quos fiat inuelti. et per quos reci. c. nullus. Sed di cas et forte melius quod non possit inter vendere: licet interim non possit venditio retractari. Nec enim dominus amisit do minum directum quod retinuerat tempo re inuestiture pro pter bandum: nisi forte bona eius essent expressum publica ta. cum etiam tunc forte eo restituta et bona eius intelligerentur restituta. vt. C. predi. titu. l. i. et vlti. circa finem. et maxime si domi nus habet filios in terim feudum ad eos pertinet cum ho die bona deponantur non publicentur vt. C. de bonis p scrip. aut. bona. Sed quid si domi nus banit? est ab aliq. potestate alit. ciuitatis sub cuius iurisdictione est et dominus et vassallus: nunquid in terim vassallus sacra mento fidelitatis absolutus est: ita quod non sit obligatus ad eum adiuuandum vel eius seruitiu. p. standum? Resp. forte sic eadem ratio ne: vt in bannito a rege cum ratio di ueritat. reddi non possit. ar. C. de co. liti. pe. l. vlt. nisi forte dicere comariu. ea ratione quod maior sit rex aliqua potestate.

C Ad hoc. s. m. vlt. Mediolan. immo s. m. coem. vsum: licet enim vassallus seruitiu domino non offerat: tamen non ob hoc feudum amittit dum tamen domino petenti seruire paratus sit. verumtamen si sciuerit domino magnu. pericul. imminere: vltro adiutoriu suum debet domi no prebere. alioquin feudum perderet. vt. s. si de feu. con trouer. si fuerit. c. licet. et hoc est quod dicitur. j. priori. tu tamen scias et. hoc tamen vertent in cause cognitione s. m. quod hic dicit. bonus tamen iudex et c.

C Tu promptiores. hoc est quod alibi dicitur. ff. de act. et obl. arrianus. et fauorabiliores sunt rei rei s. actores. vt. ff. de regu. iu. fauorabiliores. et hoc est verum nisi pro liber tate et pro re priuilegiata pronunciar. possit. tunc enim ma gis edemare s. m. absoluere debemus. vt. ff. de re iudi. l. in ter pares. Accursus.

C Aliquod edificium fecerit. cum fortassis facere non de

beat nisi hoc in fundo colligendum fructuum causa faa ctar. Sed si quid edificauerit: forsitan nec tollere nec refice re sine questione potest. rem tamen suam poterit vendica re. arg. ff. de usufruc. sed et si quid in edificium. in prin.

C Soluat precium. alibi enim submouetur exceptioe doli mali nisi pre cium exolueret. vt. ff. de act. emp. l. vlt. di. l. iulius. s. i. et in sti. de rerum diu. s. certe illud. et ff. de usufru. s. i. si qd. et de rei ven. si fundi pos. et. l. in fundo. et ff. de pig. acti. l. i. et l. eleganter. s. vlti. et. l. si seruus pig. et. l. si necrias. et. ff. de contra. iu. tu. l. i. s. finito. et. ff. ad trebel. l. heres cum de. et. l. patroni si lius. s. vlti. et. ff. lo. ca. et. co. l. dominus. s. i. et. l. penulti. et quod dicit postea idem dico si p. cio ser uitate fundo ac quisuit. istud dia co quod per se non pos test subsistere. vt notatum est. s. illi vero qui dicit om nino ad dominu. pertinere: sine du bio inepte locuti sunt vt michi vide tur. Accur.

C Ante martiu. quod hic dicit de fructib. distinguitur. vt alibi in h. de fructuarij obserua tur. ff. de usufruc. defuncta. sed inter v. rotem et maritiu. aliter fit fructuum

C Si vassallus nullo herede relicto ante martium decesserit fructus domini pertinent ad quem deuoluit feudum: s. c. si post augustinum decedat: quod tunc ei heredis erant. Bal.

C His consequenter dicitur quod si vassallus decedat sine herede masculo et contingat feudum ad dominum reuertit: sic distinguitur. quod si ante martium omnes fructus illius anni ex feudo prouenientes ad domi num pertinent. Si vero post kalendas martij vsq. ad augustinum oes fructus qui interim percipiunt ad heredem vassalli pertinent. Si vero post augustinum oes fructus qui interim percipiunt ad dominum pertinere.

C Contra oes debet vassallus

diuisio. vt. ff. so. matrimo. diuotio. qualiter a sit distingua tur diligenter est attendendum. quia de facto sepius acci dit quod vltimi dicunt iniquitatem cotinet. et ideo male di citur. sicut superius in alio. c.

C Pertinebunt. quod isti bene dicant. pbatur ar. ff. de usufru. herenti. et in sti. de reru. diu. s. i. s. ad quem usufru.

C Contra omnes. sed nunquid contra se debet domi num adiuuare? Respon. videtur quod sic quoniam generali ter iurauit ei vassallus fidelitatem contra omnes homines vnde generaliter facienda est interpretatio. vt argu. ff. de libe. lega. si quis rationes. et. C. de fideicommiss. cum virum vnde cum fecerit diuisionem personarum vniuersos com prehendere intelligitur. argu. C. de donatio. data. et maxime cum teneatur contra filium eum adiuuare. vt statim sequitur: cum eadem quasi intelligatur patris persona cum persona filij. arg. in sti. de inuti. supula. s. i. qui. sicut alibi non interest vtriusque sit in se pater aut in filius. vt

Abso lutus potius quod code manus

ff. quod metus causa. isti quidem s. vlti. si enim vasallus tenetur dominum adiuuare contra filios...

dominum adiuuare et contra fratrem et filium et patrem: nisi contra alium dominum antiquiorem...

De filiis natis ex matrimonio admorganaticum contracto.

Maidam habens filium ex nobili conjugio post mortem eius non valens...

minus mobilem duxit: qui nolens existere in peccato ea desponsauit ea lege: ut nec ipsa nec filij eius...

fratrem. sed nunquid dominus eodem modo debet vasallum adiuuare contra omnes homines: et contra fratrem et filium...

De feudo femine.

File matri in feudo femineo succedunt masculis non extantibus...

Femina habens feudum decesserit: quia femineum est feudum et sine pacto...

deficientibus filijs masculis ad filias pertinebit. o. et. g. Alij vero dicunt nisi per pactum...

fine. cum etiam dominus amitteret proprietatem per eandem feloniam...

De filiis natis ex matrimonio etc.

Uida. nec filij eius de talibus intelligo loquitur s. si de feu. contro. fue. c. mulier. et. c. filij nati...

S femina masculis. hic no. q. filie non succedunt matri in feudo licet a matre...

rigorem consuetudinis filij masculi non succedunt matri in feudo. cum...

De feudo femine. S femina masculis. hic no. q. filie non succedunt matri...

Uasal. se dñs iurare no teneatur.

tamen penes se retinebit: cū dñs erat aptū p alienationē
yr. j. q. i. iuris sit si va. post ali. feu. rec. l. p̄terea. hic ergo col
ligi: manifeste q̄ nō restituunt amissa: lz in p̄stinū statū
rea redierit. vt ar. illi. de capi. di. s. q̄d aut. r. ff. de adop. q̄
libert. ar. cōtra. C. de sen. pas. et re. l. i. et ylti. r. ff. de in ius

in omnibus q̄ habitum religio
nis assumunt vt cōuersi: hi ei
nec postea in feudo succedūt
et si q̄d habent perdunt.

**¶ Si vasallus feudo
priuetur cui deferaf.**

**¶ Filius nō succedit patri in
feudo nec agnati vsq; ad ter
tium gradum q̄nos nec descēdē
tes in infinitū si vasallus feu
do priuetur propter suū deli
ctum: nisi filius cōquirat domo
gratiā sibi faciēte non extanti
bus agnatis. Bal.**

Vasalli fe
dū deliquē
tis licet ad
agnatos q̄n
q̄b p̄tineat
filius tñ ad
id nullate
nō aspirabit: nisi id iterū a dño
licite acq̄rat sibi grāz faciēte
p̄bi grā si non sunt alij ex late
re quibus aperiatur: ad ei⁹ pe
titionem admittunt q̄ quarto
gradu sunt remoti ab eo q̄ id
acq̄siuit r etiam vsq; ad inf
nitum: dum tñ hos constet ab
eo per masculos descendisse.

**¶ Qui testes sunt ne
cessarij ad nouam iue
staturam probādam.**

**¶ Noua inuestitura probatur
per testes pares curij aut per
breue testatum a paribus con
firmatum: siue dominus sit lai
cus siue clericus: nec aliter fa
cta valet etiam si dominus cō
fiteatur factam et alij cōtra te
stantur. vetus autem inuestitu
ra probari potest testibus qui
buscunq; paribus vel non pa
ribus: masculis tamen non fe
minis. hoc dicit Bal.**

quando propter nimiam psonarū cōiunctionē. ff. si q̄s ali. tes.
prohi. l. i. lz alibi dicat q̄ delictū p̄ris filio nocere nō d̄z. vt
ff. de sena. em̄cipata. r de dono. pos. p̄ta. l. i. et. iij. r de pe
nis. l. moris. s. pe. r in summa vt no. in libel. py. dispu. ca.
plenissime. s. dictū ē qualif q̄s ex suo facto r. r rub. seq̄n.

Sive clericus si
ue laic⁹ sit dñs
ad pbandā no
uam inuestiturā
sp̄ pares curie
sunt necessarij:
et si sine eis facta sit inuestitu
ra: etiam si dñs cōfiteatur fa
cta: q̄ tñ sine hac solēnitate fa
cta est non valet: etiā si proba
ri possit p breue testatum. Sz
et alij contra testantur: et si do
minus cōfiteatur factam de
currens postea ad solēnitates
consuetudinis non audiatur:
sed tale habeat ac si pares af
fuisent: sed alij etiam si proba
ri possit per breue testatum:
vt. o. et. g. nisi a paribus curie
fuerit confirmatum. Cōsules
tamē mediolanenses nup i q̄
busdam omnia contra rescri
pserunt / in quo fere omnes me
diolanenses consenserunt r cō
sentiant: et breue testatum nō
a paribus sed ab alijs confir
matum sufficiat ad probandā
nouam inuestituram. Nouam
inuestituram dico quādo feu
dum primo queritur. de vete
ri autem beneficio inuestitura
que fit a domini successore vel
vasallo successor: etiam extra
nei recipiuntur ad testimoniū
p̄ter feminas / s̄m vs̄m me
diolanens. Iste em̄ nec in cau
sis feu. nec aliorum recipiuntur
ad testimoniū. ceteri autem
recipiuntur in omnibus q̄ ad
causas feudi pertinent: pre
terq; de noua inuestitura.

**¶ De consuetudine
recti feudi.**

fuerat auctore p̄tore facta: s; hic nō est ita: q̄m testes non
sunt de substantia inuestiture: vt ita dixerim⁹, argu. ff. de

aliquādo etiā filij
delictū nocet patri
in feudo q̄d p̄ ha
bebat. vt in consli.
ffede. impialē. s. i.
super si filius va
salli.

¶ Statia. hoc ta
le est ac si dicat tūc
nō potest dñs filio
grām facere.

¶ Quib⁹. et ita
vel q̄ ex latere ve
niētes excludit nō
solū filium in casu
istio: s; etiā oēs de
scēdentes q̄d forte
est veruz: imo sine
forte. vt. s. si d̄ feu.
cōtro. fue. c. si vasal
lus culpam.

**¶ Qui testes sunt
necessarij r c.**

¶ Sive cle
ric⁹. ad
probā
dā no
uā iue
stiturā. hic
manifeste corrigif
q̄d dicitur. et. s. q̄d
sit inuesti. in p̄m.
Vel dicas q̄ istorū
s̄nta corrigif p̄ ali
os q̄ melius dicere
vidētur: r merito
eorū s̄nta p̄ualz. nā
et heres decurrēs
ad solēnitates iu
ris: cū ab eo legatū
vel fideicommissum
petatur soluere de
tractās nō audif.
vt. C. de fideicō. q̄
stionē. r in l. de fi
deicō. here. s. vl. s;.
occurrit instantia
nā repif q̄ p̄ dicit
emācipationē a se
factā. sed decurrēs
ad iuris solēnita
tē filius redigit i po
testatē suā. vt. C. si
aduer. rē iu. l. i. cū.
So. ibi reuocat q̄
de substantia eman
cipatiōis aliqd de
fuerat: puta q̄ nō

**¶ Si vasallus feu
do priuetur.**

Vasalli
q̄nos
puta
q̄n bñ
ficiuz
nō ē nouū: q̄m als
ñ p̄teret ad agna
tos: sed ad dñm: et
ita intelligunt qui
dā q̄d legit. s. in q̄.
cau. feu. amut. s. vl.
scz vt ibi loquat b̄
nouo beneficio: tñ
puto q̄ hic loquat
de p̄no. r q̄d h̄ de
lz q̄nos: intelligas
scz q̄n vasall⁹ non
delinqt in dñz sed
in aliū. q̄m tūc p̄
tinet ad agnatos et
nō ad dñm: s̄m q̄b
ibi d̄z. si aut i dñm
deliq̄st: tūc sec⁹ ē.
et hoc est q̄d ibi d̄z.
vt dñs habeat h̄c
sue iurie vitionē.
lz videat forte eq̄:
or s̄nta p̄ior: nec ex
delicto alteri⁹ ali⁹
dñm patiatur.

¶ Tamē. sic er
go ē deterioris cō
ditionis fili⁹ q̄ ali
us: et p̄ris delictū
nocet filio. alteri⁹ ergo delictū alteri nocet: q̄d sit p̄terq;
propter delicti magnitudinē. vt. C. ad. l. iul. ma. q̄s. ali.

ad op. post mortē, qui autem testes in vtriusq; inuestitura sint necessarij ad ipsam probandam notatū est. §. quid sit inuestitura. c. i. §. si em. hic ergo fm̄ meliorem sententiam non nocet et si de solennitate aliquid deest quibus subueniri potest. vt. l. iij. char. Accur.

De consuetudine recti feudi.

Sciendum est ita-
quod feudū acquiri iue-
stitura^a suc-
cessione: vel eo
quod habeat p iue-
stitura: vt ecce si

dominus alicui coram parib⁹ curie⁹ dixerit: vade i possessio-
nem illius fundi: et teneas il-
lum pro feudo. licet em̄ non in-
tercessisset inuestitura: tamen
tale est ac si intercessisset: quia
ille et⁹ volūate possessionem
feudi nactus est feudi noie. in-
de etiam dicitur q^d si alius p-
bavit se aliquid nomine bene-
ficij aliquo tempore⁹ tenuisse
domino presente et non cōtra-
dicente⁹: et seruitium eius qua-
si a vasallo recipiente licet nō
probet inuestituram: verūta-
men obrebit prestito iuramē-
to: nisi aliud contra iducatur.

**Primo ponit quibus mo-
dis acquiritur feudum. secun-
do qualiter probetur noua in-
uestitura. scda ibi: qd tamē di-
ctum. Bal.**

Sciendum est ita-
quod feudū acquiri iue-
stitura^a suc-
cessione: vel eo
quod habeat p iue-
stitura: vt ecce si

dominus alicui coram parib⁹ curie⁹ dixerit: vade i possessio-
nem illius fundi: et teneas il-
lum pro feudo. licet em̄ non in-
tercessisset inuestitura: tamen
tale est ac si intercessisset: quia
ille et⁹ volūate possessionem
feudi nactus est feudi noie. in-
de etiam dicitur q^d si alius p-
bavit se aliquid nomine bene-
ficij aliquo tempore⁹ tenuisse
domino presente et non cōtra-
dicente⁹: et seruitium eius qua-
si a vasallo recipiente licet nō
probet inuestituram: verūta-
men obrebit prestito iuramē-
to: nisi aliud contra iducatur.

dominus alicui coram parib⁹ curie⁹ dixerit: vade i possessio-
nem illius fundi: et teneas il-
lum pro feudo. licet em̄ non in-
tercessisset inuestitura: tamen
tale est ac si intercessisset: quia
ille et⁹ volūate possessionem
feudi nactus est feudi noie. in-
de etiam dicitur q^d si alius p-
bavit se aliquid nomine bene-
ficij aliquo tempore⁹ tenuisse
domino presente et non cōtra-
dicente⁹: et seruitium eius qua-
si a vasallo recipiente licet nō
probet inuestituram: verūta-
men obrebit prestito iuramē-
to: nisi aliud contra iducatur.

notatum. §. si de inue. inter. do. et vas. lis. oia. §. si quis se
vel patrem et.
§. Expectandi. ecce qd in distictione notauimus: q^d si ab-
sint pares expectari debent: als em̄ non valeret noua in-
uestitura: vt hic dicitur. potest et hic notari argumentum
ad questionem illam in qua dicitur de eo qui sibi ius di-
xit propter inopiam magistratus. nam et ibi dicitur q^d si
aberat debuit tamen expectari.
§. Judicem moueat. sed nunquid propter vnum testē
se mouebit iudex. Rñ. vt iq. inducit em̄ presumptionem
vix vnus. argu. ff. de iurei. l. si duo patroni. in prin. et de
libe. agno. l. i. §. si. et. C. de aduo. diuer. iu. nemini. et. C. de
decur. si quis decurio. et ff. quemad. testa. ape. l. i. et. l. in fi.
et de dote. ptele. theopompus. licet contra sit in aut. de fi.
de instr. §. si vero omnes moriantur. col. vij. vbi dicit
omnino se putauerit. et argu. contra. ff. de questio. marit⁹
sed ideo ibi fuit remota questio ancille. quia non debuit
in dominum suum torqueri. C. de questio. l. i. Item licet
cōtra eodē iure. vt nota §. C. de testi. iurifurandi. si ergo

aliquo tempore. sed de quo tempore intelligitur
Respon. xxx. annorū. vt. §. si de feu. contro. fue. c. si quis p
triginta annos. vel intelligas etiā de tempore vnus an-
ni per qd⁹ fuerit in possessione sciente domino ipso hoc nō
ignorante cum delatione tamen iurifurandi. vt. §. sequit
prestito et. et. §. si §. inuesti. inter dñm
et vasal. lis. oia. §. si autem aliquis. et
non intelligas de dicto tempore tri-
ginta annorum: quia tunc puto si-
ne delatione sacra-
menti debere ab-
solui.

Et non cōtra
dicente. valde no-
tabile hoc verbū ē.
nā propter hoc vi-
detur consentire: et
sibi preiudiciū fa-
cit: et omnia notā
tur de hac materia
§. si de inuesti. inf
dñm et vasal. lis
oia. §. si autem ali-
quis.
f. Non probet.
et merito quia con-
tra dominum pre-
sumitur cuz p̄seus
sit. vt notatur. §. si
de inuesti. inter do-
minuz et vasal. lis
oia. §. si autem ali-
quis. Item supple
vel quasi pber: pu-
ta iurando vt seq-
tur statim prestito
iuramento et. et. §.
eo. §. item si inter
dñm. iurifuranduz
em̄ est loco proba-
tionis vt inuenies

notatum. §. si de inue. inter. do. et vas. lis. oia. §. si quis se
vel patrem et.

Expectandi. ecce qd in distictione notauimus: q^d si ab-
sint pares expectari debent: als em̄ non valeret noua in-
uestitura: vt hic dicitur. potest et hic notari argumentum
ad questionem illam in qua dicitur de eo qui sibi ius di-
xit propter inopiam magistratus. nam et ibi dicitur q^d si
aberat debuit tamen expectari.

Judicem moueat. sed nunquid propter vnum testē
se mouebit iudex. Rñ. vt iq. inducit em̄ presumptionem
vix vnus. argu. ff. de iurei. l. si duo patroni. in prin. et de
libe. agno. l. i. §. si. et. C. de aduo. diuer. iu. nemini. et. C. de
decur. si quis decurio. et ff. quemad. testa. ape. l. i. et. l. in fi.
et de dote. ptele. theopompus. licet contra sit in aut. de fi.
de instr. §. si vero omnes moriantur. col. vij. vbi dicit
omnino se putauerit. et argu. contra. ff. de questio. marit⁹
sed ideo ibi fuit remota questio ancille. quia non debuit
in dominum suum torqueri. C. de questio. l. i. Item licet
cōtra eodē iure. vt nota §. C. de testi. iurifurandi. si ergo

R

posset
trāsferre
di qnq;
sunt ca-
sus.

presum
ptionez
inducit
vni⁹ de
positio.

Ex corradi, si inter duos pa. qd in isto. c. dici
tur obseruat qd quid. s. sit expositum.

Feudū alienare. qd de alienādo feudo
obseruandū sit hic subtiliter distinguitur
sed qualiter sit intelligendū in cōstitutōe fe

de. de finibus. no
tan. tñ est qd licite
cum vniuersitate
trāsīt: qd p se trāsī-
re nō pot. ff. de fū.
do. l. i. c. ff. de acq.
re. do. qdā. nā licet
tū est solidū qd p
p te nō liceret. no. i.
lib. di. py. vi. car.
Rub. licitū est ifoli
dū qd p pte nō lice
ret: qd ptra notef in
seqn. duab. rub.
c. **T**otū. f. quod
in curia habet qre
qdā p se nō trāsēūt
q cū vniuersitate
trāsēūt. ar. ff. de cō
trahē. emp. r. v. in
modicis. et de act.
empri et vendi. si
mercedē s. si cū. et
de ac. re. do. qdā. et
de fun. do. l. i. r. no.
in lib. disp. py. iiii
char. Rubri. licite
cū vniuersitate trā
seunt qd alō trāsire
nō possunt: qd sit cō
tra in rub. ibidem
sequenti.

Aut eqli. her
go no. qd licitū est
michi p aliū qd p
meipm licebat: dū
sit sit peque bonū
illud. sicut r. aliū
vinū eiusd gnis r
bonitatis recte sol
uit. vt no. ff. si cer.
pe. cū quid. et hoc
no. fm cōsue. r. de
diola. p q arg. pos
sunt reperiri i py.
qstōe in qua qrit
vtrū vasallus pos
sit per alium feudo
seruire.

Similiter ser
uire. videtur qd se
cūda persona feu
do debeat seruire
sed nō debet. vt ar
gu. ff. vsufu. que
s. dmodum caue. si
vsufu. leg. et. s. si
de feu. controuer.
fuerit. ca. beneficium. Securus.

Ex corradi de bñfi
cio que dicitur: si inter
capitaneos
controuer
sia sit corā
rege finiatur. si inter valuafo
res coram paribus curie: me
diolani non tenetur. sed talis
distinctio ibi obseruatur: quia
si inter duos quicumqz fuerint
de beneficio regali controuer
sia fuerit: quorum vterqz a re
ge se dicit inuestitū fuisse: tūc
causa coram eo decidatur: ce
tere vero cause apud pares cu
rie. **S**i autē int pares duos
os de aliquo beneficio contro
uersia sit: quorum vterqz suuz
feudum propriuz esse dicat: si
ue asserant eundem inuestito
rem siue diuersos: coram iudi
ce vel arbitro finiatur. Sed cū
vnum producant inuestitores
si possident dominus gauren
tizare voluerit sine fraude ip
se obtinebit: nisi aduersarius
contra aliquid induxerit.

Dominus sine vasalli volū
tate feudum alienare non po
test. sed hoc non seruatur me
diolani. Bal.

Ex eadez lege descendit qd
dominus sine voluntate vasal
li feudum alienare nō potest
qd mediolani non obtinet. ibi
em sine curia etiam beneficiū
totum recte alienatur: dum ta
men aut equali dño aut maio
ri vendatur. Inferiori vero si
ne vasalli voluntate non licet
nec licet partem alienare etiā
maiori retenta parte alia feu
di: verbī gratia. est vasallus
qui ab eodem domino in plu

In infinitum. nota hic qd infinitas licitū vel illicitū Infi
nitū non viciat nec excusat. vt. ff. de annu. le. annua. s. annua. cas. licit
s. **P**ersonam. et hoc propter infinitatem euitandam. tū aut il
vt. ff. de dam. infec. qui bona. sed hic queritur a quo dño licitū si
vendicetur cum in quartam personam peruenerit. vtiqz viciat.

In infinitum. nota hic qd infinitas licitū vel illicitū Infi
nitū non viciat nec excusat. vt. ff. de annu. le. annua. s. annua. cas. licit
s. **P**ersonam. et hoc propter infinitatem euitandam. tū aut il
vt. ff. de dam. infec. qui bona. sed hic queritur a quo dño licitū si
vendicetur cum in quartam personam peruenerit. vtiqz viciat.

Non potest regulariter va
sallus feudum sine voluntate
domini alienare / nisi det alij
in feudū / et psonē sibi eqli. B.

Similiter nec vasallus feu
dum sine voluntate domini a
lienabit. in feudum tamen re
cte dabit si secunda persona
sit talis que feudo seruire pos
sit / vt si dans miles est: et ille
qui accepit feudum inuenta
tur miles ad hoc vt feudū si cō
tigerit domino similiter serui
re vt et prior possit: et hoc vt
dare liceat in infinitū. In qui
busdam curijs tamen vltra ter
tiam personam feudū conces
sio non extenditur: vt cum feu
dum peruenit in quartam per
sonam / et auferre dominus pos
sit. Profecto ille qui suum be
neficium alij dat in feudū: nō
debet alia lege dare nisi qua
ipse habeat: vt si habeat sibi
suisqz hereditibus / qd intelligi
debet de solis masculis: non
debet alij dare vt habeat ip
se et sui heredes masculi et fe
mine. Unde quibusdam placz
qd qui taliter dedit eo ipso be
neficium amittit. s. et alij di
cunt qd qui dedit et cui datum
est beneficium perdit. Secun
dum alios vero tunc domino
aperitur / cū masculi defecerit

a primo vt optioz
Sed nunquid ter
tius de euictione
tenetur: vtiqz nisi
fallor: ac si de re a
licena fecisset inue
stituram. vt. s. de i
uestitu. rei alie. cū
de re aliena. cū di
stinctōe tamen q
est ibi sciens aut
ignozans receper
it alienum. et est
ratio cur primus
dominus admitti
tur ad vendicādū
et non secundus:
quoniā ea ratione
qua non potest do
minus primus ter
tium cōuenire: ex
eadem secundus
non poterit conue
nire quartum. Sz
pone in quintam
personam transi
tū fecisse quis tūc
preferatur? Respō.
adhuc primus qd
primo sibi fuit ap
tū nec renuncia
uit iuri suo. vt. ff. d
ser. expor. si ticius
sz opponitur qd se
cundus vasallus
vel primus habet
vtilē dominuz. at
dominus directuz
vnde videtur qd va
sallus qui hz vti
le preferatur: sicut
dicitur de actione
vtili et directa: qd
directa postponi
tur. vt. ff. de super
fi. l. i. s. iij. huic stu
diosus respondet
at. Accur.

Masculis. h
ergo appellatione
heredis solus ma
sculus continetur
sz. s. etiā aliter no
tatur d seu. alie. s.
inde potest presu
mi. Item hic no
trāsfer
tatur qd non po
test plus iuris in aluz q
alium transferre qd ipse habeat. vt. ff. de regu. iuris. nec habeat.

gillat. vt. ff. de bo. excep. apud celsum. S. aduersus. r. ff. de obse. a. li. pa. p̄stan. licet. vñ etiā si aliq̄s sine dedecore suo in publico nō pōt apparere: nō posse intelligi nisi p̄pter suū delictū restituat. ff. ex qui. cau. ma. l. in eadem. s. r. si arbiter in illo loco inhonēso litigatorē adesse iusserit pa- rere nō tenet. ff. de arbi. si cū dies s. pe. s. p̄ hoc ver- bum d̄ q̄ porte di- gnitatis infamib⁹ clauditur. vt. C. d̄ digni. neq̄ famo- sis. vñ intelligas vt l. curia apli⁹ r. c. ad hoc vt i curia pro- p̄a ampli⁹ esse nō possit a feudo pua- tur. Sed prima ve- rior est. i. hac signi- ficatione ponitur vt qñ dicitur agit vt dānū consequatur. vt. ff. de aq̄ plu- uia. ar. si nci⁹. s. i.

Non cogitur hic possunt notari multa similia: naz si vediti tibi meaz rē ea conditōe vt infra. r. r. dies pro mitterē tibi de du- pla: postea nequi- ut p̄bare infra. r. r. dies. r. hoc nō des- derasti: tibi non te- neor. ff. de ac. emp. ex empto. s. cassi⁹.

De vafallo qui con- tra constitutionem Lo- tharij regis beneficiuz alienauit.

Vafallus in quantum bene- ficium alienauit in scio aut no- lente domino in hoc grauatur quia alienatum ad dominum redit. Bal.

De alienatione pa- terni feudi.

De alienatione pa- terni feudi.

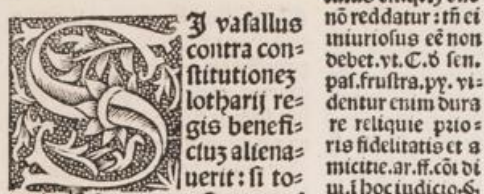
De vafallo qui contra constitutionem r.

De vafallo qui contra constitutionem r.

De vafallo qui contra constitutionem r.

De vafallo qui contra constitutionem r.

randi siue prioris amicitie: sicut de decurione d̄. nā ipso dānato nō tñ q̄stioni subijcitur. Itē et si desierit esse decu- rio: et postea dānatur nō est tñ torquēdus. s. p̄pter memo- riam prioris dignitatis. vt. ff. de decu. l. si. et simile est etiā qđ dicitur de seruo qui in metallū damnatus et post resti- tutus est: qđ d̄ dño nō reddatur: tñ ei iniuriosus eē non debet. vt. C. d̄ sen. pas. frustra. py. vi- dentur enim dura re relique prio- ris fidelitatis et a- micitie. ar. ff. cō di- u. i. hoc iudicio. s. penul. nec viderur oīo falsum qđ iu- uat p̄mordio p̄ita- tis. ff. de leg. ij. cūz fili⁹. s. heres. s. qđ si est offendat: rñ. punietur s̄m qua- litatē delicti: inspe- cta etiā p̄sona dñi et ei⁹ etiā inspecta p̄ori amicitia. r. cu- ius culpa hoc ac- cidit.

S vafallus contra con- stitutionez lotharij re- gis benefi- cūz aliena- uerit: si to- tum/perdat totum: si partem partem perdat: et ad dominū reuertatur: et ideo si p̄tra vnū dominorum quorum commu- nis vafallus erat fecerit feloni- am/eum forte cucurbitando: eius solius parte priuabitur: et si voluerit vnus solius par- tem refutare alijs sibi reserva- tis: hoc facere poterit / quia vafallus etiam sine domini vo- luntate recte feudum refutare potest: post refutationem ta- men ad feruendum non tene- tur: sed eum quidem tunc of- fendere non debet.

De alienatione pa- terni feudi.

De alienatione pa- terni feudi.

De alienatione pa- terni feudi.

De alienatione pa- terni feudi.

De alienatione pa- terni feudi.

De alienatione pa- terni feudi.

rit: siue fuit i p̄posita. C. de re. alie. nō alienā. l. vl. r. i. p̄ hōe fede. imperialē r. c. r. bñ dicit de feruitute q̄ nō poterit va- fallus eā imponere feudo. feruitutem autem bene pote- rit acquirere. quoniam meliorem conditionem feudi fa- cere potest: deteriorē vero nō sine dñi voluntate vel ei⁹ agnatorū ad h̄s peruenire per successiōē pōt. vt. s. de in- uest. rei alie. s. rei aut. s. r. nunquid intralleges hoc q̄ alie- nationis h̄bo intelligatur et feudi datio vt hodie nō pos- sit feudū dari sine p̄missu dñi: p̄ hoc qđ h̄ic ē: et in cōstitu- tione f̄ede. impialē r. c. rñ. videt q̄ sic debeat intelligi qñ verbo alienatiōis oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Aliena- tiōis ver- bo oīs actus cōnect̄ p̄ quē dñum trāf̄

Duniri h̄ d̄ qđ vltra qđ deliq̄t.

S vafallus si parē. hic manifeste colligit q̄ non est vltra puniendus q̄s q̄ deliq̄t: et me- rito: q̄ nō d̄ vltra p̄gredi pena q̄ repiatur delictū. C. de pen. sancimus. r. ff. ad trebel. pau. respō. r. ff. de hys qui. vt indi. heres. nā et cū inofficose testator testat: q̄ in sola institutione de- linq̄re p̄uincitur in ea sola punit. q̄ ipsa infringit: cete- ra vero manēt. vt in aut. vt cū de ap. cog. col. viij. ar. cōtra ff. de incen. rui. nau. l. ij. s. fina. et in summa quoq̄. vj. lib. distin. qđ aut̄ d̄ ad dñm reuertet̄ q̄nter hoc sit intelligen- dū in cōsti. fede. determinabif. Itē qđ dicit eius soli⁹ r. c. p̄ hoc sumitur q̄ h̄c nō est talis felonia q̄ in curia appare- re nō possit. nam si esset talis tunc a toto priuaretur. vt. s. p̄ori. c. si quis interfecerit.

Refutare. hoc nō est omissū. q̄ sepissime queritur nunqđ idē est in libellario r. in cōductore: ad qđ rñ. nō eē idē. sed queritur q̄ sit ratio diuersitatis: Rñ. hoc i r̄hesus- ris determinabimus.

Nō tenet. arg. p̄tra. C. de na. lib. si quis feu. in fi. i. rñ.

Non d̄. hoc dicitur est in memoriā fidelitatis: r. iuristu

nō alie.at cum res in feudū datur. p̄prietatē qdē retinet penes dātē. v̄ usufruct⁹ autē ita in accipiētem trāfferit. vt ip si ⁊ sui heredes qd plus ē in p̄petuū habeant. vt. s̄. in cui. cau. feu. amit. circa p̄n. ergo p̄ p̄cōntā alienatā q̄ sine consensu dñi sui hoc facere nō debeat. nā et al̄s t̄ q̄ v̄ usufructus in multis casib⁹ est dñi p̄ vt. ff. de usufr. l. iij. vnde etiā iure consuetudinario vide tur hoc cōfirmari: scz q̄ hodie nō pos sit in feudū dari si ne p̄sensu dñi ex q̄ t̄ q̄ res cui⁹ alienatio phibet non p̄t̄ feudari. vt. s̄. p̄ quos fiat iustit. ⁊ p̄ quos reti. s̄. sed ⁊ res. sed in terdicta est alienatio feudi p̄ cōstitutiōē sede. imperi au. m. ⁊ per hoc qd h̄ dicitur: ergo et i. feudatio est iudiciata. cōtra videtur q̄ hodie possit in feudum dari sicut olim poterat cum non ph. beaf̄ exp̄l̄ sim. qd em̄ nō mutatur quare stare prohibet. vt. C. de test. sancim⁹. et. C. de app. p̄cipimus nā quicqd̄ noua lege nō videt̄ exp̄ssū specialit̄ id videt̄ derelictuz regulis veterū legū ⁊ p̄si. vt. C. de app. p̄ci

¶ **Vasallus feudum paternum etiā dñi voluntate alienare nō potest non consentientibus agnatis. nec etiā potest vasallus filiam suam inuestiri facere a domino agnatis non consentientibus nec ratū habentibus: sed agnatio licet alienare et ad libelluz dare: nec dicitur libell⁹ sed quasi refutatio erit. h. d. Bal.**

Alienatio feudi paterni non valet etiā domino voluntate nisi agnatis consentientibus ad quos beneficium quōq̄ sit reuerfurum. nec in filiam vasallus feudum poterit confirmare agnatis non consentientibus vel postea ratum non habentibus. et licet prohibeatur beneficij alienatio inter agnatos: tamen si paternum fuit concederetur: ⁊ si libellum vnus alteri fecerit de

minus si sibi refutatum fuerit: licet agnati non consensent. vt. s̄. de suc. feu. circa p̄in. **d** **¶** **Nō habētib⁹. nimirū ratū habitio retrotrahit ⁊ mādato cōpatur. vt. ff. de sol. nō l̄z. ⁊. C. ad mace. l. iij. l̄z sitarg. contra. ff. de offi. p̄cōd. obseruare. in fi. **e** **¶** **Cōcedere. ⁊ merito: q̄ tūc nō d̄t alienatio s̄ q̄si refutatio: vt in fi. s̄. ⁊ q̄cunq̄ not. s̄. per quos si. inuesti. et per quos re. s̄. sed et res. hic potes̄ repetere. **f** **¶** **Logobardozū. vt in lombar. qua. q̄s se defen. de. qui buscūq̄. als de q̄buscūq̄. ⁊ ita potes̄ hic notare q̄ de infidelitate p̄t fieri pugna fm̄ qd dicit lex lombard. puta q̄ dicit dñs vas. feloniam cōmississe siue infidelē ei extitisse. ⁊ ita q̄ feudū amittere debeat. ⁊ si hoc nō poterit. pbare per testes: nunqd̄ dñs tūc debeat p̄ se pugnā facere cū vasal. si iuuenilis vel decrepita etas vel infirmitas euz pugnare nō phibeat: Rñ. forte nō: imo p̄ se dabit cāpionē si voluerit q̄ pugnabit cum vasal. sicut als t̄: de dño q̄ dare p̄t cāpionē ⁊ tra seruū suum q̄ p̄pter appetitū libertatis se liberū appellauit. vt in lombar. qua. q̄s se defen. de. si seru⁹. ⁊ dicas q̄ p̄ se pugnabit nisi phibeat p̄ etatē vel infirmitatē: cuz sp̄ p̄ncipales p̄sone p̄ se debeat pugnā facere exceptis q̄busdā casib⁹ vt in lombar. p̄di. ti. l. iij. sic autē hec******

in feudare: dū tñ sine fraude fiat vt dixi: puta q̄ sc̄s vas. eodē mō possit feudum seruire sicut prior. itē q̄ nō dat i. feu. alia lege nisi quā ipse h̄z. nā cōtra hoc nō p̄t̄ facere. vt. s̄. de leg. corra. s̄. ex ea lege. itē q̄ nō videt̄ id feudū accipiēdo p̄ciū sub colore inuesti. qd phibet p̄ p̄dictū. s̄. callidus ⁊ hoc etiā videt̄ hodie p̄ totū obtinere ⁊ ita p̄di. l. est inter p̄tada sp̄: ergo non est hec inf̄pretatio imutāda. minime em̄ mutāda sum̄ q̄ inf̄pretatiōē certam h̄nt. vt. ff. de legi. mime. est em̄ optia legū inf̄pres̄ cōsuetudo. vt p̄di. ti. si de inf̄pretatiōe. recte em̄ p̄t̄ dicit nō alienare cum nichilomin⁹ remaneat dñi vas. **¶** **Liēatio. feudi paterni quod aut est feu. p̄nū dicit. ⁊ de na. suc. feu. c. i. in fi. ⁊. s̄. s̄. gra. suc. in feu. c. i. **b** **¶** **Cōsentientib⁹ tūc em̄ bñ valeret nec ab ip̄is possit postea fuocari. vt s̄. q̄. mo. feu. amit. s̄. p̄terea. **c** **¶** **Nec in filiaz. verūtū si cōfirmauerit in filiā: filia eū retinebit donec p̄t̄ vixerit: sicut do******

¶ **Liēatio. feudi paterni quod aut est feu. p̄nū dicit. ⁊ de na. suc. feu. c. i. in fi. ⁊. s̄. s̄. gra. suc. in feu. c. i. **b** **¶** **Cōsentientib⁹ tūc em̄ bñ valeret nec ab ip̄is possit postea fuocari. vt s̄. q̄. mo. feu. amit. s̄. p̄terea. **c** **¶** **Nec in filiaz. verūtū si cōfirmauerit in filiā: filia eū retinebit donec p̄t̄ vixerit: sicut do******

Mutari non dñt q̄ ipta tionem certam habent

feri... modo... h...

pugna militaris armis. et ita intelligit qd pdi. l. qbuscu...

poterit et non fecerit/beneficio carebit: sed licet potuerit...

De capitulis corradi.

Si vassallus vel eius heres infra annum et diem veterem non petierit investituram a domino vel herede eius feudum amittit. sed mediolani non servatur. b. d. Bal.

Hec sunt capitula que rex corradus fecit i romaniola de beneficijs: consti...

Poterit. puta nunciando dno q ab aliquo volebat occidi et no nunciavit...

Fieri si bi qd eode m...

Peritium. puta q dno forte no poterat solvere debitu qd iurauerat...

De capitulis corradi.

Hec sunt. steterint per annum et diem. nisi fuerit miles qui potest stare per annum et mensem...

Vel dicas q idem hodie in milite qd in alijs per constitutionem federici imperialis...

tuit enim vt si post mortem domini vassallus vel post morte vassalli heredes eius per annum et diem steterint...

Si tale sit qd esse sp intelligi debet/ scz vt debeat de eo fidelitas fieri...

Feudi factas sine consensu dno rum. vt. i. de prohi. feu. alie. per lotha. l. i. et in p. fe. deri. imperialem.

ptice intelliges an de prescriptione. xxx. anno. vel. xl. An. intelligas de prescriptione que datur titu. habentibus...

Reuocare. hoc intelligas verum esse nisi vassallus poterit iurare q ignorans illud feudum vendidit...

Ecclia
quāq; dā
nū pati
tur ppter
prelati
culpam

a Terciam partē fru. hodie vero per cōsti. fede. debet esse medietas tā lōbardia s̄ in alamaia. vt in cōsti. federi. imperiali s̄ firmiter. nisi vasallus mittat aliu pro se domino acceptabilem: vt ibi dicitur.

b Ad regem pertineat. et ita hic habes casum i quo casu ecclesia patatur

dānū propter culpam prelati: et hoc contingit ratione regis siue eius priuilegio: sicut et aliis ratione publici utilitatis publicatorum ecclesiastica ppter culpā prelati. C. de sacrosan. eccle. tubemus nullam nauē. in fine. Itē hoc cōtingit ppter naturā feudū qz ppter ingratitudinē amittit. alio enī nunq; amittit: ref feudū ecclē dātū: et forte loquit de culpa que respiciet dominum: quo casu si dominus potest feudū recupare nō est absonū vt dñs habeat hāc sue iurisdictionē. vt. s̄. q. cau. feu. amitta. s̄. de. n. i. q. veritatem ppter priuilegiū ecclēse reuertit ad successionē illi: p̄mi plati post mortē illi. s̄. qd si ab alio nō rege beneficiū habuerit. Itē quid in alio prela-

tertiam partē fructuū facta cōputatione fructuū solūmō ei⁹ anni quo hostem faciunt.

¶ Ob prelati delictū ecclesia ad tempus feudo priuata. h. d.

¶ Itē si cleric⁹ veluti episcopus/abbas/beneficiū hñs a rege datum nō solūmodo perso ne sed ecclesie ipsum ppter suam culpā perdat: eo viuente et ecclesiasticū beneficiū vlt̄ honorē habēte ad regē p̄tineat: post mortem vero eius ad successorem reuertatur.

¶ De controuersia inter masculum et feminam de beneficio.

¶ Primo tractat qualiter decidas cōtentio orta inter agnatum et feminā de bñficio. Secūdo q̄liter decidas cōtentio orta inter dominū et feminā. In tertio qualiter inter dñm et emptorē. scda incipit in. s̄. s̄ inter dñz. tertia in. s̄. itē si sit. Bal.

¶ Item sciēdū est qd si inter masculum et feminā cōtrouersia fuerit masculo dicē

to qui non sit episcopus vel abbas. Item qd in eo successore qui ante sue prelature promotionē tale delictum in regem cōmississet: propter quod si in prelatura tunc fuisset a feudo ecclesia fuisset priuata. Item quid erit tenendum in delicto prelati qui rebus ecclesie in feudum iuste datus subsequēter tale in vasallū cōmissit: qd si laicus esset vel clericus et de patrimonio p̄prio dedisset accidisset a proprietate. Accursius.

¶ De controuersia inter masculū et feminam.

¶ Item sciēdum. potest hic poni casus i duobus filiis defuncti scilicet masculo et femina: qui cum uellent hereditatē diuidere masculus dicebat quoddā predictū hereditariū feudū fore: qd femina negabat. p̄tē etiā poni in agnato et filia defuncti a qua filia petebat agnatus id predictū dicens feudū esse: illa autē negabat. vel agnatus possidebat et filia petebat vel etiā uocabat adhuc possessio forte illius p̄dij: nō curat: qz in vtroq; casu filia primo debet poni in possessione: et postea agnatus debet petere. vt. s̄. si de feudo controuersia fuerit inter filiam. et.

¶ Duodecim sacramentalib⁹. qui cū eo iurabūt illū feū

dum esse: ita intelligendū est qd dicit. J. de capi. qui curi. ven. c. si contento fuerit. et. s̄. si de feudo cōtrouer. fuerit c. inter filiā. et hec uera sunt qd ita d̄ dari sacramētū agnato siue masculo si aliqd sit p̄ eo qd iudicē moueat: als cōtra. s̄. de consue. re. feud. c. sacramētū. vnde quecūq; dicitur in isto capitulo

de iuramento p̄stanto: intelligēda sūt cum determinatio ne predicti. c. sacramētum.

¶ Magna. quasi velut presumere aliud feudū eē: ex eo qd magna pars eorū qd vasallus ibi habebat erat feudū ad hoc vt def sacramētū domini: sicut et als qui dem presumit ex diuturna p̄latiōe vt. ff. de viuris. cū de in re. s̄. fo. et. C. de fidei cōmissi. l. i. l. i. c. ut et als dat sacramētū ratiōe pris quā possidet quis. vt. s̄. de cōtro. inue. s̄. cū autē quis.

¶ Sed si inter dominum et feminam domino dicente feudum/femina negante: probationibus deficientibus detur femine sacramētū. ¶ Itē si inter dominū et emptorē feudū: si emptor dicat nō esse feudū: dñō in probatione deficientē sacramento emptoris finiat. Quidā tamē distinguūt: vt si magna eorum pars que vasallus ibi tenebat feudū sit: detur domino sacramētum: alibi femine.

¶ De controuersia inter dominū et emptorē feudū.

¶ Primo ponit dictū: scda de claratio. scda incipit i ver. quo restituro. Bal.

¶ Domino cū emptore feudū agere si vasallus iurare poterit qd ignoras eē bñf

icio. agente. scz rei v̄dicatiōe si crediderit se pbare dñm. vel forte cōdictiōe ex mouib⁹: vt forte condic. ex illa. l. imperialē. et. c. cū enī ibi nō casueatur quo genere actionis agat: merito condicione ex illa. l. agendū erit. vt. ff. de condi. ex le. l. i. et intel ligas qd cōdices eā respectu possessiōis et nō respectu proprietatis: cū nemo possit cōdicere rem suam nisi a fure. vt ff. v̄sufruc. que admodum ca. l. vlti. in fi. vel dicas qd condicere posses condic. ex illa lege. ex libris Sabini. cum ab eo habeat emptor qui pro domino possidebat. vt. C. de acquiren. posses. ex libris.

¶ Jurare poterit. bene dixit poterit scz qd vere ignorabat. et non dixit voluerit. qz forte vasallus libet̄er vellet iurare etiā si sciret illud feudū esse: qz ignoras vendidisset: hoc dixit nolens aperire viam periurij: cum satis in manu esse videtur per. ll. que periuria puniunt/ viā periurij aperiri. vt. C. de indi. vidu. l. ij. in fi.

¶ Ignorans. dum tamē et ignoratū nō sit crassa et supina: puta ignorauit qd omnes de ciuitate secebāt. vt. ff. de iur. et facti ignorat. l. i. et. l. regula. et argu. ff. de calum. annus. Item intelligas verum esse quando ignorabat sa

re sua qd nisi a fure cōdice re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

re pot.

etiam alienum: puta quia a predecessore illud habuerat
et alieni facti ignorantia tolerabilis est error. vt. ff. p suo.
l. fina. 7. ff. de iu. 7. fac. ignorā. plurimū. 2. l. error. sec^o in suo
puta cum ipse acquisiuit. vt. ff. ad velle. q^o p. 2. ff. loca. et
conduc. sed ad des. §. 1. 7. de edil. edic. l. 1. §. 1. et §. causa. et
C. de rescind. ven.

quiquis. 7. hecve-
ra sūt quādo erra-
uit in facto putās
illud feudū eē. Sz
quid si ignorabat
ius: puta qz igno-
rabat legem prohi-
bere feudi aliena-
tionem. Rñ. forte
non poterit et ta-
lis ignorantia. vt
ff. ad macedo. si q^o
patrem. 7. C. vnde
vi. si quis in tantā
et. C. de interdic.
ma. l. 1. 7. ij. 7. C. de
prescrip. xxx. an. l.
scur. in fi. 7. C. de
pserip. longi tēpo.
l. viii. leges enī sa-
cratissime que con-
stringunt hominū
vitas ab oib⁹ sciri
debeni. vt. C. de le-
gi. 7. consti. l. leges.
7. hec forte vera sūt
nisi fuerit talis cui
permissum sit ius
ignorare: puta mi-
nor miles 7. milier
aliquādo. vt. ff. de
tur. 7. fac. ignorā.
l. regula. in prin. 7
C. si aduer. fol. l. fi.
et de iu. deli. l. fi. et
de iu. 7. fa. ignorā.
l. i. vnde hic circa
hūc arti. potes di-
stingue. 7. fm q^o di-
stinguit de igno-
rātia iur^{is} et facti.
a **E**lectioni. et
ita datur electio h

cium vendidisset/credens pro
pziū: electioni^o emptoris com-
mittit vtrū domino velit ipsū
cedere/anvasallo restituere. o.
dicit omnia vasallo restituēda
q̄ restitudo id bñficiū vasallus
retinebit non nocente nec ob-
stāte venditiōe / eo q̄ ignorās
alienauit. 7. quod dicitur alie-
natione feudū aperi ri domio/
intelligendum est cum a scien-
tibus alienatur beneficium: et
quod dicitur de venditione/ idē
est in omnibus alienationib⁹.

**De cōtrouersia inter va-
sallū 7. aliū de beneficio.**
Masallus agere z conueniri
potest p feudo 7. p parte feu-
di etiā dño absente et quasi p
re ppiar: 7. trāsire pot bona
fide: 7. si cōtra eū indicatū est
vel ab eo trāsactū/ domi^o cog-
itur postea ratū habere etiā
feudo sibi aperto. h. d. Bal.

I cōtrouer-
sia inter va-
sallū 7. aliū
de bñficio
fuerit ad-
uersario p
prietatē to-
tius vel patrē/
vel aliud aliq^o
tius sibi vendicante: causa per
vasallū etiā domino absente^o

per illā venditionē nō fuerit dño apertū fm q^o d. sequitur
hoc eo. c. ibi quod dicitur alienatione feudum dño aperi-
ri 2c. imo quod plus est forte ab ipso emptore posset eum
vasall^o recuperare statim post venditionem possē scue-
rit feudū fuisse cum venditio non tenuerit ipso iure vt di-
cit cōstitu. fede. im-
perialem. vt argu.
C. de agrico. 7. cen-
si. l. quē admodū.
lib. xi. Sed quo iu-
re ageret ptra quē
libet. valde gē no-
tabile. c. istud. qm
multotiens posset
accidere de facto.
nā et fm istud. c. 7
illū q^o ē. s. si d feu.
cōtro. fue. c. si vas.
feudo. credo cōsti-
tutionē fede. intel-
ligendam.

**Quid iuris si post alie-
nationem feudi vasallus
id recuperauerit.**

Culpa que non transiit in
perpetua puationem nō pōt
purgari. Bal.

Reterea si
vasallus an-
te consti. lo-
tharij reg^{is}
feudū alte-
nauerit: q^o
in qbusdā
curijs pro parte / i quibusdā
pro toto olim licebat / 7. ipsū
postea recuperabat: p feudo si
bi retinebat hoc ē in cāz feudi
recadebat: hodie autem si ip-
sum alienauerit / siquidem il-
licite licet postea recuperauerit
tamen penes eum non rema-
nebit / vtpote domino ad quē
cūq^o peruenerit aptū. **P**ro

**De cōtrouersia
inter vasallum 7c.**

S do-
mio
absē-
te.
Idez
puto et si dño fue-
rit presē. 7. hoc q^o
dicit dño absente
statim cum vasal-
lus est inuclitus
de aliqua re recte
hāc habet potesta-
tem q̄ tāq^o dñs po-
terit a quib⁹ pos-
sidente quasi ven-
dicare 7. defensio-
nem opponere. vt
s. d. iuesti. rei alie.
§. rei autē. verita-
mē si voluerit ha-
bere regressum ad
uersus dominum
de euictione debe-
bit domino denū-
ciare. vt. s. si d feu.

vas. interpel. fue. c. negocium. quod quidē intellige fm q^o
d: in glo. que ibi est que sic incipit. hoc intelligas fm di-
stinctionem 2c.

C Ipse enī solus vtiliter. 7. ita videt q̄ habeat vtile do-
minū q^o verū putō sicut dicit de suplicario 7. emphiteo-
ticario. 7. de eo qui ad nō modicū tempus feudū cōduxit
quib⁹ dat vtilis actio. vt no. s. de cap. cor. §. i. vnde hic po-
teris repetere quod de hac materia no. in summa.

Ratum haberi. ita q̄ tenebitur vasall^o restituere inter
esse fm. s. no. nec id quod nole transactionis accepit feu-
dum erit. vt. s. si de feu. cōtro. fue. c. si vasal. de sc. u. suo.

Quid iuris si post alienationē ten. vasall. id 2c.
Reterea. remanebit. s. mile habuim⁹ de eo q̄ fa-
ctus est cleric^o vt cōuersus q̄ h̄ habitū de posue-
rit feudū tamen a quo puiat^o est ppter id nou

Ziber.ii.feud.

Cleric
vel con
uersus
hinc re
licto
feu. non
recupe
rat.

recuperabit. vt. s. de benefi. fe. s. ex hoc illud. argu. contra
s. n. hic finitur lex corra. c. i. h. eni vassall' inter i dñi est dñs
excōcat' vel a rege bñntus sit a sacramēto fidelitatis so
lutus: tamē si postea fuerit dñs restitutus redibit res ad
priorē statū ibi dicit. hic ergo colligitur manifeste qd nō
restituuntur iura
amissa h. res i pri
stinū statū redierit
arg. ad hoc. C. de
sen. pas. et re. instu
lā. r. ff. vñ cognati.
is q alienā. r. ff. de
vñ. r. u. ac. qd tñ. s.
i. et. s. pe. ar. s. hoc
ff. de bo. pos. s. ab.
l. i. s. i. et. h. et. de iu
repa. siue. et. C. de
adop. cū i adop. et
C. de sē. pas. r. re. l.
i. et. vñ. r. C. de ali.
iu. mu. cau. fa. ex
hoc. s. si quis.

C Profecto si
domini voluntate,
forte loquit' fm no
ua iura p q vassal
l' prohibetur feu
dum alienare sine
dñi voluntate, vt i
pñi. fede. r. lotha.
olim tamē poterat
vassall' sine domi
ni voluntate feu
dum vsq ad me
diatē recte vēde
ret libellario no
mine dare. vt. s. de

feu. alie. c. i. r. s. qñter pōt feudū alienari. circa pñ. r. hec ve
ra sunt fm ius antiquū quādo vassallus non habebat id
feudū in curte dñi. nam si habebat in curte vel si habebat ex
tra curtem: et dñs habeat districtū vel alium honore tunc
secus. qm si aliquā partem alienabat sine dñi voluntate a
feudo cadebat. vt. s. quibus mo. feu. amit. c. itē si quis. im
mo. r. si fiebat alienatio sicut fieri nō debebat: habebat los
cū prescrip. xxx. anno. et obstatat tā sciēti q̄ ignoz. vt. s.
qualiter olim feudū poterat alienari. s. p̄scriptione. q̄ p̄
scriptio forte locū habebit hodie s̄ sciētes. vt no. s. de ca.
corra. c. i. dum tamen sint tales persone quibus hodie cur
rat prescriptio talis. vt. C. de prescrip. xxx. anno. l. ij.

C Beneficiū puta quādo vēdiderat: cū idē est qm ad li
bellū dederat r eū recupauit similiter ad libellū. et hoc ē
quod sequit' aut p̄prio aut pro libello r. et hoc verū est qd
nō rēmanebit penes eū iure beneficij. scilicet illud ius qd
p libellū transiit r postea recupauit: rē tñ ipam nichilo
minus retinebit in feudū sicut ab initio habuerat. r hoc
dat' intelligi per id qd s̄ sequitur. illō vñ ius r. r quod
in fine dicitur si feudū domino refutauerit r.

C Singulis forte annis. scilicet qd dat' ei p libello sin
gulis annis sui redditus. Vel intelligas hoc scz qd ad li
bellum domini voluntate dedit. vt referatur ad superius
dictū r nō ad proximū. Sed prior expositio verior videt'.
C Alterius rei. i. tanq̄ alia res esset sibi data ad libel
lū. scz ab illa quā tenebat su feudum.

C An agnatus vel filius defuncti possit retinere. ec.

fecto si domini voluntate v
diderit/vel per libellum vel al
ter alienauerit: si idē postea re
cuperauerit feudū: penes eum
remanebit nō iure beneficij/
sed aut iure proprio: aut iure li
belli: aut aliter fm quod idē re
cuperauerit: dūmō rias qd si
ad libellū dñi voluntate id de
derit: siquidē pro libello et dat'
singulis forte annis. v. hoc iu
re feudi esse censebit. Illō p̄o
ius qd per libellū trāstulerit
et postea recuperauerit p be
neficio nō tenebit: sed velut al
terius rei. dante p libellū. et eni
si feudum domino refutauerit
libellum retinebit.

C An agnatus vel filius de
functi possit retinere feu
dū repudiata hereditate.

C Primo tractat an agnatus
possit hereditatem agnati re
pudiare r feudū retinere. secū

An agnatus vel filius defun:

S

contigerit. feudum si paternū. sec' si fue
rit nouū: qm tunc nec cū hereditate nec sine
hereditate retinere possit. nisi eo pacto esset
acquisitum. vt. s. dictum est pluries.

C

Retinere poterit, hoc ideo contingit. quia poti' prin
cipali puidētia q̄
er iudicio siue ex
successione defun
cti ad eum perue
nit. vt argu. ff. de
adop. si arrogator.
a maiorib' ei poti'
hoc intelligitur q̄
ab illo.

S

contigerit vassal
lum sine omni p: o
le decedere: agna
tus ad quē vnuer
sa hereditas perti
net repudiata hēditate feudū
si paternū fuerit retiere' poterit:
nec debito hēditario aliqd feu
di nomine soluere cogit'. sed in
fructib' si quos reliq̄t vt de eis
debitū soluatur/ quo tempore
decesserit/ fm quod supra dixi
m' p̄siderabit. vbi p̄o filiū re
liq̄t ipse nō pōt hereditatē si
ne bñficio repudiare. sed aut
vtrūq̄ retineat/ aut vtrūq̄ re
pudiet: q̄ repudiato ad agna
tos si paternū sit p̄tinebit: r h
alterū sine altero retinere non
possit: agnatis tñ consentien
tibus' poterit dñs eū si volue
rit quasi de nouo beneficio in

C

Supra dixi
mus. vt. s. hic fini
tur lex. s. bis cōse
quenter. cōsidera
bitur eni vtrū de
cesserit ante kalen
das martij vñ post
et hoc ideo: qz fru
ctus illi' t̄pis per
tinēt ad hē. redē de
functi r nō ad dñz
fm qd ibidē dī.

C

Repudiare.
hoc etiā verū est si
ue feudū fuerit no
uum siue paternū
et hoc dat' intelli
gi p id qd s̄ sequi
tur ad agnatos si
paternū fuerit r.
Et ita mo. qd dete

C

ritio r dñio ē filioz
agnator. sic. s. si
qñz fu
liorum
liorum
cōditio
agnat
torum.

C

Consentientibus. vel etiam postea ratum habētib'
vt. s. de aliena. feu. pa. c. i. cum rati habitio retrotrahat et
mandato equipare: vt ibi notat. nam et si ad istū non bz
deuenire p successione: tñ si cōsensu eorū fuerit inuestitus
ad eū repe tēdū nullo modo regressum haberet. vt. s. qui.
mo. feu. amit. s. p̄terea. et hec vera sunt siue consenserūt
tacite vel expresse. vt ibidem notatum est.

C

De nouo beneficio. sed nunqd in isto casu post mortē
filij et' si decesserit sine filijs pertinebit illud feudum tāq̄
paternū adhuc ad cōsē agnatos ita qd p̄ferant dñs: rñ.
forte non fm quod videtur dici in illo s. p̄terea. nā con
sentiendo eum inuestiri quasi de nouo beneficio videtur
iuri suo renūciare. qz qui aliq̄ consentit iura sua perdit. vt

C

vasal. feu. p. c. i. qd videt' mirū maxie cū fuerat paternum licum
quod potius principali p̄uidētia videt' ad eum perti
nere debere q̄ iudicio defuncti. vt. s. notatum est.

C

Aut vtrūq̄. nota ergo hic qd filius vassalli nō potest reti
nere feudū repudiata hereditate paterna ad hoc vt non
teneat satisfacere creditoribus hēditarijs. r ē p hoc arg.
ff. de ver. signi. bonorū. s. i. r. ff. vt in pos. lega. lo cui. s. bo
norū. r. de bo. poss. sed r cū s. bonorū. r. de acqui. re. domi.
l. rem in bonis. r. de verbo. obli. stipulatio ista. r. ff. ad tre
bel. cogi. s. sed et. ar. s. C. de colla. fun. pa. l. ij. r. C. de fun.
pa. l. sūdi. r. l. posse s̄ores. r. C. de col. fu. pa. l. pe. r. ff. de ver
bo. obli. si patronus. s. h. sed nunqd idē erit in filio emphi
teoticarij. argu. hic qd sic. r. predicta pro et cōtra potes in
eo notare. Accursius.

C

Consentientibus. vel etiam postea ratum habētib'
vt. s. de aliena. feu. pa. c. i. cum rati habitio retrotrahat et
mandato equipare: vt ibi notat. nam et si ad istū non bz
deuenire p successione: tñ si cōsensu eorū fuerit inuestitus
ad eū repe tēdū nullo modo regressum haberet. vt. s. qui.
mo. feu. amit. s. p̄terea. et hec vera sunt siue consenserūt
tacite vel expresse. vt ibidem notatum est.

C

De nouo beneficio. sed nunqd in isto casu post mortē
filij et' si decesserit sine filijs pertinebit illud feudum tāq̄
paternū adhuc ad cōsē agnatos ita qd p̄ferant dñs: rñ.
forte non fm quod videtur dici in illo s. p̄terea. nā con
sentiendo eum inuestiri quasi de nouo beneficio videtur
iuri suo renūciare. qz qui aliq̄ consentit iura sua perdit. vt

Detes
rior est
agnat
torum.

C. de administra. tuto. c. quidam. et etiam ad hoc est ar-
gu. i. prope. c. tres erant agnati. in fi. Sed quid si sine eorū
consensu dominus eum quasi de nouo beneficio inuesti-
uit. nunquid statim poterit illud petere ab eo? Rñ. forte
non si filius eū nō repudiauerat cum et alio forte dñs pos-
set ei facere grām
inuestiēdo eū. p-
pter fultū z amo-
rē patris sicut di-
citur de filia. vt. s.
quē admodū ad fi-
feu. perti. c. si qō sū
ne filio.

An apud iudicē
vel curiā zc.

E co
dixi-
m.
vt. s.
de le-
ge corra. c. si inter
duos pares.

C Corā parib⁹
hoc ideo cōtingit:
qz hīc cōstabat il-
lud feudū pertine-
re ad illū dominū
sed in suspiciō. c. si
inter duos pares.
nō constabat. z ita
habes h qz pares
debet cognoscere
si voluit qñ qñtio de
feudo est inter duos
quod videt con-
tra illud qd dicit
in cōsti. fede. impe-
riale. s. pterea si
inter. scz q dñs co-
gnoscere dz. Sz di-
cas qz illa loquit
de his qz ats erant
vasalli et nō tñ de
eo sup qz erat qñtio
h autē ille q fuerat
inuestit⁹ de eo sup
quolitigabat non
erat ats vasallus.
Vt intelligas qz h
bz corā parib⁹ cu-
rie finalis: si pares
scz voluerint. z hoc
enā ē qd sequit. et
lz alter p se nō pos-
sit zc. z qd dicit l fi.
nō licebit alicui co-
rū. intelligas: id
est non debebit po-
terunt tñ si volue-
rint. vel dicas qz
dñs vna cū curia
cognoscat. vt. s. de inuesti. in ma. facta. s. illō tñ sciēdū est.
vt hoc. c. intelligat fm illud. et cōtra. Et fm hoc dicas qz

uestire: q facto licebit ei repu-
diata hereditate feudum tene-
re: nullo onere ei hfditatio im-
minente.

C An apud iudicem vel cu-
riam domini questio feudi
debeat terminari.

C Primum ponit thema. Secū-
do qñtio. Tertio rñtio. secūda
in versi. qñtum. tertia in versi.
et responsum.

E eo qd supra di-
ximus qz si iter
duos de benefi-
cio fuerit contro-
uersia corā iudi-
ce vel arbitro si-
nial: talis hic fit questio: quō-
dā sine filio decedēte ali⁹ cre-
dēs beneficiū qd ipse tenebat
apertū dño esse ab eo inuestit⁹
est ei⁹ beneficij noīe. ecōtra ap-
parēt agnati qui feudū sibi vē-
dicāt quasi paternū: est igitur
qñtū an apud curiā dñi v l iu-
dicem sit hec qñtio terminan-
da. Et responsum scio qz ad do-
minū quodā mō cā spectare vī
detur: ad quē inuestitus habe-
bit regressum de euictione vt
coram parib⁹ finalis curris: z
licet alter per se nō possit alte-
rum trahere ad curie iudiciū/
generaliter tñ etiā si inter du-
os cā fuerit de bñficio eos cu-
ria vocante nō licebit eoz ali-
cui ei⁹ curie iudiciū declinare.

**Qualiter domi-
nus a pprietate feu-
di priuetur.**

**Dñs ppter feloniam cōmissam
in vasallum feudū pprie-
tate priuat sicut econtra vasal-
lus feudo. Bal.**

hoc. c. et etiā illud si inter pares duos. loquatur fm iura
vetera. hodie autē debebit dñs cognoscere. vt in cōsti. fe-
derici imperialē. s. pterea. et poteris hīc notare que nō
tantum super predicto. c. illud tamen.

Qualiter dñs proprietate feudi priuetur.

E facto questū
scio et ego a plu-
ribus questui si
dñs cōtra vasal-
luz apertā felo-
niam fecerit: an
sic vasall⁹ feudū dz amittere
ita dñs pprietate priuet. z qdā
dicitur ex oi feloniam qua vasall⁹
feudo priuat: z dñs pprietate
priuet. alij non nisi ex magna
felonia: alij ex nulla. s. pto: sē-
tentia michi placet nō habita
distinctione qualis vasall⁹ sit
vtrū per sacramentū vel non.

**De feudo non habente pro-
pria feudi naturam.**

**Si miles accepit castrū in
feudū a duce vt ipse z sui hī-
des qbz dderit id hēant nō hz
hoc feudū ppria feudi naturā
qz alienare pōt feudū vasallus
indistincte: z ille in quē aliena-
uerit nō retinebit p feudo. B.**

I qz ea le-
ge alicui
feudū dde-
rit vt ipse z
sui hīdes
z cui ipse
dederit ha-
beāt: respon. iste qui sic acce-
pit poterit id vēdere vel dona-
re vel aliter si sibi placuerit et
sine volūtate dñi alienare. z il-
le et cui datū fuerit non hēbit
ipm p feudo nisi sicut et datū
ē: s. qñter cūqz ei datū fuerit si
ue ad ppriū line ad libellū: lz
ppriā feudi naturā nō hēat: iu-
re tñ feudi cēsebitur vt ex his
causis ipm amittat qbz z vetū
feudū. vbi ergo sic datū ē feu-
dū: z cui i feudū dederis aliū
est: z ppriā feudi naturā habz

beāt: respon. iste qui sic acce-
pit poterit id vēdere vel dona-
re vel aliter si sibi placuerit et
sine volūtate dñi alienare. z il-
le et cui datū fuerit non hēbit
ipm p feudo nisi sicut et datū
ē: s. qñter cūqz ei datū fuerit si
ue ad ppriū line ad libellū: lz
ppriā feudi naturā nō hēat: iu-
re tñ feudi cēsebitur vt ex his
causis ipm amittat qbz z vetū
feudū. vbi ergo sic datū ē feu-
dū: z cui i feudū dederis aliū
est: z ppriā feudi naturā habz

**Qualiter domi-
nus a pprietate feu-
di priuetur.**

**Dñs ppter feloniam cōmissam
in vasallum feudū pprie-
tate priuat sicut econtra vasal-
lus feudo. Bal.**

E facto
michi
placet.
z verior
est vt puto z sic ad
vasal. pūct. ppe-
tas non habita di-
stinctione peccauit
dñs in vasallū vel
in alium. vt. s. si de
feu. cōrouer. hie. c.
dño cōmūte. z
nō ē mirū si pprie-
tate amittat cū ipse
dñs teneat vitem
reddere vasallo de
his in quib⁹ vasal-
lus ei teneat. vt. s.
de forma fidelita-
tis. in fine.

Habita disti-
ctione. hoc verū est
qñ ad id de quo
queritur hīc. quā-
tum vero ad hoc
vt pro pari possit
eligi ad cognoscē-
dum inter domi-
nū et vasallū inui-
to domino z vasal-
lo distinguendum
est: quoniam ille nō
est eligendus pro
parti qui fidelitatem
non iuravit inui-
ta altera parte. vt
s. de controuersia
feudi apud pares
terminan. c. si in-
ter dominum.

**De feudo non
habente propria
feudi naturam.**

I qz
ea. ip-
sum
amittat.
scilicet ille qui ha-
bit a vasallo.
Quid ergo ei pro-
derit si per propri-
um euz emit si ex
his culpis debeat
hoc vt euz amittat ideoqz proprium: vel qz ad libellum

eum amittere: Respon. non proderit ei sed nocebit ei ad
hoc vt euz amittat ideoqz proprium: vel qz ad libellum

sine voluntate dñi eū acquisiuit. Uel dic' forte meli' .f. q' istud verbū amittat nō referatur ad emptorē vel libellariū sed vasallo. Uel dicas q' vasall' hīsdē causis cū amittat. et ad hoc facit qd legit. s. si de feu. contro. fue. c. feudū. Sed nūqd emptor poterit eū p'scribere si ignorās eū feudū esse ipm p. ppū emir. itē nūqd hz iste emptor omnē proprietatē ei pos sessionem.

De eo qui sinez fecit zc.

res erāt. n' obfā te. h' iō qa pacrū fuerat psonale. s. quātū ad ip sum q' refutauit et eius hēdes z cui daret. vnde nō est mirū si aliū nō p'sit vt. ff. de pac. idem in duob'. s. i. sec' si esset reale. vt ita tim seqtur nisi feudum oīo zc. in rez ei pacta peque obus. p'sunt. vt. ff. de pac. et heredi. s. i. b. Quasi nouū sit. s. q'tum ad eū q' refutauit nō q'tuz ad aliū qui non refutauit nisi ei' cōfēsu hoc fieret. tūc em' et ipsi forte noceret. vt. s. qui. mo dis feu. amit. s. p'rerea.

coſuetu do qñqz vicit le sem.

Uicissōis. p' filio: hoc est p'tra ius romanū quo p' succedit filio etiā m'f. vt. C. ad senatūscō. t'ru. aut. defuncto. Sz hoc p'tingit. p'p' naturā feudi. z ita i isto casu p'suetudo feu. vicit legē. nimirū legū romanorū nō ē viliū auctoritas. sed nō adeo sui valitura momēto vt vsum yin cat aut mores. vt. s. de cog. feu. c. i.

De eo qui finem fecit agnato de feudo paterno.

Res erāt agnati v' plures: vn' eorū habebat feudum qd erat paternum: sed alter eorū finem et refutatio nem ei suisqz hēredibus z cui ipse dederit fecit. Decessit iste sine filio masculino: alter qui nō refutauit vendicat sibi totum: alter vero qui refutationem fecit vult ad successionem venire pacto non obstante. Sapientes quidam mediolanen. in interrogati responderunt nō ob stare illud pactū: nisi feudum omnino refutauerit: vel nisi ad hoc refutauerit vt domin' eū quasi de nouo beneficio inuestiret: tūc ei secuta inuestitura

De natura successōis feudi.

Uicissōis. p' filio: hoc est p'tra ius romanū quo p' succedit filio etiā m'f. vt. C. ad senatūscō. t'ru. aut. defuncto. Sz hoc p'tingit. p'p' naturā feudi. z ita i isto casu p'suetudo feu. vicit legē. nimirū legū romanorū nō ē viliū auctoritas. sed nō adeo sui valitura momēto vt vsum yin cat aut mores. vt. s. de cog. feu. c. i.

est nisi fuerit nat' surd' vel mut' vel cec' vel claud' vel aliter impfect' vt feudo seruire nō possit. tūc em' fm quosdā non succedit. vt. s. titu. an mutus vel als imperfectus in feu. suce. ca. in mutus. Accur.

De filia. licet em' filie vt masculi succedat: legib' tñ ad h'mōi successio nē aspirare nō possunt nec carū filij. vt. s. q' feu. da. pos. s. hoc aut notandū. z hoc verū est qm' p'ies femini sexus z ex femineo feu descendens in feudo nō succedit nisi ex pacto: vt h. et. s. de gra. suc. in feu. c. i.

De natura successōis feudi.

Primo determinatur clare que persone succedere debeant in feudo. secundo subditur quedam questio dubitabilis circa ius succedendi in feudo. secunda in s. dummodo scilicet. s. s. s.

Accessionis feudi talis est natura: q' ascendentes nō succedūt verbū gratia: pater filio: inferius vero filio patri succedit: et nō filia nisi ex pacto: v' nisi sit femineum: tunc enim succedit filia matri: et patri fm quosdam succedit nepos: ex filio sol'': et sic vsqz i infinitū. ex late re oēs p' masculos descendētes

a dño fuerit inuestita de b'fficio p'ris p'pter seruitium et amorē patris. tūc em' nō poterit ab aliquo reuocari ex parentib' suis. vt. s. que admo. ad fi. feu. perti. c. i.

Filia. hoc pot' referri ad ill' d' b' d' nisi ex pacto. pot' et referri ad ill' d' vel nisi sit femineū: z tūc intelliges q' ille p' descendit ex femina q' acq'sierat feudū illud: qdā tñ non habent in textu hoc verbum patri zc.

Secūm q'dā. dixerūt in q'dā d'. vt. s. de bñ. feu. c. i. Imo etiā fuerūt q' dixerūt q' et masculi nō succedāt i feu. femineo. i. p' femina acq'sito x'ū fm rigore cōsuetudinis feudū dici debeat paternū et nō maternū. vt. s. titu. an mari. suc. v'ro. in be. c. si femina.

Nepos ex filio. et non ex filia. p'ies ei femini sex' zc. vt. s. de gra. suc. in feu. c. i.

Sol'. sol' d' q'tū ad collaterales qm' donec descendentes sup'sunt nō admittūt collaterales agnati. vt. s. d' gra. suc. i. feu. c. p' successione. s. nūqd vna cū paruo admittēt ad successione aui i feu. i locū sui p'ris: Rñ. sic. cū iure isto cōsuetudinario nō sit phibitū imo pot' admittū cū b' q' p'ma cā sit liberorū in suc. feu. z inf' liberorū videant postea nepotes p'nerari. vt. s. p'di. ii. c. i. p'n. nimirū qm' appella tūc liberorū vel filiorū nepos p'tinet. nec ē pot' eos dub' appellatōri vocabulo iolare. vt. ff. de p. sig. liberorū. z l. iustia. c. z tūc ne etiam romano iure filius vna cum nepote ex filio motuo pos con succedit. C. de suis et legi. hēre. l. iij.

Diffi ex pacto z tūc demū succedet cū masculi nō extiterit. vt. s. titu. epz vel abba. zc. c. itē si epz vel abbas in fi. z. s. d' suc. feu. c. filia p'o. nec ei p'z loc' femine i feudi succed. donec masculus sup'extor eo q' p'm' fuerit iue lit' de eo. vt. s. de eo q' sibi vel here. suc. masc. z fe. feu. accepit. c. qui sibi. Accur.

Filia matri. vel nisi post mortē p'ris feuduz a dño redemerit. vel nisi

Imo etiā fuerūt q' dixerūt q' et masculi nō succedāt i feu. femineo. i. p' femina acq'sito x'ū fm rigore cōsuetudinis feudū dici debeat paternū et nō maternū. vt. s. titu. an mari. suc. v'ro. in be. c. si femina.

a Infinitu. hic potest notari qd infinitas rei licitum vel illicitum non vitiat nec excludit. et est contra illud genera le infinitas est curanda fm quod nota. s. qui feu. da. pof. s. hoc quoq; sciendum est.

b Paternu. s. qre dixit si feudu sit pfnu: none bi feudu pfnu possit pue: nerit ad nepotes: deniq; paternum feudu dicit dum a quocunq; ex supio rib' sit acquisituz vt statim sequitur paternu voco &c. hoc est ab eo pare te qui fuit agnati onis comunit. vt s. de gra. suc. i. feu. c. i. circa pun. Rñ. non id dicit pfnu qd illud non dicat paternu qd is per nent ad nepotes qz de eo patno no loquitur: s. dixit pa ternu eo respectu vt agnati remoue antur a suc. feu. do nec nepos supes t s. quado ad aus illius nepotis iaz perueniat feudu paternu qd debe bat ad agnatos de uentre si nepos no preccederet eos in gradu siue gradi bus. et de eo pater no loquitur. & hoc est qd dixit solus.

c Patruales. s. videt falsum. s. qz dicatur patruales cu sint nati ex eode patre vn poti' dicitur cofanguinei cum eode sanguine nati sint. de qb' ha bes rubrica specialē siue titulu in aut. de cofangu. & vte ri. fratri. col. v. patruales autē dicunt nati ex duob' fratri bus. vt in sti. de gradi. cogna. s. iij. et. ff. de gradi. affi. l. i. s. iij. sed dicas qd hi no dicunt patruales ex eo qd nati sūt ex eode patre. sed dicunt patruales cu filijs alioz fratrū: licet de illis no esset adhuc locut'. sed in sequētibz loque tur: s. qz dicit sic. & in alijs superiozibus &c.

d Pertinere. filijs enī existentib' masculis vel ex filio nepotib' vel deinceps per masculinu sexū descēdētib'. ce teri remouent agnati. vt. s. de gradi. suc. in feu. c. i.

De capitaneo qui curia vendidit.

Quidam. no cōtineri. licet fuerit vsus verbo ge nerali vel simplici. id tamē debet intelligi tm venditum de quo actum fuerit inter cōtra hē tes. vt argu. C. de trasac. si de certa re. & C. ad velleia. l. andemus. nec etiam fuit cogitatu de beneficio vendendo. argu. ff. de transacti. cum aquiliana. & l. qui cum tutoribus. s. i. vn de id tantū videtur venditū quod verbis fuit nominatū. ff. de euc. qui libertatis. & de fun. instru. et instrumē. leg. l. cum delationis. et l. predia. nec etiā a verboz sig. recedēdū est. & vt. ff. de legatis. iij.

non aliter. Item none potest haberi curia sine beneficio / & econtra: ergo vendēdo vnu non sequitur venditio alteri' argu. C. de proba. neq; natales. & l. ad probationē seruitu tis. imo ad venditionem vnius sequitur exceptio alteri'. argu. C. de pac. conuen. asm super do. l. si. et. ff. de sōpen. l.

aliter nec equaliter vocantur.

De capitaneo qui curia vendidit: an intelligatur de beneficio vendidisse.

Quidam ca pitane' in qdā curte sua bñfici um dedit militib' / & postea eā dem curia vendidit nō habita mentione beneficij. controuer sia est iter capitaneū & empro rem dicere emproze se curiam cum beneficio emisse / domino vero cōtradiciente ad eum be neficium nō pertinere. Respō detur illud beneficium in ven ditione non contineri / nisi ex presse de eo actū sit. **Q**ue situm esse apd me scio: si filij viuente patre dominum offen derit: ita qd feudū amitteret si pater decessisset: vtrū feudum amittat' vel non: fm istos sic fm. g. nō: et. o. similiter.

fructu. in prin. & l. in executione. s. penul. & ff. de excep. rei iudica. l. si quis cum totum. & pro accipiente contra dan tem debemus interpretari. ff. de contrahen. emptio. labeo et de verbo. obli. stipulatio ista. s. in stipul. hoc etiā multū videntur facere pro emproze: s. qz quia nō erat forte als em pturus nisi beneficium haberet. vt. ff. de mino. xv. an s. tutor: vgen. s. si. & de in diem adiec. q. si. & de solu. si alta. qua enim ratione vult venditor emprozi subtrahere bene ficium. s. qz quia specialiter non dedit: eadem ratione pōt ei subtrahere domos / vineas / et terras. & ita redigitur ad nichilū veditio. vt ergovi deat aliqd de disse videretur in terpretadum & beneficium datum esse. argu. ff. ad muni. l. i. et de le. i. si quando.

f De eo actum sit. in generali enim alienatione vasa lli nō cōtinent nisi de eis notatum fuerit dictum. vt. s. si de feudo cōtrouersia fuerit. c. in generali.

g Si filij. quicqd in isto. c. qrat' & respondeat hoc plene determinat in consli. f. de imperialē. s. in sup. hoc idē de terminat ibidē de vasallo vasalli qui dñm dñi sui offende rit. et id nō est hie multum insistentum.

h Feudum amittat. hoc ideo qz cogitationis penam ne mo mereat. vt. ff. de penis. cogitationis. nec enī puniri d3 affect' nisi secun' fuerit effect'. ff. qd qsq; iuris. l. ij. s. h. & de

labeo. econtra cu ria vedita & bene ficium venditū: et bñfi detur cum ad cu riam pertineat. ar gu. ff. si seruit' ven. spectās. l. penul. s. i. et de veditijs detur.

Quidam ca pitane' in qdā curte sua bñfici um dedit militib' / & postea eā dem curia vendidit nō habita mentione beneficij. controuer sia est iter capitaneū & empro rem dicere emproze se curiam cum beneficio emisse / domino vero cōtradiciente ad eum be neficium nō pertinere. Respō detur illud beneficium in ven ditione non contineri / nisi ex presse de eo actū sit. **Q**ue situm esse apd me scio: si filij viuente patre dominum offen derit: ita qd feudū amitteret si pater decessisset: vtrū feudum amittat' vel non: fm istos sic fm. g. nō: et. o. similiter.

precii in isto contractu infundationis appositus et ita vestitus unde certa actione ad id faciendum posset a dno conveniri. puta vel ex stipulatu vbi ad factu est obligatus per stipulationem. vel certi conditione vbi certu qd pmiserit. vel prescriptis verbis vbi stipulatio no interuenit. vel etiam con-

dic. ex maiusibus informata per patru: quod est in eptum dicere per eius refutationem actio domino competens tolleret. at cu libere feudu recipit no apposta aliqua conditione s; simplr fuerit de eo inuestit' nichil ei e pter sacramentum de quo deum habeat vitore si cotrafecerit si fidelitate iurauit: quia feudum amittit si culpa pmissit per quam amittere debeat. ad nichil ali obligat' est nisi ex natura feudi: nisi q; si dno non seruiert fm qd ex natura feudi debuerit ipsum feudum amittit. sicut enim iure consuetudinario feu. permittit vasallo feudu restituere: ita eode iure liberat' est postq; refusauit ab illa obligatione naturali qua tenebatur dno seruire. et hoc est qd ibi dicit ad seruiedum postq; refusauit non tenetur.

De prohibita feudi alienatione per lotharium.

Imperialis beneficii transducere. cum ipsi milites qui beneficia habent a dnis suis debeant ire cu eis quando vadit roma cum rege in hoste: id est in exercitu. illi aut vasalli qui cu eis non vadunt debent prestare eis ostenditias olim. s. in lombar. xij. denarios de modio. in theutonia tertiam partem fructuum facta computatione fructuu solimodo eius anni in quo hoste faciunt. vt. s. de cap. cor. s. similiter ostenditias. hodie vero aliter statutum est. s. q; si no iuerit secum in predicta expeditione vel illu pro se dno acceptabilem no miserit. tam in lombar. q; in alamania subministra re dno dimidiu redditus feudi vni anni. et si alteru istorum a dno admonit' siue vocat' spacio competenti no fecit feudu amittit. vt in costi. sede. imperiali. s. firmiter. et hoc debet probari. s. q; vocat' fuerit a dno per comparat' ipsius vas. vt. s. de pace iura. fir. s. vt autem equitas.

Consilio. secutus fuit imperator iste modis iustitiam in condenda lege. s; eam faciendo consilio proceru suo:

De prohibita feudi alienatione per lotharium.

Feudum va falli no alienent sine voluntate domino suoz: et si vasallus cotrafecerit pcoz et beneficium carebit: notari? et qui scripsit instrumentu officio suo priuabit et sit infamis. Bal.

Lotharius diuina fauente clemencia. iij. imperator romanorum pius felix inclytus ac trium phator et semper augustinus vniuerso populo.

Imperialis beniuolentie propitius esse iudicamus como da subiectozum inuestigare: et eozu calamitatibus diligenti cura mederi: similiter reipublice bonu/statum ac dignitate imperij oibus priuatis comodis sponere. q; circa oim fidelium nostroru tam futuroz q; presentiu nouerit vniuersitas: qualiter dum apud rocha lias fm antiquozum impatoru consuetudine p iusticia ac pa-

rum. vt. C. de legi. et con. l. humanum.

hac edictali lege. unde habet vi generalis legis hoc ipso q; in ea ponitur s; b; m; illud hac edictali. l. qd solum sufficeret etiam sequens verbum. s. in omne eum. et. ad hoc vt haberet vim generalis legis. vt. C. de legi. l. leges vt generales. Accur.

Permissione. alio enim si eorum consensu venditio fieret bene valeret. et hoc verum est siue dominus consentiat tacite ipsi reditio ni siue expressim. vt ar. C. de remis. pi. l. ij. et. l. si hypothebas. et. ff. de re. iu. creditor. qui est alij consensu sua iura perdit. vt. C. de admini. tu. cu qui dam. Sed quid si eo faciente et no contradicente vendatur? Rn. et tunc forte bene valeret venditio. vt argu. s. si de inue. inter do. et vas. lis ouatur. s. si autem aliquis. patientia enim sine contradictione habetur pro consensu expresso. vt arg. ff. de eue. quidaz. et. ff. ma. da. si vero. s. de papinian. et. C. de nup. si vt proponis. Itelligitur consenti re si presens fuit et non contradixit. vt arg. ff. de decu. ad honorem. s. vlti. ni tacite consentit. vt argu. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. sicut. s. no videtur. et hec vera sunt quando ex certa scientia consentit: alio enim potius videretur errare. vt. ff. de iudi. l. ij.

Commercium. puta forte precium ipsum accipiendo sub colore inuestiture. vt etiam pignori obligando. vt aliter alienando quod quidem facere non potest. vt. s. in conlitu. sede. imperiali. s. callidus. vel forte infundando alijs qui no possunt feudum seruire sicut ipse potest. cu non sit forte miles sicut ipse: vel etia dādo alia lege q; ipse habet. quod simpliciter prohibet facere. vt. s. de le. cor. radi. s. ex eadem lege.

Excogitare. non intelligas fm littera q; ex sola cogitatione paratur penam sequentem: sed intelligas de ea que iam processerat ad actum et factum compleuit: cum ex sola cogitatione non minuatur vtilitas imperij vel domini: et hoc est quod sequitur per quod imperij vel domini vtilitas. et. cu nemo debeat penam cogitatiois. vt notat' e. s. ti. pr. c. si voluerit. et q; huc intellectū facit etiā qd. s. dicit pco ac beneficio se caritur. et.

Patientia p consensu habet.

Cogitatio sola penam no meretur.

per quod videtur q̄ completa debeat esse venditio. Uel dicas q̄ bene debet pati vasallus penam inferiorē et sola cogitatione. s. q̄ beneficio debet carere vt hic sit vn̄ casus in quo patiat̄ quis penam cogitationis et tētationis. hoc est q̄ dicit in fraudem legis machinari tentauerit et c. et intelligas q̄ hic dicitur minuat̄: id est minui possit. et q̄ dicitur sequitur precio. s. q̄n completa erat venditio. ac beneficio: scz q̄n solum modo cogitauerat vel tētauerat: pro rem tamen intellectum puro meliorem.

Utilitas. hoc minueretur utilitas imperij si bñficiā ita alienarent̄: q̄m milites q̄ bñficiā viderēt nō irēt ampl̄ in expeditōez cū dñs eorū q̄d facere debēt. vt s. no. est. et ita viret imperij attenuaret̄ fm q̄ dicitur q̄d vires iperij attenuatas et c. dñoz sūt utilitas i hoc minueret̄: q̄m non possent ampl̄ habere ab eis offēditas supius nominatas: vel etiā alia seruitia q̄ vasalli dñis p̄stare tenēt. et hoc est q̄ dicitur in supiori pte istius legis. vbi dicitur suoz seniorū fuitia subterfugere.

Precio. q̄d p̄cū restituet̄ bone fidei emptori. vt i cōstitū. fede. imperialē. circa fi. i. rñ. Sed q̄d si esset malefidei ēptor̄: puta quia sciebat feudū eē q̄d emit̄: Rñ de. tūc non repetet̄ fm q̄d h̄ videt̄ dici vel aliō s̄i fraudē l. machinari tētauerit et c. q̄n videt̄ dicere tā de ēptore q̄ d̄ venditore. et ita s̄z hoc poter̄ referre istō cariturū agnoscat tam ad emptorem q̄ ad venditorem: de hac materia

dominorū minuat̄ utilitas. **S**i q̄s vero contra hec nfe legis saluberrime p̄cepta ad h̄mōi illicitum commercium accesserit: vel aliquid in fraudem huius legis machinari tētauerit: precio ac beneficio se cariturū agnoscat. not. rñi vero qui super hoc tali cōtractu libellum vel aliud instrumentum conscripserit: post amissionem officij ip̄sum infamie periculum sustinere sancimus Datum. vij. die mensis nouēbris. M. c. xxxvj.

Impera. loth̄a. aug. vniuerso populo. **P**rimo thema: secūdo questio: tertio responsio. secunda ibi: defuncti. tertia in p̄si. quas amputantes. Bal.

Satis bene dispositum ad utilitates regni et ad perniciosam pestem destruendam in scriptis inferere curauimus. quidam miles bina beneficia a duobus dominis p̄ ut solitum est acquisiuit: q̄ de cedens duos reliquit filios: q̄ paterna beneficia inter se diuidentes alter eorum suo domino pro beneficio q̄d ad eum p̄uenit fidelitatem nullo anteposito sicut pater fecerat fecit Alter vero frater pro suo beneficio alteri domino suo similiter quia nullum alium dominum habere videbatur / nullo anteposito fidelitate fecit. de functo posteriore fratre sine filiis vtrq̄ feudum in querimonia venit vt prius personaz et sic dominus posterior talez fidelitatem querit qualem ei frater fecerat: quas amputantes altercatōes sancimus q̄d

dicas fm q̄d pleni no. in dicta consti. fede. imperialem. **C** Ac bñficiū q̄d bñficiū dñs recuperabit nulla p̄ceptiōe obstante. q̄ q̄d ab initio nō valuit tractu t̄pis confirmari nō p̄t. vt. s. de cap. corra. c. i. et in p̄si. fede. imperialem.

Libellū. soute q̄ imbreuiauū t̄tū cōtractū ip̄m sup aliq̄ cedula: vel forte sc̄p̄it super aliq̄ chartula q̄nter debeat tractus celebrari quē dicit vñi ex p̄stentib̄ vel ambobus et nichil vltra fecit.

Impa. loth̄. au. et c. Eugenio pape et vniuerso populo.

Si vasallus intra annum et diem dolose non petierit inuestituram amittit feudum. si vero iusta causa impeditus non fecerit: nō perdit feudū. Bal.

Quoniam inter dominū et vasallum nulla fraus nec vllum malum igenium debet interuenire: idcirco p̄ h̄ac presentem legem sancimus: si vasallus non dolose per annū et dies steterit q̄ a domino sui beneficij inuestituram non petierit: feudum nō ob hoc amittat. dolus em̄ abesse videtur si iusta causa impediens steterit. Datum. vij. kalen. septembris: anno a natuitate domini M. c. xxxvij. indictione. v.

De pace tenenda in subditos et iuramento firmanda et vindicanda et de pena iudicibus apposita qui eas vindicare et iusticiā facere neglexerint.

Primo precipit imperator pacem iuramento firmatā ab omnibus seruari. secundo statuit penam non seruantibus. tertio prohibet conuenticulas et illicitas exactiones. quarto confirmat sacramenta puerum licita et casta illicita. quinto redit ad materiam feudorū secunda ibi: si quis vero temerario. tertia in s. cōuenticulas. quarta in s. itē sacramenta puerum. quinta in s. ad hoc qui alodium. Bal.

De pace tenenda inter subditos et iuramento fir. et c.

Infamie. et ita nō patiet̄ aliaz penā norari? p̄ cōstitutionē istā nisi q̄ off̄n̄ tabellionatus amitteret: infamia efficit̄. p̄ cōstitutionē aut̄ federeici imperialē decet solertia. d̄z similit̄ manū amittere in s. illo/ callidus. s̄z nunquid verū erit si sciens siue ignorans feudū eē ide instrumentū fecit. non puto q̄ ignoras puniat̄. nam nec vasall̄ alienas p̄ ignoratā punit vt. s. de cōtro. inter do. et emp. s. i.

Quoniam inter et nota q̄ lex ista fm locū h̄z i futurū: fm q̄d d̄ i p̄dicta cōstitutōe federic: imperialē. circa principium vbi d̄: vñi impator et c. nimirū cū h̄ac non dicat aliud de p̄teritis p̄tractib̄ leges em̄ et cōstitutiones futuris certū est dare formaz negocijs et c. vt. C. de leg. et consti. l. leges et cōstitutiones g. **S**i iusta cā. q̄n aut̄ itelligat̄ iusta cā impediri d̄. s. q̄ tē. m̄. inue. pe. c. i. et no. q̄ hec lex et su prior p̄xia inueniuntur i paucis p̄stentib̄ feudorū. vñi q̄ dubito vtrū sint leges vel si circas eas non iustici.

Ac edictali impio. et ita videt q lex ista no
bz locu nisi in filios q ei subditi sunt. sz nun
qd tenet francigenas et alios vltimobanos
q ei no sunt subditi. videt q no ex eo q hic
dicit nostro subiecti impio cc. sz dicas q eos

sir tenet: qm h ei
non sint sacramen
to subditi: sunt tñ
roe i perij ro. sub q
e debet cu ipsi fu
erit de iperio Zu
stiniani. vt. C. d of
fi. p. fec. pto. affric. l.
vi. i. col.
b **D**uces. q asit
dñr duces et alij se
quētes dñ. qd di
cas mar. dur. co. c. i
Accur.

c **A** de octo
uo ano. et ita hēs h
q post qd qd. x. vij.
an. hz legitimā eta
tem quātū ad hoc
vt teneat iurare q
pacē tenebit. aliud
tñ obseruat in con
tractib⁹ rerū mio
rum: qm tñ post qd factus est pube
s pōt iurare i cōtractu
suo. vt. l. e. l. s. itē sacra puber. Sz qd si post qd fact⁹ est pube
s iurauerit se no vēturū cōtra pacē quā cū aliquo iūm
eo suo fecerit: et postea qd venerit rōpēdo: nūqd puniet
pena ei⁹ legis? Rñ. forte nō fm q h dñr vt aliū sit i contra
ctu et aliū h. qm cū pacē reddidit de eo qd sibi factū est poti⁹
videt distrahēre qd cōtrahere: cū ille q i eū maleficiū cō
miserit erat ei obligat⁹: et nō iste ipi. si ei i perator: iste vel
let q p illō factū teneat: quare sñr de eo nō bñr sicut dicit
de maior. xvij. an. Uel dicas q bñ teneat pena hui⁹
legis. tñ et aliū est i generali pace de qua lex ista loqitur
qm oēs subditi i perio tenent i ter se seruare: et aliū est i spe
ciali pace quā si mior promiserit se firmā et ratā sp habi
turū et nō cōtrahētur et postea iurauerit spōte nō poterit
postea cōtrahere: cū loco maioris tunc habeat: tñc est
cōtrahere pmititēdo sup facto suo. sz i illa generali pace de
qua loqitur hic null⁹ videt dñere nisi qz iurat ad postula
tionē iudicis illi⁹ loci. nimirum aliqñ est qd licitū i spe
cie qd i gñe nō lz. vt ar. ff. qd cuius. vni. no. itē si. et ff. de ar
bi. l. itē si vñ. s. si i duos. et l. si de leg. s. lz i vxi. et ff. cō.
pdi. i tradēdis. et ff. si qd cau. s. et si qd sit. et ff. de con. et
demō. cū ita. et de acq. hñ. si qd michi. s. iustū. notab⁹ q h q
etas legitia dñ. xvij. an. ad pacē iurandā. sic ē i iure lōbar.
bz legitia etas sñr. xvij. an. ad dñendū. vt i lōbar. de phi.
alie. mi. l. i. itē eodē iure bz legitia etas. xij. an. ad spōsa
lia dñēda. vt i lōbar. de phi. nup. aduēiēte nouissima. als
bz legitia etas. vij. an. ad cōsentidū pfi. volētī facere fili
os naturales sibi filis vel eqles. vt i lōbar. de suc. l. iij. iu
re aut ro. bz legitia etas. xv. ad dñendū. vt. ff. de mi. l. i. als
xvij. an. quātū ad hoc vt quis possit p alio postularc.
vt. ff. de post. l. i. s. q. et l. si. d. ex cau. ma. po. i fi. als bz legi
tia etas pubertas. s. ad testamēta faciēda et ad nupti
as contrahēdas: et quātū ad hoc vt possit qd testoniu
z ferre: et ad contractus faciēdos cū iuramento. vt i l. p.
dicto ri. s. cum ergo. et l. si. de nup. i p. et ff. de testi. restiū.
s. lege iul. de vi. et l. ea. l. s. itē sacramēta. bz autē puber

Federicus dei gratia roma
norum i perator et semper au
gust⁹: vniuersis subiectis suo
imperio salutem.

Ac edicta
li lege i p
petuuz va
litura iube
m⁹: vt om
nes nostro
subiecti i
perio verā et perpetuam pa
cem inter se obseruent: et in
uolata inter omnes perpetuo
obseruetur: duces⁹/marchio
nes/comites/capitanei/valua
tores/et omnium locorum re
ctores: cum omnibus locorum
primatibus et plebeis a deci
mo octauo anno vsqz ad septu
agesimum⁹ obstringantur iu
ramento vt pacem teneant: et
rectores locorum adiuent in
pace tenenda atqz vindicanda
et in fine vniuersiusqz quin
quēni⁹ de predicta pace tenē
da omnium sacramēta reno
uentur. **S**i quis vero aliq
d ius de quacūqz re vel facto
contra aliquem se habere pu
tauerit: et iudiciālem adeat

tas i masculis. xij. annorū. i femininis. xij. an. quo tem
pore dñr viri potentes. l. si. q. mo. test. l. fir. circa pñ. aliter
bz plena pubertas i masculis. xvij. an. i feminis. xij. scz
quantum ad alimenta vsqz ad pubertatem relicta. vt. ff.
de ali. et ciba. lega. l. mela. aut. als bz legitia etas ex quo
qd excessit hantā
quantum ad hoc
vt possit emancipa
tioni cōsentire. vt
C. de emāci. l. pe. i
fi. bz autem hantā
mior. vij. annis. vt
C. de in. delib. si in
fanti. l. pñ. als bz le
gitia etas. xvij. an.
no. quantum ad hoc
vt non possit qd re
stitui aduersus cō
tractuz quem fecit
i miori etate. vt. C.
de tempo. i iteg. re
su. l. vi. ex hoc ergo
qd bz h colligi pos
test q nullus mi
nor. xvij. an. debe
at compelli iurare
de pace. vñ ex hac
l. potest notari bo

num argu. q mior. xvij. an. non tenetur per se pugnare
cum non compellitur i pugna iurare. arg. l. si leg. ille em
q pugnam facit debet iurare q nullā rem habet q ad ma
leficiū pertinet. vt i lōbar. qualr qd se de. nullus cam
pio dñr iurare de astu. vt i pñ. titu. si qd aliū asto. et ma
xie cū iuuenilis etas excuset cum a pugna per se facien
da. vt i pñ. titu. l. vi. nec iure lōbar. iuenitur de alijs le
gitia etatibus nisi quas superius noiauius.
d **C** usqz ad. lxx. an. post illud vero tempus nō debet cō
stringi iurare sicut nec testoniu dicere compellitur hmoi
senes maiores. lxx. annis. vt. ff. de testi. l. i. i. i. et de iureiu
ran. l. iij. Accur.

e **Q**ui quēni⁹ hoc forte debet fieri propter illos q iā
peruenerunt ad. xvij. an. q nondum iurauerant propter
miorē etatem. et ppter illos q iam excesserunt. lxx. et vt
magis remittatur qualr pacē debeant seruare. nichilo
minus tamen tenentur eam seruare propter prius iura
mentum cum ipsi non iurent ad tempus: perpetuo effi
debent eam seruare. vt in princ. huius. l. dicitur. hodie
autem non seruatur huius renouatio: imo potius sit con
tra. renouat em sacramētū societatum et coniuratōnū
que pzhōbitre sunt per hanc. l. i. s. conuenticulas.

f **P**ace tenenda. subaudi et de adiūdis locorum re
ctoribus in pace tuenda atqz vindicanda. et hoc est qd supe
rius dixit vt pacem teneat et rectores locorū adiuent et
vel dicas non renouabuntur sacramēta nisi de pace tenē
da. et intelligas q ibi nō dicitur q debeant iurare de ad
iuuandis rectoribus: sed dicitur q post qz iurauerit pacē
tenere debeat adiūare rectores in pace tuēda atqz vindi
canda. et ita construas. vt pacem teneant: scz iure iuran.
astri gan et facies pñctū. et volum⁹: subau. siue iubemus
q adiūuet locorū rectores. potē tñ intellectū puto vtiorem
g **D**e quacūqz re. quā forte aliqz sibi dñr ex cōtractu vel
quasi: vel ex maleficio vel quasi.

h **U**el facto. qd forte sibi facere tenetur ex pacto. vel for
te sibi fecit: puta iniuriā vel quid simile.

Iuueni
lis etas
excusat
quem a
pugna.

a Potestatis. h. qd si no habeat iudicialē p̄tatem ⁊ de-
bitor suus fugit: nunq̄d sua auctoritate poterit rem ab eo
auferre: ita vt no incidat in cōsultationē illā si q̄s in tantā
C. vnde vi. vel ius crediti amittat. p. l. illā extat edictū di
ui marci. vel debeat in iudicē expectare: Rñ. dixerūt qui
dam q̄ tūc etiā nō
expectata iudicis
auctoritate pote-
rit ei rē sua aucto-
ritate auferre. vt
ar. C. d. iude. ⁊ cel.
nullus. ⁊. C. de de
cu. l. general. l. i. r.
q̄b nō credo veruz
esse. verū est em̄ si
ipse fugeret q̄ pos-
set eū detinere do-
nec ad iudicē pos-
set eum perducere
vt. ff. que i. frau. cre
di. aut pretor. §. si de bitore. nō tñ poterit ei p̄ violentiā rem
auferre fm̄ q̄b satis dicitur in predicta. l. general. ⁊ no. ff.
q̄b me. cā. sup. illa. l. p̄dicta extat edictū. S. qd si nō fugit
Rñ. nec tunc sua auctoritate debeat auferre. verū tamen
si timet rē suam v̄fucari vel p̄scribi vel timet aliter actio-
nē suam tpe periturā actionē forte iniuriarū vel aliā: debe-
bit. prestari publice in scriptis cū subscriptione tabella-
riorū: vel si nō poterit eos habere subscriptioē triū testiu
q̄ vult agere cōtra eum ⁊ p̄ eum nō stat sed p̄ iudicē q̄ ab-
scens est. ⁊ hoc facit vbi aduersarius h̄z domiciliū. ⁊ ita in
scr̄ipit tps. vt. C. de an. excep. l. vt perfectius.

b Exequitur. et nō sua auctoritate. als em̄ incideret i edi-
ctum diui marci vel in cōsultationē illā si q̄s in tantā. vel in
alias cōtra quas faceret. idcirco em̄ vigor iudiciorū ⁊ iu-
ris publici tutela est in medio cōstitutā ne q̄s sibi ipsi p̄-
mittere valeat v̄tionē. vt. C. de iude. ⁊ cel. nullus. sed si iu-
dex noluerit ei facere iusticiā ipse iudex tenebitur sibi re-
sarcire dānū. vt. J. e. l. §. iudices vero. si hō maior iudex fue-
rit puniet in. x. lib. au. si minor in tribus vt ibidem sequi-
tur: si quis vero temerario.

c Pacē violare. q. d. nos volumus q̄ oēs ita sent i pa-
ce quā iurauerint vt si aliq̄s passus fuerit iniuriā ab aliq̄
forte an̄ pacē iurātā: vel et forte post vel aliq̄d ei debeat: q̄
adeat iudicē ⁊ p̄ eū ius suū. p̄sequat et nō p̄ se sumat vin-
dictā vel ius. alioq̄n tanq̄ pacis violator puniet. ⁊ hoc
est q̄ sequitur si quis vero temerario ausu.

d Centū librarū auri. ⁊ ita dñt illi puniri in. c. lib. au.
⁊ alij iudices m̄loz pena fm̄ q̄b sedtur. ⁊ ita puniūt maio-
ri pena maiores q̄ m̄loz. ⁊ hoc ē v̄crū pecūiariter fm̄ q̄
h̄ ē. multo maḡ: t̄m̄ pena sūt digni ⁊c. vt. C. de epi. ⁊ cle-
ri. presbyteri. in fi. hoc em̄ q̄ sunt marchiones vel duces
vel comites habent a p̄ncipe. vt. §. q̄s dica. dux. c. l. cor-
poraliter aut̄ maiori pena debent puniri minores. vt. C.
de sum. tri. nemo clericus. ⁊ hec vera sunt q̄ prestabunt
dictā penā: ⁊ p̄erea punient fm̄ qualitatē criō. ⁊ hoc est
q̄b sequitur homicidiū quoq̄ ⁊c. et p̄terea resarcient dā-
num ei contra quem pacem ruperint: vt hic statim sequi-
tur: et damnum passo ⁊c.

e Iniuria. q̄ quidē iniuria inspicī a iudice debeat si
fuerit atroc vel nō: inspicī ēr debeat in quē ⁊ a quo facta vs
iniuria serit iniuria ⁊ quoloco: vt maior estimet ex p̄sona vel loco
augent fm̄ q̄ hec oia dicitur insli. de iniur. §. atroc. vt fm̄ q̄lita-
loc⁹ ⁊ p̄ tē iniurie debeat puniri. Itē inspicī debeat si descendit
sona. iniuria ex. l. cor. puta cū dicat se pullatū vel verberatū vel

potestatem: et per eam ius si-
bi competens exequatur.

Si quis vero ausu temera-
rio predictam pacem violare
presumpserit: si ciuitas est pe-
na centum librarum auri ca-
mere nostre inferenda punia-
tur. oppidum vero triginta li-
bris auri mulctetur: duces au-

domū suā p̄ vim ingressam: an descēdat ex turisdicōe p̄to-
ris sicut alia est p̄ter p̄dictā: vt illa q̄ descendit a lege puni-
atur arbitrio iudicis. S. in vtraq̄ pena corpali ⁊ pecuniaria
p̄p̄ cōtumeliā. vt. ff. de iniur. §. si om̄ib⁹ in p̄toria hō in-
iuriā passus estimabit suā cōtumeliā ⁊ iudex corpale. vt i
si. de iniur. §. pena
et hoc inspiciet an
agat ciuilit̄ an cri-
minaliter: q̄b fieri
pōt. vt in p̄mo ca-
su pena iponat h̄z
q̄ supius dictū est
si criminaliter ex-
traordinaria pena
officio iudicis puni-
nietur. vt isti. p̄di.
ri. §. in sūma. vtrū
aut̄ possit agi vna
si actus fuerit alia
variā. dixerūt em̄

tem/marchiones/ et comites
quingenta auri libras pre-
stent. capitanei quoq̄ et mato-
res valua sores viginti auri lib.
puniant. minores vero valua-
sores ⁊ oēs alij predictę pacis
violatores tres lt. au. iſſere co-
gant: ⁊ dānū passo h̄z leges re-
sartiāt. ¶ Iniuria seu furtū

quidā q̄ si agat q̄s p̄ iniuria sibi facta ciuilit̄ non poterit
posse agere criāl̄ vel e. p̄t̄ ei vtraq̄ agi. vt. ff. de iur. p̄-
tor. §. i. §. si agat ciuilit̄. p̄ eo q̄ seru⁹ suus sit dolo malo
infect⁹ nichilomin⁹ poterit possea agere criāl̄ ⁊ c. vt. C.
q̄n ciui. ac. p̄. cri. l. i. ⁊ hoc dixerūt tali rōe: q̄ q̄n aliquid sit in
iuria nō habet estatio rei familiaris. i. dāni dati: sed tñ
cōtumelię. ⁊ d. vero nō cōsentit cū eis in p̄tiori casu: sed in
posteriori sic. ⁊ hoc tali rōe. s. q̄ in eo casu quo q̄s h̄z tui-
lē iudicis est estatio vtrūq̄. §. tumeliā factā ⁊ penā corpa-
lē. is hō q̄ iniuriā passus est neutri estabit. in eo hō casu
in quo q̄s p̄toria h̄z ipse estabit ⁊ tumeliā suā tñ. iudex
hō penā corpale tñ. ⁊ id i hoc casu si egerit ciuilit̄ potit
possea agere criāl̄. vt. C. q̄n ciui. ac. p̄. cri. l. vna. ⁊ itel
ligas q̄ hic loq̄tur de ea iniuria q̄ sp̄āl̄ b̄z cōtumeliā q̄ a
cōtemendo dicta est. h̄z gñat̄ dicat iniuria q̄cōd nō iure
factū est. vt. ff. de ini. l. in prin.

f Seu furtū. qd sit furtū ⁊ vñ dicat habes insli. de obli.
q̄ ex delic. naf. §. i. ⁊. §. furtū aut̄ sit. ⁊ ff. de fur. l. i. §. fur-
tū. fures em̄ sunt q̄ occulte ⁊ sine armis furtū ⁊ mittunt.
vt in aut. vt nulli iudi. §. q̄ nos. col. ix. q̄b furtū poterit
puniri ciuilit̄ ⁊ criāl̄: ciuilit̄ puniet furtū manifestū in qua-
druplū. nō manifestū in duplū. vt insli. de obli. q̄ ex quasi
delic. §. p̄ca. ⁊ §. vl. ⁊ de ac. §. ex maleficijs. ⁊ §. dupli. ⁊ §. q̄
dupli. ⁊ totū erit pena siue q̄druplū siue duplū. res ei ip-
sa furtiua cōdici p̄ se potit. vt insli. de actio. §. ex maleficijs
⁊ de obli. q̄ q̄si ex delic. §. vl. p̄ pena hō dabit furti actio: q̄
actio q̄n dat ad q̄druplū est p̄toria. vt insli. de ppe. ⁊ tēpo.
ac. §. furti q̄q̄. q̄n hō dat ad duplū est ciuilit̄. vt insli. d. no
ra. ac. circa p̄n. ⁊ ita dñs Jo. b. eas signavit i arborē actio-
nū. q̄b aut̄ ē furtū manifestū ⁊ q̄b nō manifestū d̄t insli. d. obli.
q̄ ex delic. naf. §. manifestū. ⁊ §. nec manifestū. criāl̄ pōt
puniri furtū: puta q̄ fur corpali puniet. ita tñ q̄ nec moia
tur nec aliq̄d et abscondat h̄z alr calligari d̄. vt i aut. vt nul.
iud. §. q̄ hō. col. ix. dū tñ in facie ei⁹ nichil inscribat ne fa-
cies q̄ ad sicutā dinē pulchritudis celestis est figurata ma-
cule. vt. C. de penis. si q̄s in metallū. iure aut̄ lōgobardo
rū h̄riū fit. q̄n. p̄ p̄mo furto d̄z ei ocul⁹ erui. p̄ sc̄bo nafus
scarpelari. p̄ tertio hō d̄z moui. vt in lōbar. de fur. ⁊ ser. fu.
si q̄s latro. ⁊ hoc verū est q̄n criāl̄ puniet. si aut̄ ciuilit̄
puniet: tunc si mascul⁹ fuerit ⁊ liber ⁊ furtū fuerit: manife-
stum: sibi nonū red̄det ⁊ p̄ culpa soluet. lxxx. soli. si furtū
fuerit vsq̄ ad. x. siliq̄s siue soli dos. ⁊ si nō poterit soluere
d̄z moui. si aut̄ fuerit nec manifestus: tur cū nouum red-
det. si aut̄ fuerit seruus eo modo puniet excepto q̄ p̄ cul-

furtum
pena: et
q̄ sint fa-
res ⁊ q̄-
tuplicet

pa soluetm. xl. fol. vt in lombar. p. reb. titu. l. i. q. iij. r. iij. r. hec vera sunt in masculino. si autem fuerit mulier libera: tunc pro manifestis totum nouum reddet. alia enim culpa ab ea non debet requiri. p. 20 q. passa fuerit in iura cum de p. d. n. fuerit in furto. vt in lombar. p. reb. titu. si mulier libera. eodem modo punietur. p. non mani

legitime puniatur. **H**omi

cestium quoque et membrorum oris dictatus. Vel dicas et hoc verum puto quod predicta lex bene est lex. et pro lege debet seruari: nam quod principi placuit legis habet vigorem. quecumque enim per epistolam et subscriptionem statuit vel edicto precepit legem esse constat. vt. ff. de consi. p. n. l. i. factus enim in ea continetur vt eabulum edictum quod in §. illo si quis alium dicitur. cum ibi dicitur si quis alium: et quod si fuerit illud pacis edictum quod fecit de pace tenenda. immo videtur iussisse quod per omnes partes regni deberet seruari ex hoc quod ibi dicitur circa p. n. per vniuersas regni partes. et quod sufficit ad hoc vt vim obtineat edictum. vt. C. de legi. et consi. l. iij. Et si hoc dices quod iniuria puniri debeat si quod dicitur in illa. l. m. illis casibus in quibus loquitur. scilicet quando fit post pacem. veritatem si iudex videbit magis puniendum inspecta atrocitate iniurie et inspectis personis iniuriam patientis et facientis et loco: magis puniet vel etiam minus puniet si viderit minus puniendum predictis inspectis. fm. quod dicitur in l. de iniur. et. ff. de iur. cum per illa. l. id non prohibeat. qm. non mutat. et. vt. C. de testa. sancimus. quicquid enim in ea. l. non est specialiter expressum id veteribus. l. videtur relicti. vt. C. de appel. p. cipim. si hoc idem intelligas de pena furti nisi forte quantum ad penam corporalem que debet forte fieri fm. quod dicitur in predicta. l. §. si quis quinq. solidos valet. et. in. l. §. em. videatur p. duru. lex tamen ita scripta est et seruanda. vt. ff. qui et a quibus ma. l. si. vel non. l. p. spe. et legislator. nisi quod forte hodie derogatum est ei per contrariam consuetudinem.

Legitime puniantur. fm. leges. §. q. ro. fm. quas leges debet puniri iniuria seu furtum. nunquid fm. leges antiquas romanae et nouas: an fm. l. l. logobar. puniet iniuria fm. quod dicitur in lombar. de concu. §. 2. in it. de pla. seu fer. seruoruz et alioruz. et furtu. s. l. r. fm. quod sup. nota. est. an dices predicta debere puniri fm. l. p. d. i. de pace tenen. §. si quis alium. et se quatuor. et §. si quis. v. fol. valens. et. R. fm. l. lombar. non punietur cum iste fuerit romanorum imperator. unde intelletur tamen de legi. romanis. nam ille qui romana lege vivit ei subiacere debet vt in lombar. vt. r. a. po. inf. qua le. viuere velit. l. i. Et tamen stabis noue et karolus fuit imperator quod illa. l. si quis latro: com didit quod est in lombar. de fur. et fer. fugi. R. fm. l. §. fuerit imperator non tamen fuit romanus. vel dicas quod non fuit imperator: immo videtur quod tamen fuit francoz et lombardoz. vt in lombar. qua. di. lege ho. suas res ser. de. l. i. in fi. nec inuenit in illo libro quod fuit imperator nisi per subscriptiones sup. l. eius factas ab his qui compilauerunt lombar. sub titulis competentibus siue rubricis. imo p. illam. l. qua fecit. s. primam: appellatur tamen rex. vt in lombar. de epif. et. l. i. vel dicas quod stetit rex per multos annos francie et lombardie ante quod romanum imperium haberet. et tunc fecit. l. predicta: vt appetit p. capitulare fuit si quis p. ordinem inspererit in lombar. com fusa non intulata. nec enim inuenitur nisi noue leges fecit se postquam fuit imperator siue. r. vt in vlti. charta capitularis sui reperitur. non enim ille fuit karolus qui dicitur filius fuisse pipini. sed fuit ille qui fuit pater pipini. vt p. reb. c. inuenitur char. vi. et in lombar. de epif. et. l. i. et hoc statuiamus. et ita dices fm. quod sup. dictum est quod non puniatur per. l. lombar. immo nec p. l. predic. §. de pa. tenen. cum forte ipsa non est lex: nec pro. l. debet seruari. maxime in isto casu. nec imperator iste voluit ea. Lesse nisi vt seruaretur id quod est in ea: donec conderet. l. de pace tenenda. et super his qui in ista continentur. unde postea hanc legem fecit generale quaz voluit perpetuo debere obseruari fm. quod in p. n. l. §. in perpetuum valitura. et. et quod illa non sit lex. pbatur ex eo quod in ea de in p. n. §. et obus ad §. littere iste peruenierunt. per quod videtur quod non est lex: sed fuerunt littere quas mittebat per

Legis forma quod subditos suos non faciendo mentionem de omnibus subditis suis. sed de his tamen ad quos peruenierunt: cum forte non peruenierunt nisi ad paucos: et eas forte misit statim cum recepit coronam sicut faciunt omnes imperatores. nec enim seruauit in ea filium condende legis quem ipsemet seruauit ista dices hac edicali. l. et alijs quas fecit: et qualis debebat seruare: et etiam seruauit Iulianum fm. quod dicitur in. C. de legi. et consi. vt. generale. et. l. humanum. quaz etiam seruauit Lotharius in sua. l. superio. remanet et ego quod per illas leges romanas debent puniri et puniuntur si quod superius notatum est. nec enim voluit imperator iste derogare: alius. l. per predictam. l. §. de pace tenen. si lex est immo voluit quod in suo vigore deberet permanere. et hoc pro

batur ex eo quod in eadem dicitur circa p. n. vbi dicitur. Inde est quod nos tam diuinas quam humanas leges in suo vigore manere cupientes. et hoc est quod hic proxie dicitur. §. et dā nū passo fm. le. et. et non dicitur fm. l. q. b. eodē mō d. h. c. intel ligi legitime puniantur. i. fm. l. sicut in p. n. huius glo. expō situm est. nec volu it tamen repilogare ver bum illud fm. le: ges causa pulchri

cidium quoque et membrorum oris dictatus. Vel dicas et hoc verum puto quod predicta lex bene est lex. et pro lege debet seruari: nam quod principi placuit legis habet vigorem. quecumque enim per epistolam et subscriptionem statuit vel edicto precepit legem esse constat. vt. ff. de consi. p. n. l. i. factus enim in ea continetur vt eabulum edictum quod in §. illo si quis alium dicitur. cum ibi dicitur si quis alium: et quod si fuerit illud pacis edictum quod fecit de pace tenenda. immo videtur iussisse quod per omnes partes regni deberet seruari ex hoc quod ibi dicitur circa p. n. per vniuersas regni partes. et quod sufficit ad hoc vt vim obtineat edictum. vt. C. de legi. et consi. l. iij. Et si hoc dices quod iniuria puniri debeat si quod dicitur in illa. l. m. illis casibus in quibus loquitur. scilicet quando fit post pacem. veritatem si iudex videbit magis puniendum inspecta atrocitate iniurie et inspectis personis iniuriam patientis et facientis et loco: magis puniet vel etiam minus puniet si viderit minus puniendum predictis inspectis. fm. quod dicitur in l. de iniur. et. ff. de iur. cum per illa. l. id non prohibeat. qm. non mutat. et. vt. C. de testa. sancimus. quicquid enim in ea. l. non est specialiter expressum id veteribus. l. videtur relicti. vt. C. de appel. p. cipim. si hoc idem intelligas de pena furti nisi forte quantum ad penam corporalem que debet forte fieri fm. quod dicitur in predicta. l. §. si quis quinq. solidos valet. et. in. l. §. em. videatur p. duru. lex tamen ita scripta est et seruanda. vt. ff. qui et a quibus ma. l. si. vel non. l. p. spe. et legislator. nisi quod forte hodie derogatum est ei per contrariam consuetudinem.

Homicidium. ille enim qui homicidium fecit capite puniri debet. vt. §. de pa. tenen. §. 1. in fine. et. l. cor. de sicca. da capite? pena talis est. vt. in l. de pu. iud. §. item lex cor. de sic. te puniet eodem etiam modo puniatur si causa hominis occidendi cum telo ambulauerit: vt. ibi dicitur. §. 2. et. C. ad. l. cor. de sicca. is qui cum telo. immo et si causa furti faciendi cum telo ambularet eadem lege teneretur. vt. ff. ad. l. cor. de sic. l. i. et hoc verum est quod ita punietur homicida nisi pugnam vel aliter p. bauerit quod ad sui defensionem illud fecit. vt. §. de pace tenen. §. i. is et qui aggressor vel alium in dubio vite discrimine constitutus occiderit nullam calumnia ob id factum metuere debet. vt. C. ad. l. cor. de sic. l. i. et. ij. quod enim quis ob tutelam sui corporis fecit iure fecisse estimatur. vt. ff. de iusti. et. in. vt. vim. item hoc est verum si habuit voluntatem occidendi. si enim non voluntate sed forte casu eum occiderit impunitus erit: quoniam crimen non contrahitur: nisi voluntas nocendi intercedat. ea enim que improviso casu potius quam fraude accidunt fato non noxe plerumque imputantur. vt. C. ad. l. cor. de sic. l. i. et. l. iij. in maleficijs enim voluntas non exitus spectatur. vt. ff. ad. l. cor. de sicca. dicitur. Item hoc verum est quod ita debet puniri vt dictum est: et preterea bona eius fisco applicabuntur si non reliquerit ascendentes vel descendentes vsque ad tertium gradum. quo casu eis concedetur: excepto crimine lese maiestatis. salua tamen dote vxoris. vt. C. de bonis damna. aut. bona damnatorum. et. C. ad. l. iul. maiesta. quisquis. Et autem homicida a facte iudicium fugerit: tunc res eius mobiles publicari debent in populo et dispescari: alia vero imobilis.

dabant heredibus suis iurantibus et obseruantibus fm quod continetur. s. de pace tenenda. s. si ho pacis violator. et hec vera sunt in violatore pacis: in alio ho idē puto ser uandū qđ i predicto aut. s. nisi forte: dices vt maleficiū nō remaneat i punitū: qđ saltē legitima tñ ascendēt: et de scendentibus vsq; ad tertū gradū re linqat. interest ei rei publice ne maleficia remaneant impunita. vt. ff. ad l. aquil. l. ita vulne ratis. p. p. cadum autē puniet s; qđ dicit. ff. et. c. ad. l. pompe. s. parr. et insti. de publi. iudicijs.

Diminutio vel aliud quodlibz delictū legaliter vindicet. Iudices vero et locorum defensores/vel quicūq; magistrat⁹ ab impatore vel eius voluntate constituti seu cōfirmati qui iusticiā facere neglexerint: et pacem violatam vindicare legitime supederint: dānum omne inturiā passo resarcire cōpellā tur. et insup si maior iudex est: sacro erario penā. r. librarum auri prester: minor autē pena triū librarum auri mulctetur. Qui vero ad predictā penam persoluendam inopia dinoscit laborare: s; corporis sui correptionem cum verberibus patiatur: et procul ab eo loco quē inhabitat quinquaginta milia ria per quinquēniū vitā agat.

Dom⁹ vbi cōueniunt aut percussit. vt. s. notatū est. et hoc similiter intelligas fm de terminationem superius notatam. s. se defendēdo aut nō. aut voluntate vel non hoc fecerit.

Constitutū et ita no. hic qđ ab imperatore debent iudices et locorū defensores et alij magistratus vel ei⁹ volū tate cōstitui. et hoc verū est excepto in lombardia qđ priuile giū h; ab eo vt lombardi p se iudicea faciāt dū tñ ab eo cōfirmant/ qđ male seruat fm qđ cōtinet in pace quā im perator cōstātie fecit cū ipsis qđ scripta est infra inferi⁹ in quatermo signato. U. et hoc est etiā qđ dixit seu cōfirmari quod forte dixit. ppter predictā pacē. et hoc verū est qđ de bent iudices in ciuitatibus cōstitui. s. qđ iura reddere pos sint. parū est enī ius esse in ciuitate: nisi sint qui iura red dere vel regere possint. vt. ff. de ori. iur. l. ij. s. post originē.

Iusticiā facere neglexerint. ita qđ eā nullo mō fecerit idē puto et si cōtra ius litigatoris fecerint puta sentētia n do ptra quē nō debebāt: forte corrupti p̄cio aut gratis. qm tūc nō patiet solū penā estimationis dispēdij: sed etiā ip sius litis cū eā suā fecerit. vt. C. de pena iud. qui male iu di. l. vlti. dz enī tūc cōdēnari ad verā litis estimationē nisi foret filiusfamilias qđ cōdēnat quaten⁹ peculii paritur. vt ff. de iudi. l. filiusfamilias. hec vera sunt qđ dolo malo ita iudicauerit. si autē non dolo sed per imprudentiā male iu dicauerit: tūc cōdēnari debet quaten⁹ equū visum fue rit iudicanti. vt insti. de obli. que ex. quasi delict. na. circa pun. r. ff. de var. et extra. cog. l. fi.

Ad predictā penā. hoc refert ad primū dictū. s. ad iudices qui predicta facere neglexerint: s; vt puniantur vt. I. sequitur si predictam penam nō potuerint soluere. Sed nāquid ad violatores pacis posset referri. s. qui pro:

Judic⁹ male iudicatis pena.

pter inopiam nō possunt soluere penā cōtra eos statutam superius. s; vt eodē modo debuerint cum verberibus pcul ab eo loco in quo habitant absciri: quare nō. vt dicas qđ referat ad supius dictū et ad primū et maxime cū violator pacis nō cōmiserit homicidiū vel aliud delictum propter quod dz capite puniri in ipso iudicio latione pacis. imo multo fort⁹ deberet referri ad eos cum sit tale delictū propter qđ etiam deberet capite puniri. nā in les turbator pacis capite punitur. vt. ff. de re mil. l. fi.

Conspiraciones fiunt confiscatur: et receptans violatorem legis pari cum eo pena puniet. Baldus.

Conuenticulas quoq; in ciuitatibus/ omnes iuratiōes et extra etiā occasione parēte le/ et inter ciuitatē et ciuitatē/ et inter psonā et psonā/ siue inter ciuitatē et personā modis oibus fieri prohibemus: et in preteritū factas cassamus: singulis cōiuratorū pena vni⁹ libere auri puniendis. **Ep̄os** ho locorū ecclesiastica censura violatores hui⁹ sanctiōis donec ad satisfractionē ventant volum⁹ cohercere. **Receptatorū** b⁹ etiā malefactorū qđ predictā pacē violauerit: et p̄cā emētibus nrām indignationē subitur⁹: et eis d̄ penis fertēdit⁹. p̄terea bo

minorari potest. ppter inopiā. vt. C. de mo. nul. leos. in fi. sed hoc qđ hic dicit p̄git. ppter enormitatē criminis.

Conuenticulas. sic et alij prohibentur conuenticule fieri collecta multitudine in quibet parte ciuitatis vel vicij vel cuiuscūq; loci. vt. C. de his qui ad eccle. confu. denun ciamus. r. de epis. r. de conuenticulam.

Coniurationes. qualitercūq; ergo fiant cōiuratiōes prohibentur per. l. istam et cassantur. quod male hodie obseruatur. imo totum cōtrarium faciunt ciuitates maxime lombardie p partes qđ sunt in ciuitatibus et compagine. vt ita loqr. sic et alij prohibent cōiurationes negotiatorū s; vt sp̄s diuersorū corporū negociatiōis nō minus qđ inter se statuerint venundent. vt. C. de monopolis. l. i. r. c.

Receptatorū. pessimū est gen⁹ receptatorū sine qđ⁹ Re ceptare nemo diu p̄t. et p̄inde debēt puniri sicut latrones p̄tato ff. de recepta. l. i. r. de of. p̄to. cōgruit. idem forte esset si eos res qui nō receperint. sed cū eos possent apprehendere accepta pe sint: eo cunia vel parte surreptorū eos dimiserint: cū in pari cāvi rā pena deant cū eis. arg. ff. p̄re. titu. l. i. in fi. imo iure longobar. si postqđ deprehenderit eos dimiserint oē dānū p quo de prehenso fuerint tenentur emendare. vt in lombard. de fur. et ser. fu. l. si quis furem.

Fertēdit⁹. puta cū in pari facinore sint cū ipsis viola torib⁹ qđ sentēdo. qđ enī par facin⁹ cōiūnat et cōiurof: qđ similis pena comitat. vt. C. de ep̄i. r. cleri. si quēq; in fi. faciētes et consentētes pari pena cōstringunt. vt. C. de sacrosan. ec. iubemus. s. hyconomus. hoc est verum nisi forte ille qui recipit sit eius affinis vel cognatus: quoniam tunc debet absolui nec forte seuerius cōdēnari. non est enī par cū. s. delictum eius qđ nichil ad se gūten

Inopia penā sustinet cum non au corporaliter verbe fert sed rib⁹ debeat puni auget.

28

pomponius, restitutione autē tollit iuramentū in pōsitū qz representat cū maiorē: vt hic. s. iuramentū siue ei' effe- ctū tollit in pōsitū? dolo: qz nō dicitur colucrari. vt. ff. de dolo. l. ne er dolo. qd ergo nunqd res erit in articulo. vt. ff. q. po. l. pig. ha. claudi' felix. Rñ. nō: s. mior postulabit rēsiōne cel- sante actione de dolo q nō pōt habere locū. ⁊ si opponat de iuramēto replicabit de dolo: qz dolo induxit eū ad id. vt ar. C. de trasfac. sub p̄tertu. ⁊ l. si ex falsis. ⁊ arg. ff. de iu- di. si p̄tor. s. marcell'. ⁊ hoc cū p̄stat adhibitiū doli forte p suasdente ei q in nullo ei tenebat. ⁊ q ipse lōge plur' erat ei obligat' vel sibi mō. Quid si alio fuis blāditijs minorē induxit ad hoc forte dicēdo q ex fide fecerat: qz in aliq' min' bñ fecisset ei ⁊ talia: vel qz valde p bono haberet si sic cū eo p̄beret. nunqd tenebit si iurauerit qz in aliq' le- sus sit vt nec restitua? Rñ. vtiqz: qz nō ē aliquid infidēduz sic aliqd ex sua industria p̄seq. vt. C. arbi. tu. si desinatus ⁊. C. si q̄s ali. testa. phi. l. si. et. ff. de lega. ij. l. uci'. s. sēmpio- nia. ⁊. ff. si q̄s ali. te. pro. l. si. utē qd b̄t sponte: nō b̄t ad diffe- rentiā ei' qd infiduz ex iuris necessitate sit: vt cū cedit vñ actionē cōtra aliū. vt. C. de admi. tu. l. ij. s. vlti. et idem in similibus. Accur.

a Sup cōtractib'. hic q̄ro an sit intelligēdum de q̄cūqz cōtractu etiā legib' infidictio: Rñ. nō: nā iuramētum in pō- situm cōtra leges ipō iure nō valet nec p̄firmat p̄ctum cō- tra. l. l. in iū. vt. C. de legi. ⁊ p̄sti. nō dubium. i. fi. ⁊. ff. de pac. iuris gē. s. gñaliter. ⁊ de le. i. si q̄s inclinō. s. vl. ⁊ i. aut. sce- nicas nō solum. col. v. s. fi. ⁊. ff. de obse. lib. l. pe. nec ob. si bi- cas qz deierat qz nō videt deierasse. vt. ff. q̄ satis d. cog. l. vl. sed in isto nonne p̄ctus alienandi rei imobilis sine de- creto est p̄. l. vt. C. de admi. tu. l. l. ex q̄ tueres. in fi. ⁊ de p̄- di. mino. fere p totū. ergo ⁊ sacramētū nulli' d̄z cē mōmēti Rñ. non est p̄. l. cum hac. l. fede. sit approbatum hac. l. sa- cramēta pubez. ⁊. c. vel illud in p̄ctibus infidictio iure cō- muni. Itē q̄ro qd si minor vendiderit ⁊ iurauerit ⁊ dece- ptus sit vltra medietatē iusti precii an possit venire con- tra? Rñ. p. vtiqz qz agit vel vltimum p̄ciuz suppleatur. vt vt rescindatur p̄ctus. vt. C. de rescin. vlt. l. ij. sed Jaco. bu. idē: sed alia ratione dicendo qz factū nichil aliud opatur nisi qz representat eum maiorē. vnde est qz ipse sicut quis maior poterit postulare vel p̄ciū suppleri: vel p̄ctum resc- indatur di data electione actori. vt in predic. l. factū em̄ interposi- tum priuat cum a p̄uilegio suo. s. restitutiōis qd ei. p- pter etatē cōp̄cti: non autē a iure cō: qz hoc non potest fa- cere. vt. C. de trasfac. si ex falsis. ⁊. C. de nō nume. pe. l. vl. nec mirum qz difficult' tollit ius cōe qz p̄uilegium: cum etiā difficultus inducat. vt in aut. de re. ec. non alio. s. qz qz verisite. in fi. Quid de maiore iurante se deceptū vltra di- midiam? Rñ. forte idē cum non supsit ei nisi ius cōe. do- mino tñ. p. visum fuit contra. vt nichilominus contraue- nire possit predicto modo. quia non agit precise vt rescin- datur contractus: sed vt iustum p̄ctum restitua' et sup- pleatur: vel cōtractus rescindatur. et facit pro hoc: qz sa- cramentum ius cōmune non tollit. vt. s. nota. ⁊ probatur ff. de acquirē. pos. si quis extraneus. l. rñ. ⁊ l. si seruum q̄s nō tollit s. vlti. sed domino meo visum est cōtra. vt nota. in sum- ma de rescin. ven. quia venditor sic agendo altera ratione viget emptorem rescindere cōtractum. vt. ff. de condi. in- sti. l. que sub conditione. s. sed si sub iurisiuradi. s. hoc tñ est argumē. ff. de iure patro. adigere. s. i. Sed quero an hoc sit intelligēdū in venditione facta cum interpositio- ne decreti: an idem ⁊ si decretum non interuenit. Rñ. vtiqz in omni venditione: quia aliter inutiliter videretur adiecta: cum hoc etiā lex. C. si aduersus vē. id inducat. et maxime cum hoc indistincte h̄ dicatur. res etiā in dubio

sit potius interpretanda vt valeat q̄ percat. vt. ff. de leg. i. si quando. ⁊ ad muni. l. i. Itē quero si iurauerit aliquis in genere seruaturum se om̄s contractus quos fecerit tē- pore minoris etatis ⁊ postea vēdat ⁊ nō iuret: an teneat? Respon. videtur qz non: quia ex confessione non solet q̄s absenti obligari. vt. ff. de confessio. certum. s. si quis. Itē quia res inter alios acta ⁊. ⁊ ad hoc facit. C. si aduer. vē- di. l. i. vbi dicit emptori iurandum esse. Item est argu. ad hoc. ff. qd cuiusqz vniuer. litem eoz. s. sed si ita. Item pro hoc est p̄fens littera super cōtractibus. vnde si aliter fi- at nō valet. vt arg. C. de senten. et inter. l. prolatam. ex ad- uerso videtur contra hac ratiōe: quia constat eandem ra- tionem subesse et cum alio iuratur. ⁊ quia nichilominus faciens contēnit religionem diuinā: et delinquit ⁊ nichilominus propiā turpitudinem allegat. vnde cum eadez subest ratio idē debet subesse ius. vt arg. ff. ad. l. aquil. il- lud. sufficit em̄ quia deierat: idē qz ferendus nō est. vt. C. de indi. vi. l. ij. in fi. Itē qz cōtra factū propriuz venit. vt. ff. de adop. post mortem. ⁊ in hac questione satis puto qz si prius ita iurauerit ⁊ postea in cōtractu dixit se velle tene- ri illo iuramento qz teneat: et ita videmus de cōsuetudi- ne obseruari. Item quero si minor vēdidit ⁊ iuravit ⁊ an- tēqz traderet cecidit a possessione: postea ad eum redit ali- quo casu: an si nō p̄feler vel nō restituit cā emptori agē- ti postea videatur facere cōtra sacramētum? Respon. vti- qz cum nōdum tradiderat: sed si iam tradiderat tunc se- cus erit. cum iam videatur liberatus solutione eius. vt no. C. de trasfac. si quis maior. fm̄ ajo. Uel dic idē i pro- qz casu: quia agere videtur: et controuersiam facit etiam reus excipiendo et cōtradidendo. vt arg. ff. de procu. non solum. s. sed si status. et. C. si pars hereditas. petis. permit- tendum. Sed quid si primo vēdidit nec iurauerit: s. post- ea ex interuallo iuravit se ratum habiturū ⁊ non cōtrauē- turum. nunquid cōfirmabitur vt teneat precedēs contra- ctus: qz a principio nullus fuerit ipō iure? Rñ. vtiqz. ar- gu. ff. de iudi. licet. arg. contra. in sti. de aucto. tu. s. vlti. itē quia ⁊ maior factus ratum habēs etiā sine iuramēto cō- firmat eandē venditionē: qz ius ipō iure nulla fuerit. vt C. si maior. sa. ra. ha. vel non. l. i. ⁊. et arg. ff. quozū lega. l. i. s. prodest. Item quero an lex ista locum habeat in spi- culatione vel in renūciatiōe: videtur qz nō: qz contract' proprie is est qui vltro citroz dant' ⁊ accipientem obligat. vt. ff. de ver. sig. l. labeo. ij. mior autē qui promittit nō se alij sed alium sibi obligat. Itē minor qui renūciat nō contrahit: sed potius distrahit vt alibi dicitur i soluto de bito. vt isti. qui. mo. re cōtrahi. obliga. s. is quoqz. in fine. Sed contra puto. s. vt hoc nomen contractus accipiatur pro omni obligatione ad exemplū eius qd dicitur in edi- cto p̄toris. vt. ff. de mino. ait p̄tor. in prin. et argu. ff. de his que in frau. credi. l. i. s. ait. et. ff. de iudi. omnem. et. ff. qui. ex cau. in pos. ea. l. vl. Quid si iuravit se nō venturū contra sententiā vel cōfessionē vel arbitriū? Rñ. vtiqz ⁊ tunc tenet. nā in iudicio quasi contrahitur. vt. ff. de pecu. l. iij. s. idem scribit. ⁊ maior etiā si tale pactum fecisset nō veniret contra appellandū. vt. ff. qui. app. li. vel non. l. ij. s. mo. puto qz saltem appellare possit. quia nō est de iure cōmuni. nam iurando solum perdit p̄uilegium etatis. vt. s. dixi. sed nunquid ⁊ tunc in aliquo tenebit sententiā cum curator ibi non affuerit? Rñ. idem: vt nota. s. in. viij. q. Quid si iuravit quis se non venturum contra testamē- tum: distingue vtrū proprium an alienū. si contra pro- prium non tenet: quia testamēto factio iuris publici est. vt. ff. de testa. l. iij. qd autem iuris publici est pactis priua- torum nō potest tolli. vt. ff. de pac. ius publicum. nec etiā

Sacra-
m
re p̄t
maiorē

Sacra-
m
ius cōe
nō tollit

Contra-
ct' noie
oia obli-
gatio cō-
tinetur,

per pactum potest aliquis maior libertatem testamenti facienda sibi auferre. vt. C. de pac. l. pactu qd do. r. ff. pro so cio. cum duobus. S. idem rñ. si aut contra alienum distin gue vtrum potuit tenere pactum de iure comuni fm di stictione nō. C. de pac. l. vl. quo casu pretudicatur ei. nam testamentum con- numeratur inf cō- tracto. vt. ff. de duo bus reis. eadem. an nō: in quo casu trauent de iure cōi: vt als. s. nota. l. rj. q. Quid si filius

contractibus rerum suarum non retractandis inuolabilib^o custodiantur. Per vim autem et iustum metum etiam a ma-

trimonijs: qd dotē quā dedit p filia sua priori viro nō pōt diminuerē nisi postea clade aliq supueniēte. vt. C. de rei vro. ac. aut. sed qvis. s. contra videt cū talis diuisio fiat inf filios animo donandi: et donatio inf eos nitatur viri bus. vt. C. de inofficio. do. l. ij.

ioribus (maxime ne querimoniam maleficiorum commissoz faciāt) extorta nullius eē mo menti iubemus.

b Rerū. s. corpa liū: r incorpaliū itē mobiliū r imo biliū. rei em appel latio gñalis est. vt ff. si cer. pe. l. i. r de s. b. sig. rei appella tio. r l. i. de re. cor-

po. et incorpora. per totum. Accursus.

c Guarū. i. p. p. i. r. vt. ff. de p. b. sig. s. b. u. r. de leg. iij. si qd suos suos. Quid si sup reb^o alienis p. i. puta qd r m alienā veditur r iuravit. Rñ. pñōne pñe ad id nō respice re cū hic tñ de reb^o suis loquat. qd ergo stabo legi veteri vt dicā ipō iure nō valere. vt. ff. de re. co. q. sub tu. magis. s. i. vel dic q teneat sicut a quio maiore als facta. vt. ff. de p. hen. emp. l. rē alienā. r qd dicit rerū suarū: large accipiat q. d. sup contractibus suis r c.

d Inuolabilib^o. i. incorruptibilib^o. i. sine violatiōe vel cor ruptiōe aliq r quātū ad agēdū r quātū ad excipiēdū. r qd tū ad dñiū trāferēdū r accipiēdū. ar. ff. de acq. re. do. sta tuas. r fami. her. inter coheredes. s. i.

e Iustū metū. qz si van^o fuisse timor fesset. vt. ff. quod me. cau. metum. r. l. metum aut s. i.

f Maiorib^o. marie si maiores. i. potētiōres vi vel me tū stulerāt ne maleficiorū pmissoz extorta r c. Uel pōt legi fm aliā sram aliter: p vi autē et iustū metū etiā a maioribus: marie ne qrimonia maleficiorū commissoz fieret.

g Querimonia. etiaz si nulla facta vel deposita fuerit qrimonia de maleficio pmissa nulli^o momēti sit r ipō iu re nō valeat. S. in isto nunq d p hoc dicea q edictū qd me tus cā sublatū sit r q ad actionē r q ad exceptionem ex co inductā. vt. ff. qd me. cā. metū. s. qd. r. s. iulian^o. r. s. volē ti. r. s. ex hoc edicto. cū videat p. l. itā q dētus p metū ini tus ipō iure sit null^o que pstat p leges vete tenere. vt. ff. qd met. cā. l. si mulier. r. l. pe. r. anpe. r. C. d. iu. s. i. dolo. Rñ. mīme. nā qd dicit null^o eē momēti. subaudi qstū ad effe ctū. sic r als accipiunt hec s. b. a. ff. qd me. cā. l. q. in carcerē. S. hec rñō nō placet. ppter s. b. a. pcedēta ne qrimonia maleficiorū pmissoz extor. r c. r q hec s. b. a. sint posita. ppe hec significāt vt qd sit ipō iure sit nullū. vt. ff. d. s. b. ob. l. gñalr. et. C. de legi. et consi. non dubium. in fi. Dicit ergo hoc esse referendum ad sacramenta tñ per vim extorta de quibus s. dixerat. qd probat etiam s. b. um aduersatue posi tum propter pcedēs verbū s. p. c. Sed in isto quare ma gis tollit iuramentum ipso iure q contract^o. Rñ. quia effe ctus iuramenti debilior est: r eocm nulla inducit obliga tio: sed robur quoddā qd pstat contractui cui accedit. s. q possit efficaciter conueniri qui als non poterat auxi lio restitutionis obstante si sponte interponatur. hic ergo effectus quasi debilior tollit vi vel metu illato. qd non est in effectu qui ex contractu inducitur quasi fortior: qd ex eo inducitur vltro citroq obligatio. vt. ff. de verbo. sig. l. labeo. et supradictam lecturam lego fm litteram talem quam habebam per vim autem et metū iustum: subaudi sacramenta interposita scilicet a puberibus de quibus dictum est. Accur.

h Extorta. hoc ē dicere hoc qd dicitur est. s. verū est i iuramentis a puberibus sponte extortis. nam iuramenta

S. iij

Renunciare potest iuri sui fauore intro ducto.

fa. minor renunciauit macedoniano r iuravit. Rñ. nō te net: qz nec maior renunciare potuisset cum nō sit fauore ei^o inductū: sed odio creditor. vt. ff. de condi. inde. qui exce ptiōne. sic em baref materia peccādi qd est cōtra publicā vtilitatem. vt. ff. ad macedo. l. i. i. pñ. et insti. qd cū eo. i. pñ. Quid si mulier minor renunciauit vellei. r iurauerit. Rñ. tenet: nā si maior renunciauit cū sit eius fauore inductū teneret: vt in pñdicta. l. q. exceptionem. r. ff. ad vellei. l. vlti. s. pe. r. C. qñ mu. of. tu. sum. l. vl. Quid si minor sit pñsus se pecuniā accepisse mutuo r renunciauit exceptioni nō numerate pecunie r iurauerit se non venturū cōtra. Rñ. non poterit aliquo modo venire contra fm eos q dicunt maiore renūciante nullo modo debere admitti. r. vel fm nos dabitur ei exceptio doli r ita in hoc grauabit vt tunc pōbet nō nteratā pecuniā: sicut als diximus in maiore renūciante vñ sum. de nō nu. pe. Quid si minor donauit cā mortis et iurauerit se nullo tēpore reuocaturū. Rñ. tenet nec reuocat: nam minor etiam de iure cōi potuit do nare: quia et testari potest. vt. ff. de dona. cau. mor. tam hīs. et insti. quib. ex cau. ma. non pos. s. penul. nam r ma ior potuisset renunciare iuri reuocande donatiōis: cū hoc sit eius fauore inductum vt censetur priuati iuris: licet aliud sit in testamenti factiōne. vt. s. not. vnde r filius. donare potest causa mortis patre consentiente sed testari non potest. vt in pñdi. l. tā hīs. r. C. de testa. nemo. Quid si donauerit simpliciter et iurauerit: videtur forte q non tneat: quia etiam decreti auctoritate facta ipso iure non valet. vt. C. si ma. s. ra. ha. l. vlti. s. fi. Sed cōtra pnto cuz representat maior ppter iuramentū. vt. s. no. nam si ma ior factus donasset nō repereret. nec obstat q hoc non po test facere decreti interposito: quia illa non tollit restitu tionem. vt. C. de pte. mino. siquidem. iuramentū tñ tollit vt hic. Quid si minor iurauerit transactiōne: venditiōne vel aliū dētū similitē firmū habere. nunq d si de facto cōtra uenit r deterat infamabit: r als penas subibit q pñetur C. de tras. si qd maior. Rñ. nō infamabit r si penas alias subeat. vt arg. ff. de hīs q no. infā. l. vl. qñimo videt q nec alias subeat penas nisi qd subiret maior: q nō iurasset. cū factm nichil aliud opet nisi vt maiore eū respiceret. Uel qd veri^o est dic q oēs penas pñdictas subire coget: qz con stat dētū tenere. vñ si ffaciat pñit sicut quis maior: q iu rauerit: cū in delictis nullo etatis auxilio debeat ei succur ri. vt. C. si aduer. deli. l. i. r. ff. de mi. auxiliij. s. in delictis. qd si filius. minor iuravit pñi dēdo forte eū eo cū renūciaue rit bonis mñis: sicut pleriq facit. Rñ. nō valz. nā stipu latio inf maiores dēta cū parentib^o iquoz pñre sunt inu ntilis est. vt in s. i. de iuri. s. i. s. i. inu ntilis. Quid si pater diuisit bona sua inf filios em ancipatos et iurauerit: nun qd poterit venire. Rñ. vti q: tum qz nulla fuit dēta obli gatio: nec fuisse etiā si maior esset. tū qz liberū debuit ha bere cōmūtādī arbitriū: qd hoc fallat in casu fauore ma

extorta per vim vel metu nedū ab eis: sed etiā a maiorib⁹
xxy.an.nullius momenti sunt ipso iure maxime si fuerint
sup eo exposita nec deponat querimonia malefactorū cō-
mēta p mīssorū. r merito dixit maxime. qz reipublice interest ne
vi aut merum tus.cum cōcordan
nō va-
lent. tū ibi possit.

De allodiis.

Ad hoc
nō po-
terit. r
no. h
casuz

quē in sūma nor. f.
q vasallus amit-
tit feudū sine cul-
pa sua. sicut et als
qs amittit feudūz
nō sua culpa/ s; p
pter culpā alteri⁹.
vt. s. in q. cau. feu.
amit. s. deniq. r. s.
si vasall⁹ feudo pri-
uef cui dese. c. i. s;
nunquid in isto ca-
su tenebit ei ad in-
teresse dñs. scilicet
vt vel ei pster esti-
mationē vel aliud

Alteri⁹
culpa
quāz nō
cet.

De allodiis.

hoc qui
allodiū suū
vendiderit
districitū
r iurisditio-
nem impa-
toriswide-
re nō preiumat: r si fiat nō va-
leat. **S**ipō ptigerit allodi-
um aliquod etiam infeudatū
conferri ecclesie vel pro obla-
tione fidelium/ v; per emptio-
nis r venditiōis alteriusve hu-
iusmodi cōtractum/ infeudat⁹
nisi per gratiam ecclesie tanq̄
de nouo recipet feudū quod

sibi det feudū eiusdē quātitatis r bonitatis: Rñ. puto qz
sic tāq̄ si cum inuestiuerit de re aliena. vt. s. si de feu. va.
interpel. fue. c. negociū. et. s. de inuest. re. alie. c. cū de re. cū
enī impator p hanc. l. illd beneficiū ei nō abstulit: merito
in veteri consuetudine relictum intelligitur. arg. C. de ap.
pceptimus. in fine.

Desiderat. sicut als dicit q ratio equitatis diuersas
species actionum nō excludit: ex quo ex similibus nego-
cijs descendunt. C. de consti. pe. l. vlti.

Cum ipso. vel alium pro eo dño acceptabilem mītē
do. vt. l. i. proxi. s. firmiter etiā statuimus.

Estipēdia. q als dicunt ostendit in lōbar. f. xij. dena-
rios i modio. in alamania tertiā partē fructū feudi eius-
dem anni quo expeditio indicta est siue quo fit exercitus
et hoc fm corradū. vt. s. de ca. cor. s. similiter i ostiditjs. s; z
pō se de. impatorē dñi dñi reddū feudi vni⁹ anni. tā i ala-
manā/ q; in lombardia. vt. l. i. proxi. s. firmiter et statuim⁹.

Legitima. i. per se. vel per procuratorē suū facta pre-
sentibus als paribus forte duob⁹ v; trib⁹. debebit enim
dñs eū in ppta psona vocare vel mittere. pcuratorē suū
ad eum et debet habere secū duos vel tres de parib⁹ pro
testibus vtentat secū in expeditione romana cū impato-
re siue rege. r tūc erit legitima vocatio. r hoc est qd sequit
cōsulci p cōpares suos r. c. r ita notab; fm hoc q ista voca-
tio dz fieri corā parib⁹ ad hoc vt legitia sit: sicut als dz fieri
noua inuestitura corā parib⁹ ad hoc vt legitie fiat. vt. s. q
testes sut necessarij ad pbādū nouā inuesti. c. i. r. c. seq. vel
intelligas hāc legitima ēvocationē si dñs eā rite fecerit
vt dicit coram paribus spacio cōpetenti inter vnam voca-
tionem et aliam forte. vij. vel. x. dierū spacio interposito. sic
cut als fieri dz citatio quādo dñs vult cōtrouerfiā facere
vasallo vel ecōtra. vt. s. de milite vasallo qui cōiurax est
c. dñs vocat militē. Uel etiā dicas q tūc erit legitima si do-
minus eū vocauerit p cōpares ipsius vasalli puta qz dñs
mitteret ad euz duos vel tres de vasallis suis qui dicunt

compares vasallo quē vocat quasi simul cum eos pares
scilicet vt debeat ire cum eo domino in expeditionē re-
gis. r fm hoc ita cōstrue. si devocatione sua legitima r.
et fm hunc intellectum dices q sufficit si probet etiā per
altos ita factā fuis-
se vocationem. pti-
ma tamen exposi-
tio vel etiam secu-
da melior videtur
f. **P**er cōpares
suos. sed qd si non
habuerit spares?
Rñ. forte tunc suffi-
ciet si etiam per ex-
traneos tunc pro-
betur: sicut etiam
als dicitur de no-
uis inuestitura que
p̄t fieri corā extra-
neis testibus si do-
minus non habet
pares. vt. s. qui tes-
tes sunt necessa-
rij ad probandum
no. inue. c. i. r. c. se.

habebat retinere nō poterit.
Et autē eqtas que in pari-
bus causis paria iura deside-
rat⁹ per vniuersitatem totū im-
perij seruetur: firmiter statu-
mus tam in italia q; in alama-
nia vt quicūq; indicta publica
expeditione romā ad suscipiē-
dam iperij coronā regem aut
sub rege dñm suū non adiua-
uerit: aut eūdo cum ipō / aut p
quātitate feudi stipēdia⁹ mili-
tie p̄soluēdo / si devocatiōe le-
gitia a dño suo cōiuncti p ppa-
res suos poterit feudū p̄dar⁹
r dñs in suos vsus illud hēat
redigēdi liberam facultatem

proba-
tionum
inopia
pbatorū
tales admittūtur
admit-
tunt q
als re-
pellerē-
tur.

qui als repellerētur. vt. C. de here. et ma. quonia. r de re-
pu. consensu. r. ff. de test. l. serui responsio.

Perdar. et ita nō. hic aliam ingratitudinē p quā va-
fall⁹ feudū amittit r ad dominū libere reuertit. hoc idē
habet. l. l. proxi. s. firmiter etiam statuimus. r fm q; hō
et alias ingratitudines plene nō. in summa.

Facultatem. sed nunquid hoc intelligitur siue fuerit
paternū feudū siue nouum: ita vt nō solū filius: sed etiā
agnati excludant a domino? Rñ. forte sic cum r indistin-
ctē hoc dicatur. Cum enim lex nō distinguit nec nos di-
stinguere debemus. vt. ff. de of. p̄li. l. iij. r de publi. de p̄s-
cio. Item nonne huc talis est iniuria que respicit domi-
num cum eum contēnit q secū nō vadit sicut debet: ergo
debet oīno ad eū pertinere feudū vt hanc habeat siue in-
iurie vltionem. vt. s. in qui. cau. feu. amit. s. deniq. immo
qd plus est respicit ipm imperatorē cum eū teneatur ad
iuuare in ipa expeditione: vel dominū suum. et hoc est q
s. dicit regem aut sub rege r. c. cū etiā per hoc q nō vadit
in dicta expeditione: vel aliū nō mittit vt dictum est: vā
stipendium milite nō soluit/ minuat vtilitas impe-
rij: r vires eius attenuantur. et hoc est de quo lotharius
in. l. sua conqueritur. s. l. proxima imperialis. quasi circ
medium r circa finem. Uel dicas q huc loquitur tantum
de nouo feudo vel etiā de veteri ad qd non veniūt agnati
cum eos non habeat vasall⁹: licet enī h non distingua-
nos tamen in isto casu debemus distinguere. et fm detur
minationem veteris consuetudinis intelligere. scilicet vt
lz vasall⁹ delinquat in isto casu: et si ad filiū nō veniat: ad
agnatos in si h; pueniet. et hoc ē qd dz. s. si vas. feu. p̄i.
cui dese. c. i. ibi lz ad agnatū qñq; p̄tineat r. c. r ita intelligi
dz qd legit. s. in q. cau. feu. amit. s. deniq. s; vt ibi loquit
de nouo feudo. lz enī sit h a lege omīssū: tñ nō dz omīssū a
reigiōe iudicāta. vt. ff. de test. qñst. et de spon. oratio. cō
enī hac. l. noua nō est sp̄aliter dicta: hoc veteri cōsuetudini
relictū intelligi dz. vt. arg. C. de ap. pceptim⁹. in si. p̄ter

si intellet? verios videt p ratione q assignat. B. in q. cau. fe. amur. s. dentis. cu ibi videat etia de pno feudo loqui

De probibus feudi alienatione per federicum.

Merialē. v. pignozare. phibet ergo hic ex ptesum pignozis obligatio de feudo in totū vt in partē ali-

quam sicut proxi. diri totū vel partē aliquā. r. quod est ptra p. qui cō trarium notauit. s. de alie. fe. c. i. sed nunqd poterit dominus ppuitate feudi obligare sine cōsensu vasalli. rñ. lex cora. nō dicit q possit obligare vel nō. sed dicit q dñs nō pōt ide facere cābium vel precariū siue libellum. vt in lōbar. de bene. et. l. i. v. s. fi. et. s. de suc. fe. l. mulier. ar. nō est q possit obligare. vt C. de v. l. i. q. r. ff. b. pig. ac. tutor. i. fi. b.

Seu alienare. si aut alienauerit deinde redemit. arg. est q nō amittat. ff. de ali. iudi. mu. causa fac. l. ex hoc. s. si quis. et. ff. qui. mo. pig. v. h. y. sol. sicut. arg. cōtra ff. de po. l. i. s. si rē. lmo casus expressus est. s. ti. qd iuria sit si vasallus post alienationem feudi illud recupeperet. c. p. tereza.

Quid si vasallus legauerit feudū extraneo pro suo. v. l. extraneo de feudo herede instituit nullis agnatis vel descendentibus. rñ. nō videt alienari vt sic dñs eū inuestire cogatur. vt arg. ff. de ali. iudi. mu. ex hoc. s. sed herede. r. de leg. i. l. pater. s. iulian. sed qñtō hūc accedit r. illa an p aliū liceat feudo fuit. michi tñ videt q nullo mō cogi debeat dñs eū inuestire. qz nō tenuit legatū vel heredis institutio in feudo facta. nec enim valet ordinatio de functi in feudo facta. vt. s. de suc. fe. in prin. et. s. qualiter olim. po. fe. alienari. s. donare. Sed nō nē vasall' pōt feudū in dotē dare p filia sua. arg. est q possit. C. de natu. lib. l. i. q. in fil. et. ff. si quid in frau. pa. l. i. s. sed et. si. r. ff. qui. mo. pig. vel h. y. sol. sicut. s. quod si in dotem. casus tamen est expressus q nō potest. vt. s. qualiter olim poterat feudum alienari. s. donare. Sed nunqd poterit in emphiteosim perpetuā dare. rñ. forte nō cū emphiteosis perpetua non procul ab alienatione distet. vt in aut. de nō alie. aut

De phibita feudi alienatione per federicum.

Hac legē facta etiā antiq̄ q̄rūciūq; cassat r bonafidei emptori p̄ciū restituit: et tabellio qui instrumētū tale scribet cū infamia p̄uabit officio r manum amittet. Bal.

Hedericus dei gratia romanorū impator et semp aug.

Mptalem dicit sollertis ita respub. curaz gerere / et subiectoū cōmoda inuestigare: vt regni v. l. itas incorrupta persistat: r singuloz status iugiter feruetur illesus. quapropter dum ex predecessozum nostrorū more vniuersalis curie rōchalie pro tribuna li sederemus: a principib' italicis tam rectoribus ecclesiastozum: qz alijs fidelib' regni: nō mōdicas accepim' qrelas. qz bñficia eozū r feu. qvas. ab eis retinebāt sine dñozum lnia pignozū obligauerāt: r quadam collusione noie libelli vendiderāt: vnde debita seruitia amittē-

permutan. eccle. rebus. s. alienationis. col. ij. s. nos igit. c. Sine pmissioe. qd si dñs pmissit vedere amico r vasallus postea vendidit alij. arg. est q nō possit. ff. qui. mo. pig. v. l. h. y. sol. sicut. re. s. illud. d. C. p̄scriptioe. qd qd sup facto p̄scriptiois notatum est. s. de capi. cor. c. i. hic repetas.

tebant: r honor imperij r nre felicitis expeditōis cōplemētū minuebat. Itabito ergo cō silio episcopoz ducū marchionum et comitū / simul etiā et palatinorū iudicū r aliorū p̄cerū: hac edictali deo p̄p̄tito perpetuū valitura lege sanctimus: vt nulli liceat feudū totū vel partē aliquā vendere vel pignozare: v. l. quocūq; mō distrahere seu alienare: vel pro aia iudicare sine pmissioe illi' dñi ad quē feudū spectare dinoscit. vñ impator lothari' tñ in futuro precauens ne fieret legem promulgauit. Hos autem ad pleniorē regnitulitatem prouidentes non solū in posterum: sed etiam huiusmodi alienationes illicitas hac tenus perpetratas hac p̄sentis sanctione cassamus r in irritum deducimus: nullius temporis p̄scriptioe impedite. qz quod ab initio de iure nō valuit: tractu temporis quale scere nō debet: emptori bone fidei ex empto actione de pretio cōtra venditorē cōpetente.

Callidis insup machinationibus quozū dā obuiates: qui precio accepto qñ sub colore

ca sine r applicabil' fisco q successor est male acq̄storū. vt ff. de iure fil. l. i. lunt. nec puto q emptori malef. detur re. sciens fecerit vt alid sit in re simpliciter alienata. fm qd dicitur in. d. l. si fundū. de euic. r. C. cō. vtri. iu. si fratres. rē ent alienā quē vendere posse nulla dubitatio est. vt. ff. de cōtra. hen. emp. r ven. rem alienā. et hoc forte ideo vt aliquā penā sustineat de tali illicito p̄tractu ab eo sciēter facto. si cut et notarius qui in plus punit cum officij et manum amittat cum infamia. vt. i. sequitur. s. scriba vero r. sic ergo emptor bone fidei repetet precij. r hoc verū ē etiam si actum fuerit inter eos ne aliquid euictionis noie prestaretur. vt. ff. de ac. emp. r ven. l. ex empto. s. fina. Sed nunquid ad interesse possit agere si vellet precij dimittere: r quare nō cū hoc nō phibeat. vt. C. de euic. empti actio. r ager actione ex empto. vt ibi dicitur. r. ff. de euic. venditor hois. nisi forte velles dicere cōtrariū q venditio nulla sit.

Finali dū tps daturitate nō qualetit.

fiscus ē successor ma le acq̄storū.

feudo n pot in per ag ser ue.

Liber.ii. feudoꝝ.

a **Sibi licere. que utiq; licet si nõ vendat. sed vere in feudũ dādo iueſtituram faciat. vt. i. i. u. i. §. illud h. arg. C. manda. per diuerſas. §. ſina. r. l. vlti. vel forſan q; prohibuit alienari per hoc r. in feudũ dari. arg. C. de re. alie. nõ alie. l. ſina. de hac autem materia dices ſm qđ notauit. de capt. cor. c. i.**

b **Amittat. in totũ ſi totũ alienauerit. alioquin pro ea parte dũtaxat pro qua alienatũ fuit. vt. §. de vaſ. qui cõtra cõſti. loth. a. be. ne. alie. c. i. Sed nõ qđ aſ poterit vaſallũ dño inuito re nũciare feudo. U. de q. ſic. arg. ff. de ope. liber. interdũ. ecõtra videt q; non poſſit ſicut nec eo inuito dñs auferre põt nã vtriuſq; gñ a dñi. ſed dñi vt ſeruitium vaſalli habeat. Itẽ vaſalli vt fructus feudi habeat nõ põt altero inuito tali pacto renũciare. arg. C. de actio. et obli. ſicut. r. ff. de vſufruct. ſed cum fructũ. in prin. r. l. p̄dicta. interdũ. Rñ. q; nõ ſola renũciatio / ſed cauſa cum ſoluit. ſed dicitur expreſſim de cõſuetudie q; põt. vt. §. de vaſ. qui contra cõſti. loth. a. bñ. alie. c. i.**

c **Reuertat. ipõ iure. vtputo qđtum ad vaſallum qđ id alienauit r. tradidit cũ alienatiõ facta ſtatim ſit dño apertũ. vt. §. ti. qđ iuris ſit ſi poſt alienatiõ fe. va. id re. c. p̄terea. l. ſi. qđtum nõ poſſet agere de euicõne contra venditorem cũ ſit beneſidei emptor. vt. ff. de euic. l. i. et. C. de euic. l. ſi fundum. idem etiã intelligo de vaſallo ſi cõmittat feloniam p quã feudũ amittere debeat. q; cum adhuc habeat ſez vt tñ ipſum per ſententiã amittere debeat. nec em̄ dñs vaſallus feudũ amittere ſine certa r. cõuicta culpa laudãda p iudiciũ pariũ ſuorũ. vt l. lombard. de bñ. et. r. tri. l. ſina. et. §. de fe. ſi ne culpa nõ amit. c. i. et. §. qđ tpe miles inue. petere de. c. iij.**

d **Quanti amittat. nã et aliõ puniã pena irruocabilis erit. vt. C. de ſacroſan. eccle. i. u. b. e. m. u. §. penul. in ſi.**

e **Annis. qui forte reſtituet in integrũ ſi fuerit minor. xv. an. cũ hoc ipſo leſus ſit q; infra id tpe nõ petiãt.**

f **Neſugẽtia. niſi iuſta de cã ſtare. tñ em̄ ſec̄. que aut ſit iuſta cã ppter quã poſſet ſtare dicit. §. quo tpe miles inueſtitu. pete. debeat. c. i. et que ibi notatur h̄ repetas.**

g **Petierit. pollicendo fidelitatẽ. vt. §. de cap. cor. c. i. r. §. i. q. cau. ſeu. amit. c. i. et qđ ibi notantur hic repetas.**

h **Cõpetenti. puta forte q; dinumerabunt ei vicena milia paſſuum per ſingulos dies donec fuerit in exercitiu p̄ter eum diem quo vocatus fuit vt irret. et p̄ter eum diem quo ſe debet reſpicere. r. hoc a. i. exemplum eiũ qđ p̄miſit ſe ſtanuruz in iudicio. vt. ff. ſiquis cau. l. i.**

i **Alium. p. ſe. Seruis notare poteſt hic re vaſa arg. q; vaſallũ poſtus feudũ ſeruire do per p̄ ſubſtitutam p̄lo ſubſtitutum p̄ acceptabilis ſm qđ hic dicit. hoc idẽz notat. §. ſi de feu. cõtro. fue. c. ſi quis deſceſſerit. r. puto q; acceptabilis h̄z eſt ſe domino ſi p̄terque bonũ vt ipſe eſt vaſ. ei. m. ar. §. de. l. cor. c. ex eadẽ lege. r. §. m. ſi de feu. cõtro. fue. ſi qđ deſceſſerit.**

k **Dimidiũ. atr obſuaã p corradũ in lombardia. et aliter in alamania. vt §. de capi. cor. c. ſimiliter in oſtendiũs. Accur.**

l **Plures domi nos. arg. tra. ff. de vſufruct. ſi cui. q; ibi plurib; dominiũ fructuariũ ſaũ dare h̄z. vt. C. de ſer. et aqua.**

m **Cõpellatur. ſed cui dabitur electio. vtrũ ipſis dñis an vaſallo. Rñ. videt q; vaſallo õbeat dari. ſ. vt eligat que voluerit ex dominis. arg. ff. de iure do plerũq; §. vlti.**

n **Ad aliũ tranſſerit. ſi iure cõſuetudinario ad minorẽ dñm. ſed ad maiorẽ põt q; tñ nõ ledit vaſallũ niſi ſit priuar; forte. vt. ar. c. de fun. limitro. l. ij. lib. xi. Vel dicas q; ad minorẽ dñm põt tranſſerre nõ ad maiorẽ. ar. ff. de alie. iudi. mu. l. i. et. ij. r. C. ne liceat po. l. ij. Vel dicas q; ad oẽs tranſſire põt. arg. C. de r̄rahen. emp. r. v̄di. dudũ. et. ff. ſi q; a paren. ma. fue. l. ij. et vlti. r. h̄ic ſubau. ius. vaſ. Vel nõ põt tranſſerre oĩno ſed retinendo directũ dñiũ poteſt. arg. ff. de of. pie. l. pe. Vel localis eſt; qđ non placet. C. de no. co di. cõponẽ. l. i. in ſi. ſe cõſti. Vel dic referre vtrũ totã curiã vendat vel tñ feudũ vni; vaſalli. in primo caſu põt. quia quedã per ſe nõ tranſeũt que cũ vniuerſitate tranſeunt. ff. de acqui. re. domi. quidã. et argu. ff. de cõrahen. emp. in modicis. verũtamẽ hoc ſat; videt det. r̄minari. §. de le. cor. r. §. ex eadẽ. l. quid ſi vaſallus deſceſſerit relictiũ duobus**

o **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

p **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

q **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

r **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

s **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

t **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

u **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

v **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

w **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

x **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

y **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

z **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

aa **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

ab **Si fili; vaſalli offendit dñz patris ſui tñc aut pater a dño requirit; debet eum ducere ad ſatiſfaciendũ dño aut filium a ſe ſeparare; alioquin priuabit feudo. ſi autẽ pater vult eũ ducere fili; autẽ cõtẽnit; p̄re poſt ea mortuo fili; nõ ſuccedit i feudo niſi p̄ dño ſatiſfecerit. b.**

ljs quorum vnus vitilis est ad feruendum: alter inuitilis. nunquid tantum vitilis succedet cum et dñs in hoc cōfen- tiat. Rñ. hec questio est disputabilis fm corradū. quidam tamen dixerunt q' succedit. et quidam nō vt. s. n. an mu. z als imperfec. c. nullus.

g **¶** Dominū offēderit. quid si va- fallus felonā com- misit ante inuesti- turam vel post. sed cum inficiatur eā feloniam vt pater vel heredes eius. nūquid obstat de- licitū. Rñ. nō. ar. ff. de dolo. l. et elegā- ter. §. penul. Idem etiā si confiteat q' deueliri nō pōtini si p' inuestiturā eo qd nō habet. ar. ff. de edili. edic. bo- nem. §. si sub cōdi- tione fm co.

b **¶** Priuatur. nū- quid ppter factū patris fili' amittit feudū autū. Rñ. quidā ita: q' z aui- tam hereditatem. ar. ff. ad. l. cor. de sal. si quis patris sui. sed arg. cōtra. ff. de sena. l. emancipatū. in fi. l. fm co. Sed dicas q' amittit. vt. §. si vasall. feu. pu. cui defer. c. i. quid si vasall. habens autū feudū cōmisit delictū cōtra dominū ex quo poterit ei feudum auferre: sed dominus remisit de- licitū vasalli. deinde decessit sine liberis vasall' nūqd' repel- lunt agnati vt est cōsuetū cū est feudū ab eo acquisitum. Rñ. immo agnati vt in feudo paterno succedunt. nō vt in nouo. arg. ff. de pecu. peculium. §. si ab ere alieno.

c **¶** Non succedit. quid si vasallus cōtra dominū offēnsā p'it nec dñs in vita sua aliquid dixit nūqd' post mortē do- mini a vasallo pōt auferri feudū. Rñ. nō potest. q' non de- bet heres mouere qd defunctus tacuit. C. de inof. test. om- nimo do. §. i. et de reuo. do. l. viti.

d **¶** Domestici. qui dicantur domestici habes. ff. de iu- risdi. om. iudi. q' iurisd. z de pe. respiciēdū. et. C. de his q' ad ec. cōsu. presenti. §. sane. z de questio. p'idem.

e **¶** Aliū vasallū. nō ergo hic q' vasall' pōt habere aliū vasallū de feudo suo. nō ergo intellexit imperator iste ver- bo alienationis phibere donationē in feudū: hoc veruz est dū tamē sincere z sine fraude hoc fiat. vt. §. q' iter olim po. feu. alie. c. necessitate. nisi forte velis itelligere fm eos q' cōtrariū dicūt: q' hic itelligit fm voluntatem domini.

f **¶** Priuatur. sed hoc quare cū nō sit et vasall'. ar. ff. pro- so. nā socij. z arg. ff. de verb. sig. modestim'. z de libe. agno. si quis al'. §. si quis a liberti liberto fm co.

g **¶** Nisi requisit'. qd si vasallus me' alium fecerit de eo de feudo z vitium' vasall' feudū alienauerit. ar. est q' p'io dño. i. michi cōmitatur. ff. de ser. ex por. l. pe. z. ff. de acqui. pos. qui vniuersas. §. si. et. l. si colonus. z. l. quis. §. i. et. l. si id quod. z ita p'um' habebit laudimū qd in iuri non vi- detur p'opter timorē future amissionis. Sed ar. cōtra est hic fm corradū. sed nūqd' vasallus dñs cogere potest z ei feudū offēdat. arg. est q' sic possit. ff. de actio. emp. z n. titi' heres. §. nūqd' vasall' dñz q' ei feudū de camera debet

pōt cogere vt ei possessiones ex quibus feudum percipe- re debeat p'fret. arg. est q' possit. C. de donatio. si quis argentum. §. i.

h **¶** Duos. scz q' als sū vasalli eiusdē dñi de als feudiis et feu. de q' est qd inter eos p'riue ad eūdē dñm z vterq' cō- tendit suū feudum

domini sui hoc fecerit quem si ne fraude ate habuerit/ feudo suo priuatur: et ad dominum suum a quo ipse tenebat reuer- tatur: nisi requisitus ab eo pa- ratus fuerit satisfacere maior dño que offēderit. z nisi vasal- lus idēq' dñs a dño suo requi- situs eum qui maiorem domi- num offēderit requirat vt sa- tisfaciat/ suum feudū amittit.

¶ Preterea si int' duos vasal- los de feudo sit p'rouersia/ dñi sit cognitio' z p' eū p'rouersia t' mief. si p' iter dñm z vasallū lis oriat' p' pares' curie a dño sub fidelitat' debito p'uratos

declinare. vt. §. n. an apud iudicē vel curiā dñi questio feu- di terminari debeat. c. ex eo qd. §. dixim'. et. §. de inuesti- in mari. facta. §. illud. et. fm hoc. §. iste nō cōradicit' predi- ctis. c. sed potius diuersa sunt q' aduersa. et de hoc dices fm q' in in summa no. Sed quid si dñs nō vult cognosce- re? Rñ. tūc poterit vasall' eū facere cōpelli a maior iudice sub q' erit. ar. ff. de arbi. l. i. et. iij. §. i. vel et actor poterit al- terū cōuenire sub iudice rei. Sed nūqd' ab initio poterunt ipsi litigātes ire sub alio iudice z nō sub dño saltē in con- cordia ua q' snia ab illo iudice lata teneat: vel nūqd' tene- bit snia tanq' a nō suo iudice lata? Rñ. forte nō tenebit qm' impator voluit q' dñi eēt cognitio z determinatio ist' cau- se: ergo alijs iudicib' videt' phibuisse cognitionē et vasal- lis ne ad alios iudices trēt. ar. ff. de cōdi. et demō. cū ita. si- cut ecōtra. ar. ff. de iudi. cū p'etor. z arg. C. de pac. cōuē. nā sup do. l. fi. et. ff. de cōpen. qd' labeo. si ergo cōtra fecerint/ cō- tra legē fecerūt. vñ nō dz tenere qd' factū ē ipso iure. vt. C. de legi. non dubiū. nā q' nō facit qd' dz ius facere intelli- gitur. ff. de reg. iur. q' nō facit. z arg. C. de iude. z celi. c. cllico- larum. in fi. et dñs in euāgelio. Qui nō est mecum cōtra me est. et alibi q' nō semiat mecum dicit' p'git: vt dicas referre vtrū per errorem iuerunt ad aliū iudicem an scienter. in p'io casu nō tenet. in secō sic p'rogādo et iurisdictionē. vt. ff. de iudi. l. i. z. ij. z. C. de iurisdicōe om. iudicū. l. ij.

i **¶** Cognitio. hz i q' loco stabit ad cogscēdū? Rñ. vbi ipse statuerit voluerit salua honestate sua. z vbi maior ei' mos fuit cogscere inter pares suos si eos habuerit. ar. ad hoc h' per pares curie. q' i ff. de iusti. z iure. l. penul. l. ff. z cordia dñi z vasalli euigent. hz si dissenserint i eis eligē- di s: tūc dñs p'm' eliget que vlt' h' voluerit. z postea vasall' s' il' faciet fm nūerū a dño p'probatū. ita tñ q' ille vasall' nō eligat. p' pari iure dño v' vasallo q' fidelitatē dño nō iura- uit. vt. §. v' p'ro. feu. ap' pares t'mi. c. si iter dñz. z hoc forte ea rōe qm' dñs sub dño fidelitat' p'urari a dño fm qd' h' statim seqf. z hec va si dñs hz pares hz q' dz. §. p'dicto. c. si

esse. alioquin si nō essent als vasalli sed vterq' diceret se eē vasallū ipsi' de eo feudo vt etiā diuersos inuclito- res dicerent se ha- bere de eo: tunc co- ram iudice vel ar- bitro cā terminari debebit. vt. §. v' pa- ce te. §. si duo. et. §. seq. et. §. de. l. cor. c. si iter parcs. nec vnus alterum poterit inuitū tra- here ad iudicium curie vel dominū cū vñ producant inuestitorē: verūta- men si curia eū vo- cauerit: tunc non poterit ei' examē

heres mouere non dz quod defunct' tacuit.

inter dñm. Si aut non hz pares: tunc iudicia illius q̄ cõ- uenitur uel ei in cuius foro res est: erit cognitio: cū actor debeat seq̄ forū rei. C. de iurif. om. in. l. ij. r. C. vbi in rem actio ex. debe. l. fi. Sed qd̄ si dñs nō uult r̄idere cū cõueni tur a uasallo uel uasallus a dñor̄. Rñ. tunc procedendū est fm̄ qd̄ dñ. s. de mi- lite uasal. q̄ ptu. est c. dñs uocat militē Cõsueuit q̄ri in q̄ loco debeant stare pares ad cogno- scendū inter dñm et uasallum. ad qd̄ ita responderi pot̄ vt in eo loco stare debeant de q̄ actus fuerit int̄ dñz r̄ uasallū. si aut non ap- pareat de q̄ actum sit: tūc stabit in eo loco in quo factus fuit cõpromissū a partib⁹. r̄ tūc pote- runt pares tubere partib⁹ vt debeāt uenire cotā eis in quacūq̄ pte uolue- rint illi loci: dñi tñ facile ptes in eo lo- co uenire possint. nec sit locus in ho- nestus puta popi- na uel lupanariū. r̄ hoc ad exēptū ar- buri. vt. ff. de arbi. si cū dies s. si arbi- ter. s. si pares non possent cõcordare de loco: tunc forte dñs poterit tubē eos adesse vbi uo- luerit salua hone- state sua: vt. s. no- tatiū est. r̄ hoc ideo q̄ maior iudex est inter eos cū ab ini- tio debeat eos con- iurare sub debito fidelitatis: vt dictū est. si aut nō est lo- cus p̄prehensus i- quo iudicare debe- ant: tūc uideat̄ ille loc⁹ cõp̄hensus q̄ solet iudicari sine incõmodo litigan- tium. ar. ad hoc. ff. de iudi. si locus. Uel forte posset dici q̄ sp̄ est dñi electio vbi uoluerit causam uētilari: sicut et als̄ hz primo electione pariū vt dictū est. r̄ ad hoc est ar. s. de mili. qui cõru. est. cū ibi dicatur q̄ pares debeant dominū adire: et eum salua reuerentia competent̄ cogere r̄ c. Uel dicas q̄ dñs primo eligit vnū locū in quo primo cū inci- piatur: et uasallus eligit aliū si uoluerit: i quo uicissim uē- nit abet̄ causa p̄ terminos statutos p̄ ordinē. s. semel in uno

et post in alio: sicut als̄ dñs habet p̄mo electionē pariū vt dictū est: postea uasallus: vt causa equa lance trutinē. nec mirū cum dñs debeat reddere vicem uasali. de hys q̄ uasal. tenetur dño p̄stare. vt. s. de for. fide. in fi. a

terminetur. Illud q̄q̄ sancti- mus vt in omni sacramēto si delitatis impato: nominatim excipiatur.

Que sint regalie.

Regalie ar- mandie/ue puluice/flu- mina nau- gabilia z ex quibus fiūt nauigabilia

portus/ripatica/uectigalia/q̄ vulgo dñr̄ thelonea / monete/ mulctarū p̄carū q̄ p̄edia/bo- na uacantia/z q̄ vt ab idignis legibus auferunt: nisi q̄ specia- liter q̄busdam cõcedunt: r̄ bo- na contrahentiū incestas nu- ptias: condēnatoz r̄ p̄scripto- rū/fm̄ q̄ in nouis constitutio- nib⁹ cauet: angariarū/panga- riarū/z plaustrorū/z nauitū p̄- stationes z extraordinaria col- latio ad felicissimam regalis constituedoz magistratū ad iusticiam expediedam: argēta- rie z palacia in ciuitatib⁹ con- suctis: p̄scationū reddit⁹ z sa- linarū / z bona committentiū crimē maiestatis: z dimidiū thesauri i loco cesaris inuenti non data opera/ uel loco religi- oso: si data opera/ totū ad euz pertineat.

Quot testes sunt necessarij ad proban- dā feudi igratitudinē

Et post in alio: sicut als̄ dñs habet p̄mo electionē pariū vt dictū est: postea uasallus: vt causa equa lance trutinē. nec mirū cum dñs debeat reddere vicem uasali. de hys q̄ uasal. tenetur dño p̄stare. vt. s. de for. fide. in fi. a

Ad probandū ingrati- tudinē delicti q̄q̄ testes requirū- tur idonei: opiniois integre z manifeste probantes. l. d.

Impa. Ben. aug. vniuerso populo z c.

Si uasall⁹ i honest⁹ fa- ctis atq̄ i- decētibus machiatio- nib⁹ domi- nū suū offē- derit: infidit⁹q̄ eū clādestinis uel manifestis appetuit: uel inimicis ei⁹ suas amicitias co- pulauerit: atq̄ in alijs sic uer- satus est vt port⁹ inimic⁹ q̄ fi- delis eē credat̄. uel si eū cūcur- bitauerit/ seu in campēstri bel- lo suū dñm reliq̄rit/ feudo pri- uabitur. qd̄ non obtinere san- ctimus nisi q̄q̄ testibus sum- me atq̄ integre opiniois p̄- batum fuerit manifeste. Datū viij. ydus angustii feliciter.

De notis feudorum. Standū ē i feudo qd̄ de cauena seu came- ra dici nō debere da- ri nisi cum sit in camera uel cauena vnde solui possit: uel si ita euacuata sit cauena sine culpa promisso- ris: expectandum est donec in- terim de cauena uel de came-

De notis feudorum.

Standū ē i feudo qd̄ de cauena seu came- ra dici nō debere da- ri nisi cum sit in camera uel cauena vnde solui possit: uel si ita euacuata sit cauena sine culpa promisso- ris: expectandum est donec in- terim de cauena uel de came-

lit in camera uel cauena vnde solui possit: uel si ita euacuata sit cauena sine culpa promisso- ris: expectandum est donec in- terim de cauena uel de came-

Que sint regalie.

Regalie. sub. sūt armadie. e Angariaz angarie sunt: personales p̄stationes: panga- rie ex qd̄ p̄stant̄ pecunie z ope: r̄ colligit ob- scure. ff. de mu. r̄ ho. l. m̄x. s. patrionoz.

Quot sunt testes necessarij z c.

Si uasall⁹. hec. l. i. paucis p̄uictudinib⁹ inuenitur et ideo sup̄ eam dubito sit sc̄p̄el nō. vñ circa eam nō in iusto.

do q̄ntio est de feu- do inter do. et uas- vel int̄ duos uasal- los. qd̄ ergo si int̄ dñm r̄ aliū q̄ nō sit uasal. de feu. q̄ntio est. uel inter uas. et aliū. Rñ. tūc sub ac- lio iudice sub cui⁹ iurisdic. erunt uel saltē reus termina- ri debebit. vt. s. de pace te. s. si duo. et s. si. r̄. s. i. r̄. s. de le. cor. c. si int̄ pares. cū em̄ iste cas⁹ nō sit p̄suetudinibus cõp̄ehensio: meri- to lege sc̄pta uti si- ne calūmia postu- mus. vt. s. de cog. feu. c. i. vñ dicitur est q̄ actor sequat̄ forū rei.

Esacramēto. iurat ergo uasall⁹ domino fidelitatē et cõuerso ita dño uasal. vices redde- re debet. vt i. de re. r̄. q. v. de for. si delita. in fi. et. r̄. iij. q. v. p̄dest. i. me- dio: vbi dicitur si- cut dilectionē ius- si sunt terrentibus dare qui timēt r̄ c. Accur.

Excipiat. nunquid seipsum debet excipere euz iurat̄ fidelitatē cõ- tra omnem homi- nem: Respon. non quia non est in illa vniuersitate. nam in generali sermo- ne nō intelligitur persona loquentis argu. ff. cõmu. p̄- dio. quicquid. Shalis locutio persona loq̄ntis si p̄p̄dit

ra dari possit: dñm autē feudū dare posse intelligitur omni ere alieno deducto: non enī equū est quē videre egentē quā pū habuit in cōiugē vel amicū. q̄ autē pares tantū debeant interesse in uestiture feudū z nō alijs: hoc tūc verū est cū dñs vafallos alios habuerit. Alioquin adhibeat do minus quos meliores poterit liberos tñ: argu mentatione legis de vltimis voluntatib⁹ in lom barda: scz illa q̄ dicit si q̄s donationē facere vo luerit de suis reb⁹ alicui vel inuestiturā adhibe at sibi d̄ pagētib⁹ suis. et p̄ eādē legē uat duos testes idoneos vel tres vel plures: pluralis enim locutio duorū nūero cōtenta est. ¶ Itē sciendū est nō esse impedimētū inuestiture z si inuestiturā faciat de re quā cōmunē dñs habeat cū aliquo: quia si spē diuidere noluerit ille cū quo hz rē cōmunē q̄ inuestiuit: pōt cogere p̄ iudicem ille q̄ inuestit⁹ est vt diuidat. Itē heredes ei⁹ necesse habēt tenere firmā inuestiturā quā pater fecit. Itē eadē lege z eodem iure debz habere rē iste qui inuestitus est quā haberet qui eū inuestiuit cū coherede suo: scz vt a dequatio percurrat vsq; ad xl. annos. Itē inuestitura per se z p̄ suū nunciū dari z accipi pōt: q̄ omnia supradicta colligi possūt p̄ supradictas leges lomgobar. titulo de vltimis voluntatib⁹. l. si q̄s. z. l. com. diui. l. i. z. l. j. Idcirco pares necessarii sunt in instrumēto inue stiture z nō alijs: ne quid excogitet falsitat; i pni ciam dñi/ alijs testib⁹ iudicis corruptis forte pe cunia/ vel odio/ vel gratia: q̄ nō sunt suspicanda i parib⁹. ¶ Si instrumētū diceret falsū/ a dño da ret defēsiō vafallo q̄ instrumētū ad se deferret. vt in lombar. qualiter q̄s se defen. de. l. de chart; z auferet dño qui veritatē nouerit: et iniquū erit si aliq; ex dono suo cū dñi est defēsiō ex ordine cum vafal. nō possideat. ¶ Notandū est q̄ de oi controuersia q̄ inter dñm z vafallū ouit si pares veritatē nouerint oīno cogi a dño debere: z pari bus dicere veritatē. qui si dicāt se nescire cū sci ant: z vafall⁹ postulet/ dñs eos coget iurare/ z ve ritatē dicere. vt. l. de testi. l. si qñ. et in lombar. vt iudex vnus zc. et in titu. qualiter quis se de fen. de. l. si qñscūq; cā. z ti. de testi. vt q̄cūq; z. l. vlti. cū daf dño defēsiō de iuestitura q̄ d̄: eē fa cta: iurare dz se inuestiturā nō fecisse. cū nō daf successori ei⁹ iurare dz se nō credere inuestitu rā factā eē ab antecessore suo. ¶ Si q̄ inuestitu ra facta dicef: semp dz noiare dñm a q̄ inuestitu ra facta dicef: cū multū discrepet sacramētū he reditariū a principalī sacro. l. de re. cre. z iure: iur. l. iij. z. l. gñaliter. z vt hēs d̄ tutorē q̄ iurat qd̄ credit et estimat. vt. l. de iura. calū. l. ij. de p̄sciē tia enī sua iurare dz z nō de alieno facto: cū iniquum sit aliquē iurare de alieno facto: heres vel

successor nec etiā fili⁹. vt. ff. rerū amot. l. marcelus: sed cōtrariū reperit in lombar. qz l; fili⁹ mi norē p̄tutē habeat q̄s pater: tñ dz p̄cise iurare patrē suū nō fuisse d̄bito: vt in lōbar. qualiter quis se defendere debet. l. si contigerit.

De statutis z cōsuetudinib⁹ cōtra libertates ecclesie editis: z imunitate locorū religiosorum vbiq; morantium: z fori priuilegio/ z gazariis/ z paterenis z alijs hereticis eorūq; successorib⁹: z nauigijs peregrinis z aduenis quocūq; locorū hospitantibus eorūq; successorib⁹: et de agrico larū securitatib⁹. ¶ **Constitutiones Federici, se cundi Imperatoris incipiunt.**

Federicus dei gratia romanorum impator: z semper augustus: marchionibus comitib⁹ cun ctiq; populis quos clemētie nostre regit impe rium Salutem et gratiam.

Die q̄ de manu factissim; i p̄ris nri sumi p̄tificis rece ptim⁹ iperij diadema: curauimus ad dei et ecclesie sue ho norē edere q̄sdā leges quas in p̄firi pagina iussim⁹ anno tati/ p̄ totū nostrū iperū pu blicādas: p̄m p̄ialia vobis scripta p̄cipiēdo mā damus q̄tenus eas q̄sq; lras i suo districtu irre fragabiliter z inconcusse seruet. z sūt he leges.

H decus z honorem imperij et laudē ro mani principis/ nichil omnino magis vi det accedere q̄ vt expurgatis quibusdam erro rib⁹ z iniquis quorundā statutis penit⁹ destitu tis/ decetero ecclia dei plena quiete vigeat: z se cura gaudeat libertate. Sane a deo ifidelitū quo rūdā et iniustorū iniq̄tas abūdauit: vt nō dubi tent contra apostolicā disciplinā et sacros cano nes statuta sua confingere cōtra ecclesiasticas psonas z ecclesie libertatē. Cū ergo dispositiōe diuina fauēte/ nichil velit ecclesia (q̄ nichil debz preter bonum appetere) quod nobis eodem cō cursu et eadem non placeat volūtate:

Nos federic⁹ romanorū impator et semp augustus hac edictali lege irritam⁹ et ir rita nūciam⁹ oia statuta z cōsuetudines que ciuitates/ vel loca/ potestates/ cōsules/ v̄l quecūq; alie persone contra libertatē ecclesie vel ecclesia sticas personas edere vel seruare aduersus ca nonicas vel iperales sanctiones p̄sumperint et ea de capitularib⁹ suis mādamus infra duos menses post hui⁹ publicationē edicti penit⁹ abo leri. et si decetero similia attentauerint: ipso iure decernim⁹ esse nulla/ z eos sua iurisditiōe pri uatos: supiori p̄tin⁹ applicāda. nec nō locū vbi deinceps talia p̄sumpta fuerint bāno mille mar charū p̄cipim⁹ subiacere. p̄rātes nō consules/ re

Extravagantes.

ctores/statutarij/z scriptores dictoru statutoru
necno et cõsiliarij locoru ipsoꝝ q̄ fm statuta vel
cõsuetudines memoratas iudicauerint: sunt ex
tunc ipso iure infames/ quoru sentẽtias z actus
alios illegitimos precipimus aliquaten⁹ nõ te
nere. ¶ Si per annũ huius nostre p̄sonis inue
ti fuerint cõtempiores: bona eorũ p̄ totũ nostrũ
imperũ mãdam⁹ ipone ab oĩbus occupari/ sal
uis nichilomin⁹ alijs penis cõtra tales in gene
rali cõcilio pmulgatis. ¶ Item nulla p̄as vel
p̄ona publica vel priuata collectas siue exactio
nes angarias vel perangarias ecclesijs v̄ alijs
pijs locis aut ecclesiasticis p̄sonis ipone aut
inuadere bona ecclesiastica p̄sumat: q̄d si fecerit
et requisiti ab ecclesia vel ab imperio emendare
cõtempserint triplũ refundat: et nichilominus
bãno iperiali subiaceant: q̄d absq̄ satisfactio
debita nullaten⁹ remittat. ¶ Itẽ q̄cũq̄ cõitas vel
persona per annũ in excõicatione facta p̄pter li
bertatẽ ecclesie perstiterit: ipso iure impiali bã
no subiaceat: quo nullaten⁹ extrahat nisi p̄
ab ecclia absolut⁹ fuerit. ¶ Itẽ statuim⁹ vt null⁹
ecclesiasticã p̄sonã in criminali questioe vel ci
uili trahere ad iudiciũ seculare p̄sumat/ cõtra cõ
stitutiones impiales et canonicas sanctiones.
quod si fecerit actor: a iure suo cadat z iudicatu
nõ teneat: et iudex sit extunc iudicãdi potestate
priuat⁹. statuim⁹ enĩ vt si q̄s clericis vel personis
ecclesiasticis iusticiã denegare p̄sumperit/ ter
tio req̄sit⁹ suã iurisdictionẽ amittat. ¶ Sazaros pa
tarenos lenonistas spononistas arnaldistas cir
cuncisos et oēs hereticos v̄triusq̄ sex⁹ quocũq̄
noie censeant p̄petua dãnam⁹ infamã: diffida
mus atq̄ bannimus: p̄cipiẽtes vt bona talium cõ
fiscentur: nec ad eos v̄terius reuertant: ita q̄ fi
lij ad successiones eorũ puenire nõ possint: cum
longe graui⁹ sit eternã q̄ t̄palẽ offendere mate
statem. ¶ Qui autẽ inuẽti fuerit sola suspitioe no
tabiles (nisi ad mãdatũ ecclesie iuxta cõsidera
tionẽ suspitionis ac qualitatẽ p̄sone p̄p̄iam in
nocentiã p̄grua purgatione mõstrauerint) tãq̄
infames et banniti ab oĩb⁹ habeant: ita q̄ si sic p̄
annũ manserint/ extunc eos sicut hereticos con
dẽnam⁹. ¶ Statuim⁹ etiã hoc edicto in p̄petuũ
valituro vt p̄ates cõsules seu rectores q̄buscũ
q̄ fungant officijs p̄ defensione fidei prestet pu
blice iuramentũ q̄ de terris sue iurisdictioni sub
iectis vniuersos hereticos ab ecclia denotatos
bona fide p̄ v̄rib⁹ exterminare studebũt: ita q̄
ammodo q̄scũq̄ fuerit quis i potestate siue per
petuã vel t̄palem assumpt⁹: hoc teneat capitulũ
iuramento firmare alioquin nec p̄ potestatib⁹
nec pro cõsilib⁹ habeant: z eorũ snias irritas ex
tunc decernimus et inanes. Si vero dñe t̄pales

requisit⁹ et admonit⁹ ab ecclesia terrã suã pur
gare neglexerit: ab heretica prauitate post an
nũ a t̄pe admonitionis elapsũ terrã illi⁹ ip̄s
exponimus catholicis occupandã: q̄ eã extermi
natis hereticis absq̄ vlla p̄traditioe possideat
et in fidei pietate conferuent: saluo iure dñi prin
cipalis: dũmõ sup hoc nullũ p̄stet obstaculũ nec
aliquod aliud ipedimẽtũ apponat. eadẽ nichilo
min⁹ lege seruata cõtra eos qui non habent do
minos p̄cipales. ¶ Credentes p̄terea receptato
res/ defensores z fautores hereticoru bannim⁹/
firmiter statuentes: vt si postq̄ quilibet talium
fuerit ab ecclesia excõicatione notat⁹ satisfacere
cõtempserit infra annũ/ extunc ipso iure sit factus
infamis. nec ad publica officia seu cõsilia vel ad
eligendũ aliquos ad hmõi/ neq̄ ad testimõnũ
admittat. sit etiã intestabilis vt nec testãdi libe
rã habeat facultatẽ: nec ad hereditariã successio
nem accedat. ¶ Null⁹ p̄terea ei sup quocũq̄ nego
cio sed ipse alijs respõdere cogat. q̄ si forte iu
dex extiterit/ ei⁹ snia nullã habeat firmitatẽ: nec
cause aliq̄ ad ei⁹ audientiam p̄ferant. si fuerit ad
uocatus/ ei⁹ patrociniũ nullaten⁹ admittat. si ta
bellio: instrumẽta p̄ eũ cõfecta null⁹ penit⁹ sint
momẽti. ¶ Nauigia q̄cũq̄ locoru puenierint/ si
quo casu contingenti rupta fuerint vel aliter ad
terrã puenierit: tã nauigia ipsa q̄ nauigantium
bona illis integre referuent: ad quos spectabãt
anteq̄ nauigiũ illud periculũ incurrisset/ subla
ta oĩm locoru penit⁹ cõsuetudie q̄ huic aduersa
sanctioni: nisi talia sint nauigia q̄ piraticã exer
ceant prauitatẽ: aut sint nauigia vel xp̄iano nomi
ni inimica. ¶ Transgressores vero hui⁹ n̄re con
stitutionis bonoru suoru publicacione mulcent
et si res exegerit eorũ audacia iuxta mãdatum
nostrũ modis alijs cõpescat. ¶ P̄es pegrini et
aduene libere hospitent vbi voluerit: et hospita
ti si testari voluerint de rebus suis ordinãdi li
berã habeant facultatẽ/ quoru ordinatio incõcus
sa seruet. Si q̄ hõ intestati decesserit/ ad hospi
tẽ nichil puemat: sed bona ipsoꝝ p̄ man⁹ ep̄i lo
ci tradant h̄rdib⁹ (si fieri p̄ot) vel in pias causas
erogent. hospes vero si aliquid de bonis talium
p̄tra hãc p̄stitutionẽ nostrã habuerit: triplũ ep̄o
restituatur/ cui visum fuerit assignãdũ/ nõ obsta
te statuto aliquo seu p̄suetudine/ seu privilegio
q̄ hacten⁹ cõtrariũ inducebãt. Si qui autẽ p̄tra
presumpserint/ eis de reb⁹ suis testandi interdũ
cimus facultatẽ: vt in eo puniantur in quo deli
querit: al̄s put culpe qualitas exegerit puniẽdi
¶ Agricultores z circa rusticitatẽ occupati dũ
villis insident / dũ agros colunt/ securi sint qua
cũq̄ parte terrarũ: ita vt nullus inueniat tam au
dax qui personas vel boues/ agrorũ instrumẽta

Quomodo in lese maiestatis crimine procedatur. In rubrica est magis traliter posita causa comodioris al legationis. et aduertendū est qd liber autenticorum diuifus est in nouem collationes. postea superuenit liber feudorum que. x. collatione vocam. postea supuenerunt ille constitutiones qd vndecim collatio ne appello: ipsasqz glosare volui ego Barolus de sacro ferrato ciuis pu sinus: vt multayti lia que in eis sunt omnibus inno: fecerit: etiam ad laudem diuine recordationis dñi henrici imperato ris ipsarum cōsti tutionum auctoꝝ aui illustrissimi do mini: dñi karoli quarti romanoꝝ imperatoris nunc regnantis. Cui de bito fidelitatis ascri gor. quia me suozum consiliarioꝝ et domesticozū nu mero aggregauit: et me: meosqz poste ros quos legū do ctorez esse contige rit legitimatiōis et concessiōis ve nie etatis alijsqz priuilegijs et gratijs decorauit. In no mine igitur dei omnipotentis ad laudem et reuerentiā prefati domini imperatoris suisqz aui. et studentū vtilita tem glosaui eas ordine infrascripto supponens queqd per me dicitur correctioni cuiuslibet melius sententis. et quia textus est breuis: nullus me de glosarum longitu dine inculpet. sunt enim multe glose ex quibus hec colla tio multum vtilis redditur. Bar.

Ad repromendū. primo ponit causam legis condende. Secundo statutū generale in ex dine procedendi in crimine lese maiestatis Tertio statutum speciale in modo procedendi contra contumaces. Quarto ponit clausulam derogatoriā. Quinto declarat ad quos casus extendat. Sexto quo tpe sumat vigorem. c. Multozū. s. cum multis crassantibz iudici a lege anti qua cōcedatur arbitrium vt possit penas augere. vt. ff. de pe. l. aut facta. s. si. et no. ff. de infra. l. quid ergo. s. pena grauior. ideo hoc casu hec. l. necessaria non videtur. Sol. antiqua iura dabant arbitrium iudici imponendi pe nam maiore maleficio liquidato. hec de nouo statuit cir ca modum liquidandi dans potestatem. et hec sez multi tudo delinquentū est causa finalis legis pdede. vt. j. dicā. d. Ruptia. d. cernitur verbū conant qd est. j. nec resol uis in cōditione: qz d. cernitur verbū presentis vel prete riti tps sec. si esset verbū futuri tps vel respiceret futu rum ipsa. vt. l. a testatore. ff. de cōdi. et demō. et de vsu. l. cui cū. quod tractauit. ff. de cōdi. et demon. l. i.

Et totius fidelitatis. quedā est fidelitas que debet p:

ximo. scz nō offendere eū nec ei insidiari. ff. de iusti. et iu: re. l. vt vim. nō autē tenet eum defendere. vt not. ff. de reg. iur. l. culpa caret. Alia est fidelitas q̄ debet patri que q̄s etiā tenet defendere verbo: qz dz patri indicare que cogno scit contra eum. vt. ff. ad le. pomp. de parti. l. i. i. ff. et. l. seq. debet etiā et reue: rentiā. vt i titu. de obsequijs. nō autē repio q̄ q̄s teneat patrē defendere fa cto. scz opponēdo sevel simili modo. Tertia est fide li: tas maior q̄ q̄s te net dño suo que si solū tenet nō offen dere sed indicare p̄bo et defendere facto. vt. x. col. de for. fidelit. c. i. et de no. fi. for. c. i. ista debet quis pncipi scz nō offendere: et si seuerit indicare. qd p̄z qz p̄cū et te net. vt. C. ad. l. iul. maies. q̄ q̄s in fi. te net defendere eū. ff. de re mili. l. oē deli cti. s. si. p̄. ergo h̄ or totius. qz tota si deli. as debet pncipi. et cni de. i ter ris. C. s. sacrosan. ecclie. iubem. nullā

Fideli: tas tri: plex.

Quomodo in lese ma: iestatis crimine pcedatur. Henricus septim⁹ britania fa uente gratia romanoꝝ impe rator: et semper augustus.

Ad repromē dum⁹ mul tozum⁹ faci noza qui ru ptis⁹ totis⁹ debite⁹ fide litatis ha benis⁹ aduersus roanū iperū in cui⁹ trāq̄llitate⁹ totis⁹ orbis⁹

naue. et ibi no. et de eo scriptū ē. Dilige dñm deū tuū ex toto corde tuo et ex tota aia tua: et ex oib⁹ virib⁹ tuis.

Debite. iure diuino et humano. vt. j. dicitur. s. Habenis. sicut eni p habenas equus recte ducit. ita p fidelitate ducit subdit⁹ a dño: q̄ fidelitas hz duas habe nas. s. i faciēdo q̄ fieri debet. et nō faciēdo q̄ fieri nō debet: vt nō dixi. q̄ duo p̄cepta sūt due habene p̄ q̄s hō subditus ita ducit sicut equ⁹ et alia alia ducit p habenas: et ita p ista duo p̄cepta hō ducitur et pacific⁹ sit sicut equ⁹ p ha benas q̄s timet: et fuerunt hec duo p̄cepta facta p̄mis duobus parentibus sup quibus pendent leges et p̄p̄he ter: sup quib⁹ totū vtriusqz iuris corpus fundatum est. vt not. ff. de iusti. et iure. l. i. et id bene dixit habentis. h. In trāq̄llitate. hoc p̄z. nā cū iperū fuit i statuz trāq̄ llitate tot⁹ mūdus fuit in pace et trāq̄llitate vt tpe Octauia ni augusti. cū autē imperū fuit. p̄stratum insurrexit dira tyrānis. et hec fuit huius opusculi cā finalis.

Tot⁹ orbis. cōtra. qz maior pars mundi nō obedit pncipi. So. illud de facto. sed de iure sec. sile habem⁹ de Daniēle. ix. c. vbi de Nabuchodonosor: q̄ erat vniuersalis impator sic ait. Tu rex regū es. de celi regnū fortitudinē gloriā et iperū dedit tibi. et oia i q̄b⁹ habitaret filij hoim bestias agri et volucres celi dedit i manu tua. et sub ditto ne tua vniuersa constituit. et intelligendum est de iure. qz de facto non obediuerunt sibi oia. vt legit in cronici. vt i. d. c. p. glo. Itē. qz i terr⁹ ecclie nullā hz iurisdōne. vt l. c. pastoral. et de re iudi. l. cle. So. ecclia hz ex donatione pncipis etiā eius q̄ hāc legē condidit. vt in. c. i. et de iure iur. i. cle. yñ ipse pnceps h̄re videt. vt in. l. i. s. oia et. C. s. vete,

Impa: totū de iure tot⁹ mūd⁹ subest: hz de fa: cto sec⁹.